

ПОЛИТИКИН

4

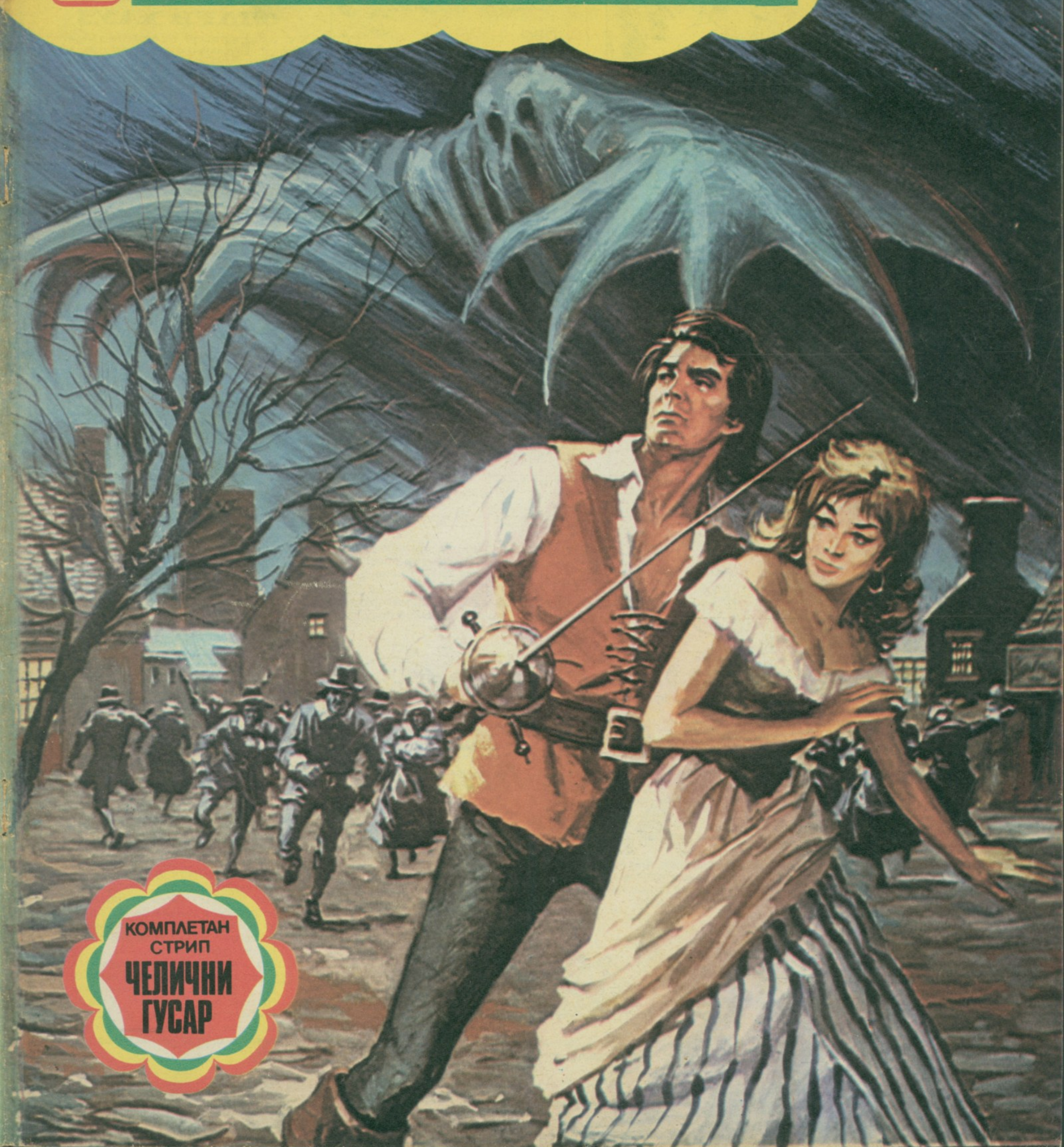
динара

БРОЈ
1225

ЗАБАВНИК

20.6.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР

Ripley

Веровалти или не!

ПРАВА ПЕПЕЉУГА

ТЕОФАНА ЈЕ ПОСТАЛА ЖЕНА ЛАВА VI И ЦАРИЦА ВИЗАНТИЈЕ ПОБЕДИВШИ ДЕСЕТАК ЛЕПИХ ДЕВОЈАКА КОЈЕ СУ ПРЕД ЦАРЕМ И ДВОРАНИМА МОРАЛЕ ДА ОБУЈУ ЦИПЕЛЕ, УСТАНУ И ЉУПКО СЕ ПОКЛОНЕ (881).

СКОЧИЛИЦИ

КОРИСТЕЊИ СВОЈ ДУГАЧКИ РЕП ЗА БАЛАНСИРАЊЕ МОЖЕ ДА СКОЧИ ПРЕКО 3.5 МЕТРА.

ОВО

ДРВО

НА ЈЕДНОЈ ИСТУРЕНОЈ СТЕНИ КОД ТРОЈА, У ФРАНЦУСКОЈ, ЗАСАДИО ЈЕ СИМОН ГАРИ КАО УСПОМЕНУ НА ЈЕДНУ БРАДАВИЦУ КОЈА МУ ЈЕ РАСЛА НА НОСУ.

ПРВЕ ЦИПЕЛЕ СА ОТВОРЕНИМ ПРСТИМА

ДИЈАМАНТИМА УКРАШЕН МОДЕЛ ЦИПЕЛА БЕЗ ПРСТИЈУ, КОЈЕ СУ 615 БИЛЕ У ВЕЛИКОЈ МОДИ, ЧУВА СЕ У ЗАВИЧАЈНОМ МУЗЕЈУ У ЦИРИХУ (ШВАЈЦАРСКА).

ОЛДЕН ХАУЗ

У ДАКСБЕРИЈУ (САД) ЈЕДИНА ЈЕ ЈОШ САЧУВАНА ЗГРАДА У КОЈОЈ СУ ЖИВЕЛИ ПРВИ

БРИТАНСКИ НАСЕЉЕНИЦИ У АМЕРИЦИ КОЈИ СУ ДОШЛИ БРОДОМ „МЕЗФЛАУЕР“ ПРИПАДАЛА ЈЕ ЊОЈ И ПРИСИЛИ ОЛДЕН КОЈИ СУ ЈЕ ПОДИГЛИ И У ЊОЈ УМРАЛИ.

КРЕБИЈОН

(1674-1762)

ФРАНЦУСКИ ПИСАЦ

СТВОРИО ЈЕ 9 ДРАМА У СТИХОВИМА

НЕ ЗАПИСУЈУЊИ НА ПАПИР НИ ЈЕДНУ

РЕЧ

СВЕ ДОК ЧИТАВО ДЕЛО,

ДО ПОСЛЕДЊЕГ СТИХА,

НЕ БИ ИМАО У ГЛАВИ.

1225/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● стручњаци једне америчке фирме из Сот Лејк Ситија конструисали су специјалне кабине у којима може да се гледа телевизија на јавним местима: на железничкој станици, аеро-

дрому, фризерском салону па чак и на улици. Гледалац улази у бокс који подсећа на телефонску кабину, убацује новчић у аутомат и може да ужива у преносу фудбалске утакмице, добром филму или забавној еми-сији.

● прва метална пера, која потичу из 1640. године, имала су врхове од правог сребра.

● поступак фотографисања на стакленим плочама пронашао је Словенац Јанез Пухар (1814 — 1864) из Крања.

● у мају 1867. године обављен је у Београду попис становништ-

ва који је обухватио и Топчидер. Према том попису Београд је имао 25.178 становника.

● од свих наших домаћих животиња највећи број зуба има свиња: 44!

● после косовске битке и Муратове погубије на султановом двору уведен је нови обичај: све странце, па и званичне стране представнике, кад су излазили пред султана стражари су држали за обе руке.

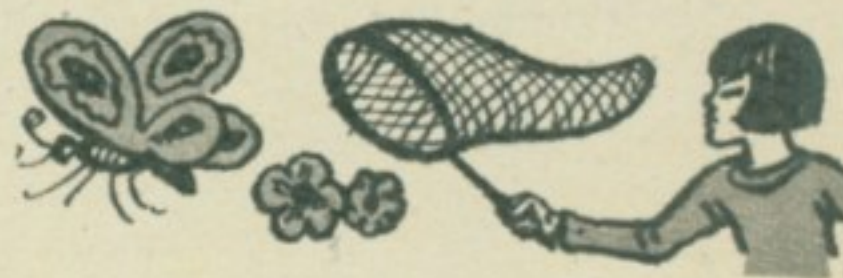

● термити, као и већина инсеката, имају снагу пропорционално много већу од људи. На пример: ако би један термит био висок као просечан човек, он би с лакоћом упрлио на леђа камион, и то пун утља. Уз то,

чак и ако би пао с висине од 2000 метара, не би имао ни отреботину.

● у Токију су у последње време инсекти најтраженије „домаће“ животиње. Разлог: Јапан је постао један од најгушће насељених супериндустријских земаља тако да људи ни-

су у могућности да више држе уобичајене домаће животиње, пса и мачку. Једна јапанска робна кућа дошла је на идеју да на крову своје куће направи „резерват за инсекте“. Засађено је дрвеће и трава и ту се сад налазе милиони скакаваца, тврдокрилаца, који су ухваћени у пољима изван загађених градова и ту пренети. У овом инсектаријуму деца је дозвољено да лове мрежама лептире а за сваког се плаћа на изласку.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПРИВАТНИ
РАТ
ЕРНЕСТА
ХЕМИНГВЕЈА

"ПАПА" ЈЕ ПРИРЕДИО ЦИРКУС

Кад је почео други светски рат, Хемингвеј је имао већ четрдесет и две године. Ипак, одмах се пријавио за борбу. Лекарска комисија га је, међутим, глатко одбила као инвалида: у колену је имао уграђену сребрну чашицу, последица тешке ране коју је задобио још на италијанском фронту 1918.

Али, славни писац никад није лако одустајао од својих намера, па ни овог пута. Пошто су га лекари одбили, Хемингвеј је упутио америчкој морнарици један запањујући предлог: Својом великом јактом „Пилар“ крстарио би потпуно сам у близини главних атлантских путева. Усамљени брод би привукао неку немачку подморницу, она би изронила и пристала уз бок јакте. Тада би Хемингвеј, једноставно, потпалио товар експлозива и одлетео у ваздух заједно са „Пилар“, немачком подморницом и њеном посадом! Тако је Хемингвеј, пре Јапанаца, дошао на идеју да постане први човек-самоубица у II светском рату.

МАРЛИН ТРЗА

Адмиралитет је без оклевања одбио овај романтични предлог, али се тврдоглави Ернест ни тада није сасвим предао. Објавио је приватан рат дрским немачким подморницама које су стизале до самог америчког континента и чак залазиле у Мексички залив.

Тог сунчаног јутра 1942. „Пилар“ је с десетак чланова посаде испловила из Хаване, тобоже у риболов, а у ствари да мотри на немачке „морске вукове“.

Није прошло више од пет наест минута а на палуби су већ лежале две велике рибе. Хемингвеј, иначе најбољи риболовац Сједињених Држава, доказао је да ову титулу заиста заслужује. Променио је најлонско уже на сба чекрка, стазио мамце на удице и ускоро је нова риба загризла. Заборавио је на све око себе, па чак и на немачке подморнице. Започела је жиљава борба човека и рибе. Био је то огрсман плави марлин дугачког кљуна. Искочио је из воде и пао

назад, а таласи су плуснули на све стране.

...Већ пуна два часа трајала је битка са великом рибом. Брадати дин Хемингвеј се прилично уморио, зној му се цурком сливао с лица, па му је пријатељ Гест неколико пута прилазио да га обрише. Обала се изгубила из вида, а марлин је одвлачио јакту све даље.

Капетан брода Грегорио, стари Хемингвејев пријатељ, вешто је водио „Пилар“, тачно пратећи све на невре рибе: час је гасио мотор, час пуном снагом јурио напред. И, кад је после једног бесомучног праћкања Ернест коначно успео да привуче рибу до саме јакте и Грегорио стао поред оградe спреман да почне да намотава уже, марлин се изненада поново бацио у напад. Полетео је вертикално у ваздух, буквално репом сео на ивицу јакте и нестао у морским дубинама! Ернест је брзо почео да одмотава уже. У том тренутку Пачи, задужен за осматрање, викнуо је:

— Немачка подморница! Лево од нас.

Сви су стали као укопани.

— Само полако! — први се снашао Хемингвеј. — Ништа се није десило. Нас тављамо риболов. Грегорио, удаљавај се полако. Искључи други мотор и пази да марлин не подвуче конопца под крму! Швабе нас сигурно одавно посматрају.

Подморница је у међувремену сасвим изронила. Јасно се могла прочитати ознака У-157. Поклопац на куполи се подигао...

ХОЋЕ ЛИ ПУЦАТИ?

— Саксоне — наредио је Хемингвеј не подижући глас — јавите обалској стражи радио-везом наше координате. Грегорио, иде се тачно налазимо?

— По свему судећи. Ерни, преко пута Бока-де-Харука — одговорио је ка

петан. — Четрдесетак миља од обале.

Кроз отвор на палуби подморнице изишло је десетак Немаца. Четири морнара одмах су заузела место крај топа.

— Настави да се удаљаваш, Грегорио — давао је упутства Хемингвеј. — Сви на своја места. Ако почну да пуцају, идемо на њих кљуном. Пачи и Волфи, прво гранате.

Он сам наставио је да намотава уже као да се ништа не дешава.

— Хеј, па они се и не спремају да пуцају — зачуо се изненада Пачи са горње палубе. — Машу нам.

— Посада је заузета поправком радио-антене — потврдио је и Гест који је кроз округли прозор кајуте догледом пратио шта се одиграва на немачкој подморници.

На све то Хемингвеј је само неколико пута опсовао и пожурio да извуче рибу јер је знао да ће се Немци, чим заврше с поправком, позабавити њима.

МИШ И МАЧКА

Истог тренутка зачуло се карактеристично шкрипање које је Хемингвеј тако добро знао — конопца другог чекрка учвршћеног за палубу почео је да се одмотава и удаљава од јакте.

— Сеци га! Сеци! — повикао је Пачи.

— Шта ти је, јеси ли полудео? — Ернест је појурio према штапу. — Напротив, сад ћемо им приказати праву циркуску представу. Грегорио...

— Имам везу! — чуо се радостан Саксонов глас из унутрашњости јакте. — Примили су нашу поруку!

— Утолико боље — задовољно је понављао Хемингвеј — биће циркуса. Грегорио, пустимо рибу да мало полети, нек се Швабе забаве. То им је можда последњи пут. А можда и нама — додао је тише.

Риба, звана „једрењак“

искочила је из воде и поново нестала дубини. Држећи се свог плана да одвуче пажњу Немаца и тако добије у времену, Хемингвеј се трудио да што мање замори рибу. Други њен скок био је још лепши.

— На палуби се окупило двадесетак војника, сви нас гледају — извештавао је Грегорио. — Петорица су с аутоматима. Официр нас посматра кроз доглед.

— Не прилази им ближе! — одговорио је Ернест намотавајући најлон. — Не заклањај им рибу јактом.

Хемингвеј је очигледно и даље веровао да на овакву борбу с рибом посада не може остати равнодушна. Пачи, међутим, није био у то сигуран. Пришао је ближе томсонима и ручним гранатама.

— Да нисте погрешили, Саксоне — узнемирио се први пут Хемингвеј. — Јесте ли сигурни да су на сбили примили нашу поруку?

— Два пута сам емитовао наше координате и они су их поновили!

— Онда нам не преостаје ништа друго него да чекамо!

— Нема ништа од чекања — јавио се Дини у том часу. — Посада се спушта кроз отвор у унутрашњост подморнице. Остали су само артиљерци крај топа!

— Жеж им у јетру, а мурину у задњицу — грдио је Дини. — Шта се то сад спремају да ураде?

Шта Немци спремају? Исто питање мучило је и Хемингвеја и целу посаду. Али, одговора није било. Сасима је само постало јасно да ће на овој првој пловидби морати да положи испит храбрости.

НЕ ПРЕДАЈЕМО СЕ ЈЕВТИНО

— Грегорио! Упрази „Пилар“ ка њиховој крми и не заостај за њима. После њиховог пуцња крећемо у напад.

Риба је поново излетела из воде. Капетан је то ис-

користио да промени курс јакте. Подморница је одмах успорила. Грегорио је још једном променио курс. Сада је У-157 окренула према „Пилар“ цев топа...

— Ерни, ове стокe наизгивале су на нас! — Гест је брзо отишао на своје место по борбеном распореду.

Ернест се и даље играо с рибом, али је истовремено неприметно одвезао и шаторско крило испод кога се налазио противтенковски топ. „Пилар“ је, псвињујући се Грегоријевићим командама, понсво зашла за крму подморнице. У-157 је кренула мало напред, напразила лук и уперила нос у „Пилар“.

— Да нападнемо први, Ерни — унервозио се Гест. — Шта чекамо? Поближе нас као штенад!

— Мирно, момци... Не журите... У акцију ступамо тек после њиховог плотуна.

Не посмерајући се с места Хемингвеј је прсерио је ли граната у цев топа.

Посада немачке подморнице У-157 збуњено је зурила у групу ћакнутих пецароша који су се играли с огромном рибом не осврћући се на топовске цеви уперене у њих.

У-157 се изненада окренула, повећала брзину и почела да прстиже јахту.

— Стоке! — опсовао је Хемингвеј. — Хоће да нас измуче пре но што нас потопе. Али, нећемо се ни ми јевтино продати. Грегорио, крећи се цик-цак.

— Нападнимо их одмах! — урлао је Пачи. — Потопиће нас, нећемо успети ни „мама“ да викнемо!

— Мирно, Пачи — грубо га је прекинуо Хемингвеј, али је и сам схватио да им се црно пише.

ЕКСПЛОЗИЈА, АЛИ ДРУГАЧИЈА

Ко зна како би се ова опасна игра завршила да се на небу у том часу нису појавиле две сићушне тачке које су расле, расле. Подморница је нагло смањила брзину, њен прамац је почео да нестаје у води. Артиљерци су потрчали према командном месту. Поклопац се затворио и

подморница је почела да нестаје у води.

— У страну, Грегори, у страну — викао је Хемингвеј.

Над подморницом су се већ склопили таласи.

— Нису успели! — очајно је повикао Ернест. — Требало је да иду бришуним летом...

— Онда не би могли да нас примете — одговорио му је Гест.

Први „боинг-25“ пролетео је на висини од хиљаду метара. Једна за другом од њега су се одвојиле четири бомбе. Други „бсинг“ кретао се више десно и ниже.

— Овај ће сигурно погодити! — узбудио се Хемингвеј. — Саксоне, покушај да напишаш подморницу сонаром... Еј, момци! — грмео је према пилотима као да су могли да га чују. — Требало је да се спустите на 300—400 метара. Кад је сунце у зениту, то је најбоља висина да се примети подморница под водом...

Први бомбардер се вратио и поново почео да надлеће место где је подморница заронила. Дубинске бомбе су поново дигле у ваздух огромне стубове воде. Други авион се нагнуо на страну и почео обрушавањем.

— Приметили су је, ура! — драо се из свег гласа Гест.

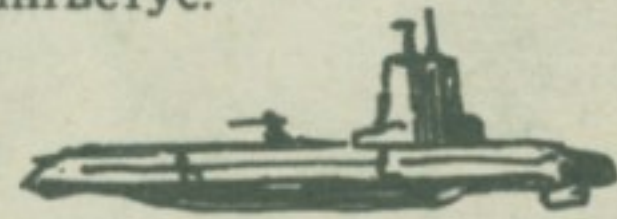
И, пре но што су успели да виде маневар авиона, из „боинга“ су поново почеле да падају бомбе.

— Колико ће само риба побити — жалио је Грегорио.

Авиони су систематски бомбардовали исто место. Изненада, из дубине мора одјекнула је јака експлозија. Другачија од пређашњих. На површини океана појавила се широка мрља уља. Посада „Пилара скакала је од радости, грлила се... Ернест је бацио поглед на сат. Било је минут до једанаест. Циркуска представа трајала је дуже од сата...

Кад су једном, касније, питали славног писца кад се највише обрадовао у животу, Хемингвеј је одговорио:

— Кад сам „уловио“ прву немачку подморницу 1942. и кад су једној риби дали име Немеринтус Хемингветус.

Други светски рат није се завршио за Ернеста Хемингвеја само откривањем немачких подморница и борбом с њима, за шта је одликован. Желео је да буде што ближе правом ратишту и успео је да оде као ратни дописник у Енглеску. Искористио је прву прилику и умешао се у праву битку. Чим су се савезници искрцали у Нормандији, стигао је и он за њима. Ту је склопио споразум с француским покретом отпора и образовао своју подzemну групу за борбу против Немаца. Његови људи су га звали „папа“ и ма-

ло ко је од њих знао да је он чувени писац.

Хемингвеј се убрзо истакао и као одличан тактичар. У главном штабу у Рамбујеу сви су га знали. Наоружан до зуба, с обавезним догледом о врату био је у сталном покрету. Француски партизани су га уважавали, а армија га због његових људи и недовољне дисциплине није много марила.

Храбри Американац коме је као добровољцу ово био четврти рат (први светски рат, грчко-турски рат, шпански грађански рат) није се повиновао наређењима генерала Леклерка ни у завршним операцијама кад су ослобађали Париз. Све јединице ушле су с једне стране, а он је са својом групом бораца напао за свој грош, с друге стране. Одмах је ослободио велики хотел Риц и пред његовим вратима поставио натпис:

Папа је заузео добар хотел. Подруми су пуни!

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

ДВА ПРОБАКА

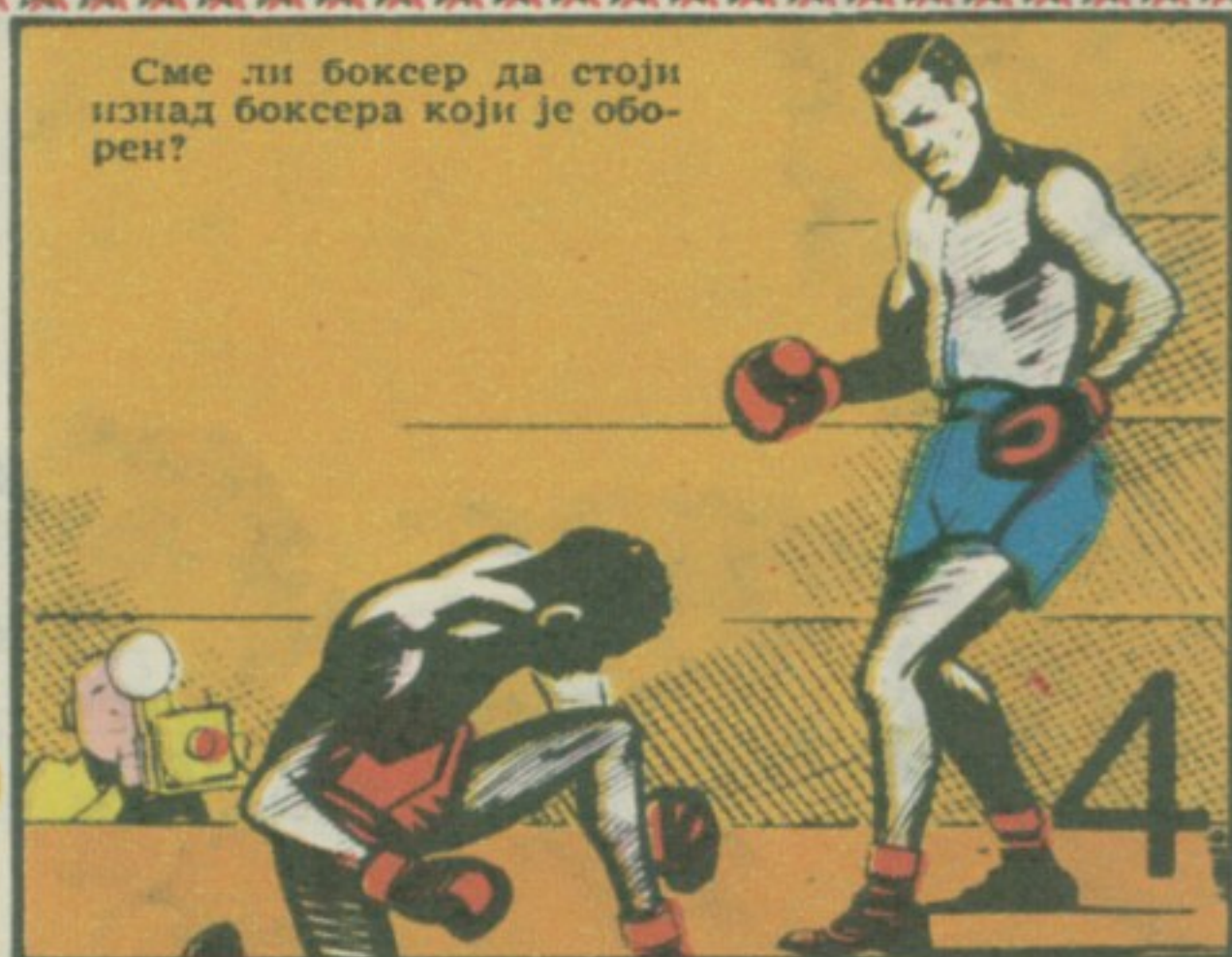
Ако је голман искључен може ли неки други фудбалер његове екипе да брани једанаестерац који је скривао искључени голман?

Ко је био првак Југославије у рагбију за 1974. годину?

Два југословенска атлетичара освајала су европска првенства на 800 метара. Знате ли која?

Сме ли боксер да стоји изнад боксера који је оборен?

Када и где је југословенска фудбалска репрезентација освајала друго место у европском Купу нација?

ОДГОВОРИ:

1) Ако је голман искључен, једанаестерац може да брани фудбалер његове екипе. 2) Првак Југославије у рагбију за 1974. годину је "Нада" из Сплита. 3) Атлетичари Бера Николитић 1966. и Лујано Суншан 1974. године освајали су европска првенства на 800 метара. 4) Боксер не сме да стоји изнад боксера који је оборен, мора да се повуче у углав. 5) Југословенска фудбалска репрезентација два пута је освајала друго место у европском Купу нација: у Француској 1960. и Италији 1968. године.

Слобода се брани и оружјем... 27

Појава аутоматског оружја крајем 19. века изазвала је потребу за мање рањивим возилима чија би посада без великих губитака могла успешно да води борбу. У Бурском рату британска војска је 1901. већ употреб-

љавала мањи број оклопних аутомобила, а годину дана касније у Мароку појавио се француски оклопни аутомобил шарон. Били су то обични камиони, оклопљени челичним плочама дебљине 3,5—4 мм, наоружани са 2 топа или једним митраљезом.

Француско возило ускоро је добило обртну куполу. Аустријски дајмлер имао је погон на сва 4 точка и обртну куполу, док је немачки ерхард-бак био специјално опремљен топом кал. 50 мм за борбу против балона.

Нова оклопна возила подстичу машту разних пројектаната. Тако 1911. године Аустријанац Бирстин предаје војном министарству планове за своју „земаљску тор-

пиљерку". Био је то у ствари спој оклопног возила, пушкарнице и оклопаче а све то монтирано на гусеницама трактора. Годину дана касније Аустралијанац Моле израдио

је пројекат друге необичне машине која је изазивала свуда само подсмех. На жалост пројектаната и један и други план пали су у заборав.

ПРИЧА СА РАДНЕ АКЦИЈЕ

НЕСТАЛА ЈЕ ЗАСТАВА!

— ЗАР ТАКВА СРАМОТА ДА СЕ ДЕСИ БАШ ДОК САМ ЈА ДЕЖУРАН — ЈАДИКОВАО ЈЕ МИЛАН ПИКАВАЦ, ПИПАЈУЋИ ГЛАТКО ДРВО ЈАРБОЛА И КРАЈ ПРЕСЕЧЕНОГ КОНОПЦА.

спикера. Најнестрпљивији су били „маговци“ и „бебице“. Кошкане је престало, само су се згледали и напето чекали да чују ко је од њих урадио више. Разлика је била у сантиметрима изграђеног пута, али била је одлучујућа.

— Саопштавамо резултате бригада за прву декаду. За најбољу бригаду проглашена је Омладинска радна бригада „Миле Арсенијевић“ из...

Глас спикера се изгубио у одушевљеним поклицима. Настало је славље уз воћне сокове, наполитанке, чоколаде. Трасера су у знак пажње и признања, потпуно одевеног, окупали у оближњем потоку. Веселили су се како то само младост уме! Кад су чули да сутра путују у Сокобању где ће им у Омладинском насељу „Младост“ пред 15 бригада предати прелазну заставу, „бебице“ су просто помахнитале од среће.

КАД ЗАПЕВАЈУ ХИМНУ

Већ око 22 часа мајданпечки бригадири, осим пожарног, били су у креветима. Још су се мало причавале дневне новости, а онду су као по команди заспали. Напоран радни дан, узбуђење, весеље, брзо су их савладали. Најтеже је било пожарном који је морао да остане на дужности без обзира на све.

Смена дежурства извршена је у два часа. До јутра је пред баракком морао да остане Милан Пикавац. Ноћ је била хладна и он се

узео у ћебе. Трудио се да га сан не савлада. Размишљао је о протеклом дану, замишљао како ће бити лепо, тамо у Сокобањи, када се њихова застava подигне високо а они запевају химну. Насмешио се при помисли на „маговце“ који сада бесне ли бесне што нису први.

Сан га је освајао на тренутке, али он се отимао и трудио да остане на висини задатка. Када је устао и отрчао до јарбола где му се

учинило да се неко креће, заставе више није било. Није се ни тренутка премисљао.

— „Маговци“, ко би други! Хоће да нас осрамоте на свечаности, да се појавимо без своје заставе! — беснео је.

Појурio је у правцу бараке „маговаца“ и сустигао двојицу младића. Један од њих имао је неприродно велики стомак.

— Вратите ми заставу — завапио је Милан.

— Одбиј, клинац, шта се ту моташ.

— Пробуди се, бебице, још сањаш. Каква застava, немамо ми појма. Шта он то прича?

КРОЗ ПРОЗОР

Залупили су му врата испред носа и није му остало друго него да се врати у своју бараку. За тили час цела бригада Мајданпечана била је на ногама. Делегација је ишла на преговоре са бригадирима МАГ, али ништа није вредело. Одбили су да разговарају о таквим детињаријама. Где би њима тако нешто пало на памет!

Тачно у седам часова све бригаде су биле постројене. Бригадири су певали химну док су им се на јарболима вијориле заставе. Само је бригада „Миле Арсенијевић“ тужно стајала. Стигли су аутобуси да превезу бригадири на свечаност. Ко мандант штаба донео је резервну заставу и пожурио Мајданпечане да уђу у аутобус. Ови су то жучно одбијали.

— Без заставе не идемо нигуда. Зчамо да је код „маговаца“ и захтевамо да је врате. Одузмите нам и ударништво, али не идемо све док не добијемо своју заставу!

Сазван је ујутан састанак командног бригаде. И на једном, застava је улетела кроз прозор. На брзину су је испеглали и вратили мајданпечким бригадирима којима се расположење повратило чим су је угледали. За тили час су се напали у аутобусу и певали из петних жила ударничке песме.

Волођа Јовановић,
студент, Београд
(Хонорар: 300 дина.)

После десет дана бригадири из Мајданпека проглашени су за ударнике. Али, то им је задапо грдне невоље.

Улагао је велики напор да не заспи. Очи капи били су му тепшки као да су од олова. Чинило му се да чује неке неуобичајене шуме испред бараке. Да ли му се привиђа или се то неко стварно шуња тамо око јарбола? Ко би то могао да буде и шта тражи сада ту по мраку.

— Застava — скоро вришну дежурни.

Као муњом опинут дежурни бригадир Милан, звани Пикавац, скочи, бацн ћебе са рамена којим се штитио од свеже ломничке ноћи и појури ка јарболу.

— Застava! Како ми то одмах није било јасно. Однели су је, украли! Испред носа... Шта ће ми другови рећи... Зар таква срамота да се деси баш док сам ја дежуран — јадиковао је петнаестогодишњи бригадир пипајући глатко дрво јарбола и крај пресеченог конопца.

БЕБИЦЕ СЕ НЕ ШАЛЕ

Већ својим доласком у Омладинско насеље Велика Ломница код Крушевца бригада „Миле Арсенијевић Бандера“ из Мајданпека привукла је општу пажњу. Били су сви веома млади, просек им је био шеснаест година. На снежно-белим маицама имали су амблем свог родног града: укрштене рударске чекиће и велико црвено слово М.

— Види, види, стигле нам бебице! Пијете ли хладно или топло млеко? Где су вам цуцле? — добацивали су им са свих страна. Али, мајданпечки омладинци се нису збуњивали. Достојно су узвраћали на сваку заједљиву примедбу.

— Уосталом, живи били па видели! — одлучно је изјавио петнаестогодишњи тимназијалац кога су звали Џими. — Шта кажете ако баш ми будемо први!

— Ха, ха, ха — ето то кажемо кад чујемо добар вид — узврати им неко од присутних и заразан младалачки смех заори се насељем.

Можда је то утицало да Мајданпечани запну из петних жила и покажу „снагаторија“ да нису „бебице“ нити су дошли да их овде по Ломници мазе. Већ средином прве декаде избили су међу најбоље.

— Клинцима неко помаже! — љутили су се снажни момци из бригаде МАГ („Машиноградња“). — Зар они да буду најбољи. Па људи, ту нешто не штима!

„Бебице“ се нису уопште обазирале на примедбе старијих бригадиста и радиле су са пуно елана.

Десетог дана увече у насељу се осећало велико узбуђење. Резултати су сређени и на основу њих спикер Дежурног студија Радио-Мораве објавиће ко је био најбољи. Бригадисти су се окупљали око звучника окачених изнад барака и нестрпљиво очекивали глас

Забавникова енциклопедија **ОЛИВЕР КРОМВЕЛ** **ЗАПОВЕДНИК ГВОЗДЕНИХ**

СЕОСКИ ПЛЕМИЋ — У селу Хантингдону код Кембриџа, у Енглеској, 25. априла 1599. земљопоседнику Кромвелу родио се син Оливер. То је време последњих година дуге владавине краљице Елизабете која пред смрт, 3. априла 1603, одређује за свог наследника шкотског краља Џејмса VI Стјуарта. Оливер Кромвел детињство проводи на очевом имању а касније се школује у Кембриџу. После очеве смрти 1617. прекида студије права и враћа се у Хантингдон где преузима управу над породичним имањем иако му је тада тек осамнаест година. Једанаест година касније овај повучени сеоски племић изабран је за посланика Доњег дома Парламента. Али, већ следеће године краљ Чарлс I, који је 1625. на престолу наследио свог оца Џејмса VI, распушта парламент и, ослободивши се његове контроле, отпочиње апсолутистичку владавину. Од тада па кроз дуги низ година Оливер Кромвел налазиће се у средишту политичких збивања у Енглеској.

ДОМОВИ ТРАЖЕ ПРАВА — За разлику од свог оца, Чарлс I је наочит, образован, бави се уметношћу, али због суровости и интрига није омиљен међу поданицима. Енглези неће да се покоре његовој тиранији. Богато племство, окупљено у Дому лордова, и средње племство, старе витешке и нове грађанске породице са знатним земљишним поседима које заседа у Доњем дому, траже своја права: личну слободу чланова Парламента, слободу изражавања, слободу приступа краљу, право да одобравају порез. Опозиција племства представља опасну претњу јер покреће широке слојеве народа. Ипак, Чарлсова тиранија потрајаће пуних десет година. Краљ изводи на срамни стуб или сакати све оне који му се не покоравали. Емиграције су због тога честе, али краљ их забрањује у тренутку кад се неколико најогоченијих непријатеља, међу којима је и Кромвел, спрема да напусти Енглеску.

3 КРАЉ ЈЕ ПОБЕГАО — Двадесет и трећег јула 1637. у Шкотској која не признаје краљеву врховну власт долази до устанка и Чарлс је приморан да затражи од енглеског Парламента новчану помоћ за борбу против Шкота. У новонасталим односима парламент тражи сталну контролу над краљевом политиком, рушење краљевог апсолутизма и преузима команду над војском. Краљ формално прихвата захтев Парламента и покушава да изврши противудар: да ухвати летицу вођа опозиције на чијем се челу налази Кромвел. Како му то не успева, присиљен је да, јануара 1642, напусти престоницу. Чарлс се склонио у Оксфорд где му се придружује већина чланова Горњег дома. На његовој страни је готово пола грофовија а подржава га и сиромашни део Енглеске. Грађански рат који је тада отпочео, захвативши сва Британска острва, потрајаће пуних седам година.

4 ТАЛЕНТОВАНИ ОФИЦИРИ — На страни Парламента налазе се богате класе: лондонски трговци и финансијери и богати земљопоседници са југа. И док краљ прави споразум са Ирцима, Парламент се удружује са Шкотима. Против Чарлса I на оружје се дигло око десет хиљада људи а команда је поверена Ферфаксу и Есексу, двојици од малобројних племића који су стали на страну парламента. Кромвел је у својој грофовији формирао један ескадрон и придружио се Есексу. Његови војници, названи „гвоздени коњаници“, захваљујући организованости и чврстости, односе 2. јула 1644. значајну победу код Марстон Мура над краљевом војском којом командује принц Руперт. Организацију Кромвелових „гвоздених коњаника“ парламент је 1645. усвојио за целу војску. Тако је настала „војска новог типа“ у којој се, поред осталог, официри именују на основу талента, а не на основу племићке титуле као до тада.

5

6

ВЕЛИКИ ЉУДИ КРОМВЕЛ НЕ КОЊИЦЕ

7

8

5

У СТРАХУ ОД ПРЕВАРЕ — Снаге Парламента, чији је командант сада Ферфакс а његов заменик Кромвел, све више напредују и протерују Чарлса I на запад где он априла 1646. тражи уточиште код својих противника Шкотланђана улогорених у Њукастлу. Краљ шаље одатле у Оксфорд, на свој привремени двор, наређење о капитулацији и не прихвата захтеве које му Шкоти постављају. Шкоти га тада предају Енглецима уз накнаду од 400 000 фунти стерлинга. Између енглеског Парламента, који би под извесним условима вратио круну Чарлсу I, и војске, која је против краља, долази до сукоба. Плашећи се преваре војска отима краља и склања га на острво Вајф одакле он покушава да преговара са Шкотима и распламса њихов сукоб са Енглецима. Ту Кромвел поново увиђа да Енглеска не може рачунати на Чарлса I и, после окршаја са Шкотском, залаже се да краљ буде изведен пред војни суд. Чарлс I погубљен је, захваљујући Кромвеловим настојањима, 9. фебруара 1649. године.

6 СЛОБODНА РЕПУБЛИКА — После смрти Чарлса I срушена је монархија а Енглеска названа Слободном заједницом (Комонвелт) или Слободном републиком којом влада Крњи парламент са 60 посланика колико их је остало пошто је долази после избора државног непожељних. Кромвел успева да сузбије гужву у парламенту до којег долази после избора државног савета од 41 члана. Али, на Британским острвима још није успостављен мир: принц Руперт пљачка по околним морима и налази прибежиште код противника Комонвелта, наследник престола Чарлс II бежи у Француску а онда одлази у Шкотску где га признају за законитог краља пошто је пристао на извесне уступке, у Ирској долази до побуне. Кромвел успешно окончава побуну у Ирској а 1652, пошто је Чарлс II поново побегао у иностранство, Крњи парламент проглашава уједињење Енглеске и Шкотске.

7 АПСОЛУТНИ ВЛАДАР — Власт је тешко искушење за Кромвела. Почетком 1653. он је присиљен да распусти парламент, такозвани Дуги парламент, због тога што се у њему неки посланици налазе и по више од десет година. Укинуо је државни савет и саставио скупштину од чланова појединих општина, али у њој долази до сукоба између припадника разних струја и Кромвел је распушта. Војни савет доноси нови устав и, у складу с њим, расписује изборе за парламент а Оливера Кромвела именује за лорда-протектора трију краљевина: Енглеске, Шкотске и Ирске. Нови парламент покушава да ограничи власт лорду-протектору. Кромвел тада распушта парламент на чијем су челу стајали генерал-мајори и, пошто је поделио земљу на 12 округа, заводи диктатуру.

8 КАО РОБЕСПЈЕР И НАПОЛЕОН — Кромвелу је 1656. понуђена круна, али је он, под притиском војске, одбија и прихвата само неке повластице: црвени краљевски плашт, хермелин (скупочено крзно које су носили владари), право да одреди свог наследника... Две године касније, 3. септембра 1658, Кромвел умире. Сахрањен је у Вестминстерској опатији одакле су његови остаци после успостављања монархије избачени. Много касније, тек 1899, ту му је подигнут споменик. За време владавине Оливера Кромвела, за кога је Енгелс рекао да је у својој личности спојио Робеспјера и Наполеона, Енглеска је знатно ојачала, нарочито на мору. Победом над највећим поморским силама тога времена Холандијом и Шпанијом и склапањем уговора са Португалијом и Шведском Кромвел је Енглеској обезбедио не само привилеговани положај већ и стицање нових колонија.

9

ИЗ ИНАТА

ТАЈНЕ
БАЧКОГ
СРЦА

Зоран је био понављач. Старији од нас правио се важан, па смо га сматрали уображеним. Али, био је леп. Стварно! Имао је очи плаве да не може бити плавље и косу црну, разбарушену. Седео је преко пута мене, па би нам се на часу погледи понекад сусрели, сасвим случајно. Ја сам стидљиво обављала главу бојећи се да не примети колико сам збуњена. Ретко смо разговарали. Додуше, прилазио ми је понекад и тражио домаћи из математике или прибор за геометрију. И, то је било све. А ја сам желела да разговарамо и о нечем другом, а не само о домаћим задацима.

ОБЈАСНИ МИ АКО МОЖЕШ

Једног дана док ме, као и обично, чекао у ходнику да му дам свеску, рече ми:

— Хтео бих да те замолим да останеш после часова и објасниш ми нешто из математике. Ако можеш?

Срце ми је заиграло, али ми је глас био миран:

— Добро, остаћу.

Једва сам ишчекала да се часови заврше. Срце ми је узбуђено куцало при помисли да ћемо остати заједно, сами. И док сам му

**ПРАВИЛА САМ СЕ ДА МИ ЈЕ СВЕЈЕДНО ШТО
САДА ПРЕПISУЈЕ ЗАДАТКЕ ОД ДУШАНКЕ, А
У СТВАРИ СРЦЕ МИ ЈЕ ЗА ЊИМ ПЛАКАЛО.**

објашњавала неке лекције из математике, Зоран ме је дуго гледао. На тренутке ми се чинило да ме он уопште не слуша. Шта бих дала да сам могла да докучим његове мисли!

СЕБИЧЊАК

Од тог дана Зоран и ја више нисмо разговарали само о школи. Наравно, и даље ми је тражио домаће задатке, али разговарали смо о много чему, шалили се. Мени је и то било довољно.

Пред нашом старом гимназијом угледах тог јутра Бранка, Зорановог најбољег друга и закључих да мене чека.

— Јеси ли урадила математику? — упита ме.

— Јесам, а што?

— Дај ми да препишем. Молим те!

Дадох му свеску и потчасмо уза степенице да не закаснимо на час. Пред учионицом угледах Зорана. Знала сам зашто ме чека.

— Знаш, Зоране — почех ја. — Бранко ми је први тражио свеку и њему сам је дала.

— Стани! — рекао је тихо, али ја сам га чула.

— Шта хоћеш? — питала сам га дрско. Он не рече ништа. Очи су му биле благе док ме је гледао и имале су неку чудну боју. Осећала сам како ми срце убрзано лупа. Зоран ме грубо ухвати за руку, а поглед му постаде хладан.

— Реци ми шта има између тебе и Бранка? Хоћу да знам!

— Шта те брига? — рекох му. — Ни ја тебе не питам за Душанку.

Изненађено се тргнуо, а онда се благо насмејао:

— Између мене и Душанке не постоји ништа.

— Па, ни између мене и Бранка — узвратих му сва срећна.

— Лажеш! Видео сам како си га пољубила на станици.

Погледала сам га право у очи:

— Зар си љубоморан?

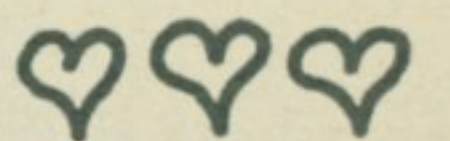
Загрлио ме је нежно и пољубио:

— Јесам, јер те волим. Кад си онда дала Бранку свеску и кад си га пољубила, мислио сам да ћу полудети.

Смејали смо се заједно а наши гласови губили су се у звиждуку воза.

— Знаш, Зоране, ја тебе волим од онда кад си дошао у наш разред. Са Бранком сам била из ината.

И он ме је љубио. Нисмо ни осетили кад је воз стигао.

Више се нисмо раздвајали. Седели смо у истој клупи, шапутали једно другоме кад би нас професор прозвао. Радовали смо се великом одмору, кришом се љубили испод кестенова око наше дотрајале гимназије која се некако нагло пролепшала, делили доручак, шетали обалом Саве. Грдила сам га понекад што није научио историју, а он мене што увек касним.

...Завршили смо гимназију, ускоро ћемо и факултет. Седимо понекад у мојој студентској соби, а он ме пита:

— Сећаш ли се оне ноћи кад смо путовали у Сарајево.

Снежана Ђорђевић,
студент из Београда
(Хонорар: 250,00)

НАЈЛЕПША ЉУБАВНА ПЕСМА

Повраћац

Она има руке од тираве.
Она има глас од ветра и живота.
Она има око од кише.
Зашто сам измислио да се не вратим?

Она има смех од млића.
Она има ход од воде и песака.
Она има коњу од протретираног лабудца.
Зашто сам измислио да се не вратим?

Она има косу од мојих прстију.
Она има мозак од мојих јодина.
Она има слух од мојих корака.
Зашто сам измислио да се не вратим.

Стеван Раичковић
(1928)

У ПОТРАЗИ

ЗА ИЗГУБЉЕНИМ

БЛАГОМ

ПАУНОВ НА ДИ

И НОНАН ДОЈЛ, »ОТАЦ« ШЕРЛОКА ХОЛМСА, ПОНАДАО
СЕ ДА ЋЕ СЕ ОБОГАТИТИ КАД ПОТОНУЛО БЛАГО С ЈЕ-
ДРЕЊАКА »ГРОСВЕНОР« БУДЕ НАЂЕНО.

Дувао је повољан ветар када је 13. јуна 1782. „Гросвенор“, велики једрењак с три катарке, напустио пристаниште Тринкомали на Цејлону и запловио за Енглеску.

Као и сви једрењаци који су пловили за источну Индију, „Гросвенор“ је био саграђен од енглеске храстовине, тежак 729 тона, дугачак 40 метара, а на палуби је имао 26 топова. Једрењаци који су у то време одржавали везу између Енглеске и источне Индије били су довољно брзи да умакну гусарским бродовима али и довољно јаки да их, ако затреба, пошаљу на дно. На њима је владала строга дисциплина каква се могла наћи само још у Енглеској краљевској морнарици. По изгледу су ти једрењаци подсећали на бојне фрегате само су били „трбушастии“: успела мешавина између трговачке лађе велике носивости и брзих и покретљивих ратних бродова.

Заједно с посадом на броду се налазило 150 особа, међу њима дванаест одраслих путника, Европљана, и њихова служинчад и шесторо деце. Била су ту два заробљена француска официра, један официр енглеске краљевске морнарице, високи службеници Источноиндијске компаније, жене и деца неких чиновника која су, без родитеља, кренула у Енглеску на школовање.

СВИ ПУТЕВИ ВОДЕ У ЕВРОПУ

Једрењак је био натоварен до врха мада се ни данас не зна тачно што је носио. Поред редовног товара, чија би вредност данас износила 3 милиона енглеских фунти или око 10,5 милијарди старих динара, у утроби брода лежале су гомиле злата, драгог камења и накита, као уосталом увек кад су се бродови са истока враћали у Европу.

У другој половини 18. века у Индији се одиграло неколико сурових ратова које су водиле поједине махараџе, велики и мали принчеви и у којима су Енглези потпомагали час једну час другу страну. У тим ратовима испразниле су се ризнице многих махараџа а благо из њих нестало без трага. У ствари траг је готово увек водио

у Европу. Такав један товар блага носио је у својој утроби и „Гросвенор“. Многи тврде да се на овом једрењаку налазила и једна од највећих драгоцености на свету: паунов престо великога Могула. Барон Жан-Батист Таверније д'Обон, први Европљанин који га је видео, овако га је описао 1665. године: „Од жеженог злата, с фигурама лавова и паунова, украшен драгим камењем и бисерима.“ Данашња његова вредност износила би, према опису, око 49 милиона старих динара.

Другог августа, када је „Гросвенор“ већ прошао поред Мадагаскара, навукли су се олујни облаци и дигла се страшна бура. Дан раније капетан је за време ручка рекао путницима да се по његовом мишљењу једрењак налази најмање 300 миља далеко од најближег копна. За време прве ноћне смене, између 8 часова и поноћи, ветар је постао толико јак да су морали спустити готово свз једра. Док су морнари видели на катаркама угледали су у даљини две огромне светлости „сличне поларној“, како су их касније описали. Али, како је светлост убрзо нестала о њој више нико није ни мислио. Тек касније се сазнало да су то били одсјаји два шумска пожара а с хоризонта су нестали зато што се брод толико приближио копну да су их заклонила брда на обали.

После поноћи је источни ветар постао тако сиљан да је други официр Вилијам Шо одлучио да брод, који је иначе плесвио на запад, окрене према истоку. Али, тек што је почео да окреће велики једрењак, излетео је из своје кабине капетан Коксон и наредио да се брод врати на стари курс.

КОПНО НА ВИДИКУ!

Први је копно опазио морнар Џон Хајнс али његовом повику „Копно на видуку!“ нико није поверовао. А брод се све више приближавао обали. Када се у праскозорје већ видело како се таласи разбијају о обалу капетан је наредио да се једрењак окрене. „Гросвенор“ се полако окренуо али — било је већ касно. Таласи су подигли једрењак и тако га бацили да се крма закахила на високе стене док му је кљун заронио дубоко у море. Већ

Вукући за собом спасилачко, уже морнари су успели да допливају до обале.

се сасвим разданило а тада су сви могли да виде да се брод насукao на спољашњи руб хридина удаљених од обале око 150 метара. А обала пред њима била је стрма, готово окомита. На северу се видео мали залив где је море већ однело неке делове разбијеног брода.

Брод се пунио водом, јарболи су падали, чамци за спасавање били су разбијени. Три морнара запливала су према копну вукући за собом спасилачко уже које је другим крајем било везано за остатак задњег јарбола. Допливавши до обале везали су уже за стену. Помоћу тогужета још понеки су успели да стигну на копно али су многи нашли смрт у таласима. За то време једрењак се полако лomio надвоје. Тек касно по подне струја је онај део брода где се налазила већина путника однела до

залива тако да су се сви спасили: жене, деца и болесници.

На обали су се пред вече нашле 123 особе, море је однело 15 живота.

ПУНИ НАДЕ

Групица домородаца која је са обале посматрала бродом уопште се није обазирала на бродоломнике: превише су били заузети скупљањем металних делова и ексера које је море избацивало на обалу.

Мада су се нашли на пустој и дивљој обали — насеља домородаца била су далеко од обале — бродоломници нису очајавали. Успели су да спасу и нешто хране, од исцепаних једара могли су да направе заклоне за жене и децу.

Капетан Коксон их је уверавао да до најближе холандске насеобине има свега 16 дана хода, да глади

не треба да се плаше јер ће на путу наићи на више домородачких насеља. Испричао им је да је раније слушао о бродолому неког португалског једрењак баш на тој обали и како преживели нису имали никаквих незгода с доморцима. Међутим, капетан је превидео да је од бродолома Португалаца прошло 200 година и да су за то време доморци, с разлогом, променили своје мишљење и однос према белцима.

Три дана после катастрофе бродоломници су, подељени у три групе, кренули на пут. На месту несреће остала су само два морнара: Џошуа Главер кога су сматрали за душевног болесника и Џон Брајан који је у бродолому био озељен. Намера им је била, како су објаснили капетану, да стекну поверење и пријатељство домородаца као ковачи: од металних делова с пострадалог бро-

ПРЕСТО У МОРА

изгубили су једино кресиво које су имали и од тада су били присиљени да стално са собом носе упаљене бакље да не би остали без ватре. С бакљама на главама морали су да прелазе и реке и да се веру уз стрме литице.

СЛАБИ ПОСУСТАЈУ

Због жена и деце споро су напредовали а већ после неколико дана понестало им је хране. Јачи и здравији постали су нестрпљиви и три велике групе постепено су се разбијале у све мање.

Сналазили су се како су знали: једна група је после неколико дана гладовања убила циновску змију и најела се њеног меса, друга је имала срећу да на обали наиђе на мртвог кита кога је море избацило. Скупљали су птичја јаја, копали корење, жеђ утољавали росом с лишћа јер воде није било. Како су се углавном кретали паралелно са обалом, велику тешкоћу представљао им је прелазак преко широких ушћа река које ту утичу у Индијски океан.

Групе су се стално осипале: готово на сваком станишту понеко би умро од исцрпљености и глади. У понеким групама остао би само по један човек да би се ускоро и њему изгубио сваки траг.

Најзад, после 117 дана мука, једна група од шест најиздржљивијих морнара наишла је на два белца с пушкама. Били су из једне оближње холандске насеобине. Бродоломници просто нису могли да поверују да су спасени: пијани од радости смејали су се, плакали и играли. Шесторицу спасених одвели су у Свелендам, одакле су двојица од њих, после неколико дана одмора, отишла у Капштат да о бродолому и својој несрећи обавесте холандског гувернера.

Мада су у то време Холандија и Енглеска биле у рату, холандски гувернер одмах је упутио једну експедицију да тражи остале несрећнике. Добро опремљена експедиција која се састојала од 109 Европљана, 170 Хотентота и два преживела морнара, кренула је 21. децембра 1782. године. После нешто мање од месец дана експедиција је у близини реке Бушман наишла на још седам преживелих морнара с „Гросвенора“. Експедиција је на-

ставила пут све до реке Умтакатај али никог више није нашла тако да је 18. фебруара кренула назад.

О трагичној судбини једрењака, њене посаде и путника Европе је сазнало тек крајем јуна 1783. године. Тог дана се у лондонском часопису „Центлменс магазин“ појавила вест:

„Брод „Гросвенор“ са капетаном Коксоном настрадао је прошле године 12. августа источно од Рта добре наде, близу државе Кафра, приближно на 29. степену јужне географске ширине. Четири члана посаде су после вишемесечног пешачења стигли у Кептаун и испричали да се у бродолому удавило 15 људи. Они сами са још неколико бродоломника, који су уз пут помирли од глади и исцрпљености, оставили су капетана, путника и већи део посаде на месту где се брод разбио.“

Истина о судбини настрадалих била је, као што смо видели, нешто другачија: спасило се 13 чланова посаде, а не свега четири.

НА МЕСТУ БРОДОЛОМА

О благу које је потонуло заједно с једрењаком први пут се почело говорити готово сто година после бродолома. О њему је први писао „Наталски трговачки савник“ 6. фебруара 1880. који је истовремено извештавао о повратку једне експедиције која је истраживала обалу на месту бродолома. Вођа експедиције, бродовласник Сидни Тарнер, испричао је новинарима да је од домородаца слушао како је на потонулом једрењаку било много злата и да они, још и данас, често наилазе на златан новац. У другој вест, објављеној крајем маја исте године, стајало је да је „у близини места бродолома једна пећина на око пола миље северно од реке Тезани или 25 миља од реке Сент Џонс. Тамо је капетан Тарнер успео да са дна извуче следеће предмете: знатан број метака за пиштоље и мушкете, украсе од бакра, дугмад, златну копчу с иницијалима, сребрне украсе, злато и драгуље, као и 800 сребрних и златних новчића, међу којима је било златног новца какав је од 1641. као своју валуту ковала Енглеска Источноиндијска компанија.“

Године 1900. капетан Тарнер још једном је боравио

на месту бродолома и претражио обалу где су се настрадали улогорили. Нашао је тада, кажу, много металног новца, неколико сребрних копчи за цителе, делове сребрних кашика, оловне кугле за мушкете и много других предмета.

СПАСЕНО — 13 ТОПОВА!

Приче о баснословном благу које лежи у близини обале шириле су се све више и 1905. године Александар Линдсеј, трговац из Трансвала, оснива са својим пријатељем Анријем де Малрезом „Синдикат за спасавање блага с Гросвенора“ и региструје га у Јоханесбургу. Било је то прво званично удружење за вађење потонулог товара. Удружење је купило дизалицу и отпремило је на место бродолма. Најпре је разбијено и уклоњено 2.000 тона стена, јер је план предвиђао да се прво одстране све препреке да би се могло истражити читаво пешчано дно залива. И данас се још виде на том месту зарђали отисци опреме којју је користио „Синдикат“. Нашао није ништа, сем неколико златника.

Када је „Синдикат“ 1909. године напустио истраживања, новинар Хенри Лајонз из Јоханесбурга оснива нову компанију, Огроман труд и уложен новац донели су само једно: под дебелим наслагама песка откривену су оба дела потонулог једрењака. Од два рониоца која је компанија узела у службу један је настрадао док је покушавао да приђе олупини. Како се у међувремену време погоршало, посао је морао бити напуштен. Од свега блага с „Гросвенора“, друга компанија је извукла из воде само неколико венецијанских златника, нешто сребњака и бакаруша и — 13 топова.

Дванаест година касније инжењер Вебстер из Јоханесбурга оснива трећу по реду компанију у којој суделује и влада Јужноафричке уније захтевајући за себе 15 одсто од нађеног блага. Вебстер је нашао акционаре у читавом свету. Међу њима је био и Конан Дојл, писац „Шерлока Холмса“, чије је име привукло многе. „Жао ми је што због удаљености не могу активно да учествујем у вашем подухвату“, писао је Дојл компанији, „али очигледно је да сте се озбиљно латили тог посла који обећава

успех“. Занимљиво је да је акционар постао и пуковник А. Кокстон, потомак Џона Кокстона, капетана „Гросвенора“.

Вођа истраживачке екипе био је Фредерик Дикинсон, искусан у тражењу потонулих и закопаних блага. Његов план је био смео али је обећавао успех: ископати тунел који би водио са обале, па испод мора, све до затрпаних олупина да би се броду пришло одоздо. Копање је почело новембра 1921. године. И поред свих тешкоћа до лета 1923. године било је ископано 105 од 170 метара тунела који је добрим делом већ водио испод мора. У септембру 1923. када је до олупине остало још каквих сто стопа, свод се срушио и у тунел је продрла вода. Рад је морао бити обустављен.

ПОСЛЕ 200 ГОДИНА

Није то био последњи покушај да се дође до блага с „Гросвенора“. И појединци и новосниване компаније стално су од тада покушавали да отму од мора потонуло благо али успеси никад нису били толики да би добит покрила трошкове.

Године 1925. немачки доцеленик Јохан Вок у близини реке Грејт Кеј, на путу којим су бродоломници прошли, нашао је у песку 1.038 необрађених дијаманата закопаних на истом месту. Стручњаци су касније утврдили да дијаманти никако не могу бити афричког порекла. Сматра се да су припадали неком од путника с „Гросвенора“.

У пролеће 1968. године, три млада Немца — Хелмут Фревел, Хардо Кутиг и Волфганг Хофман — на пустој обали у близини ушћа реке која се данас назива Мавијат, наишли су на остатке правоугасне камене куће. Биле су то рушевине ковачнице Џона Брајена и Џошуе Главера, двојице бродоломника који су остали у близини места бродолома. Када су детектором за метале претражили сваки кутах рушевина и најближу околину, наишли су под танким слојем земље комаде зарђалог метала и алата. У једном углу некадашње куће открили су и малу бакарну плочу на којој је урезана скица ушћа неке реке, положај сунца и камените хридине с олупиним „Гросвенора“.

К. В. 13

да правиће разне предмете и накит. Кад се опораве и донекле науче језик домородаца, покушаће да се пробију до насеобине белца. То им, међутим, никад није успело. Годинама су остали близу обале где су подигли камено пребивалиште. Стекли су поверење домородаца и успомена на ова два белца и данас је, кажу, жива у том крају.

Другог дана пешачења бродоломници су наишли на неког Малајца, вероватно одбеглог холандског роба, који је живео међу домороцима. Он им је рекао да су веома далеко од холандске насеобине Капштата (данас Кептаун) и да ће вероватно имати тешкоћа с домородачким племенима која су, после страшних искустава с белим колонизаторима, непријатељски расположена према свим белцима.

Његово предвиђање се обистинило још истог дана: домороци су их напали и борба се водила, без жртава на обе стране, неколико часова. Тог дана их је задесила још једна несрећа:

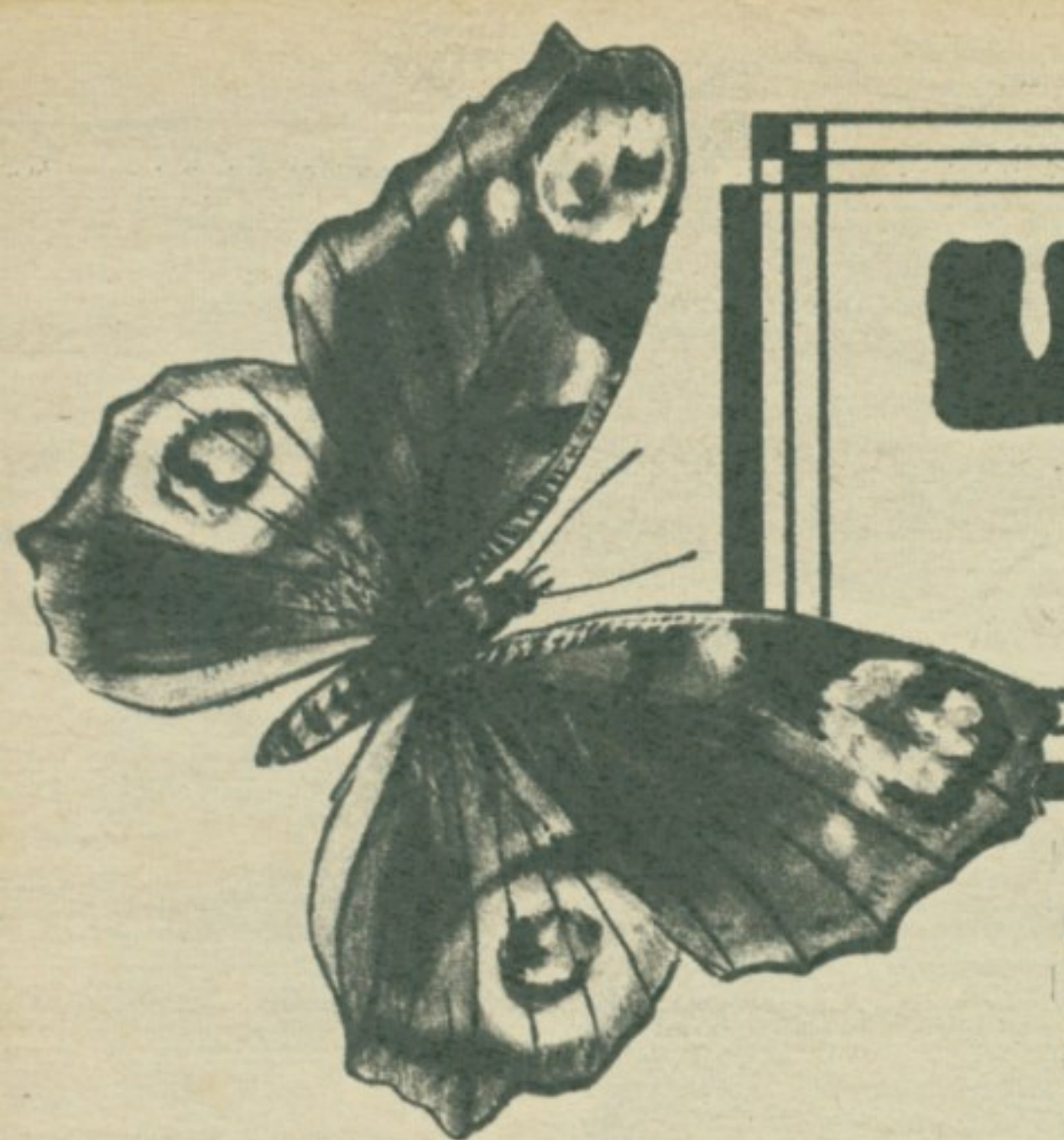

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ШЕСТО ЧУЛО?

САМО ШТО ЈЕ ПАС ПОВУКАО СВОЈУ ГОСПОДАРИЦУ НАПРЕД, БАЛКОН ИСПОД КОЈЕГ СУ ПРОЛАЗИЛИ СРУШИО СЕ УЗ СТРАШАН ТРЕСАК!

Осмог маја 1902. године острво Мартиник претворило се у пакао. За свега тридесет секунди град Сен-Пјер престао је да постоји. Вулканска ерупција уништила је зграде, улице и, наравно — људе. Тридесет хиљада жртава прогутала је ужарена лавина. Али, само једну животињу. Вила је то нека стара мачка чији су леш нашли међу толиким хиљадама људских тела.

Тек касније преживели су се присећали да су се животиње из града и околине почеле још половином априла „евакуисати“ из овог подручја. Најпре су кренуле птице које су уз заглашујуће крештање напуштале град и околне баре. На падинама вулкана Мон Пеле врвело је од змија и других гмизаваца који су се удаљавали незнано куда. Тих дана један професор гимназије у Сен-Пјеру, који је педантно водио свој дневник, забележио је: Трећи мај, у 5 часова и 45 минута: Пси лају. Краве трче улицом. Ретке птице непрекидно прелећу с гране на грану...

Све животиње су се углавном на време склониле, а само људи и она једина мачка нису наслутили да ће наступити катастрофа. За циглих тридесет секунди град Сен-Пјер био је збрисан са лица земље. Ко то животињама „каже“ кад долази опасност? Ко их узнемири онако панично као што су биле уз-

немирне у Орлеанвилу у Алжиру 1954. године кад је земљотрес разрушио град? Године 1932. на острву Итаки један вучјак је тако болно почео да завија као никада дотад. На његово завијање одмах су „одговорили“ сви пси на острву и као побеснели почели да јуре и кидају све око себе. Само после пола сата земља је почела да дрхти, куће да се руше, људи да гину. Несрећу су избегли само они који су на време разумели немир животиња.

Људи су одувек „веровали“ животињама и следили њихов „инстинкт“, мада још нису до краја успели да разјасне шта се то у њима збива и како то оне предосећају. Најлакше је рећи: то је инстинкт, или: то је „шесто чуло“. Али, то није објашњење.

У новије време неки биолози и зоолози као да су се приближили бар неким елементима научног објашњења ових и сличних појава код животиња. Зоолози Грифит и Галамбос са Харвардског универзитета, после дугогодишњег проучавања и експериментисања са животињама, објаснили су да нема говора о неком „шестом чулу“, већ да је реч о изванредној усавршености постојећих чула, а пре свега чула слуха. Тако многе животиње чују ултразвук који човек не може да чује. Својим чулом слуха човек може да прати и чује само оне звуке који имају 16 до 20 хиљада трептаја у секунди. Они преко 20 хиљада трептаја за њега не постоје. Али, пас може да чује и звук са 100 хиљада трептаја у секунди. Ту способност има и миш, пацов, хрчак и друге животиње. Све оне могу много раније да чују фини и за човека нечујне ултразвуке које производи почетно, дубинско кретање материје.

У Њу Орлеансу се једног дана нека жена шетала са својим псом који је изненада, без икаквог разлога, почео да бежи вукући за собом своју господарицу. Само после неколико секунди иза њих се зачуо страشان тресак. Балкон испод кога су малочас пролазили

срушио се и сигурно би пао жени на главу да је пас није повукао. А пас је у ствари чуо пуцање балкона које је тек почињало и које је за људско ухо било нечујно.

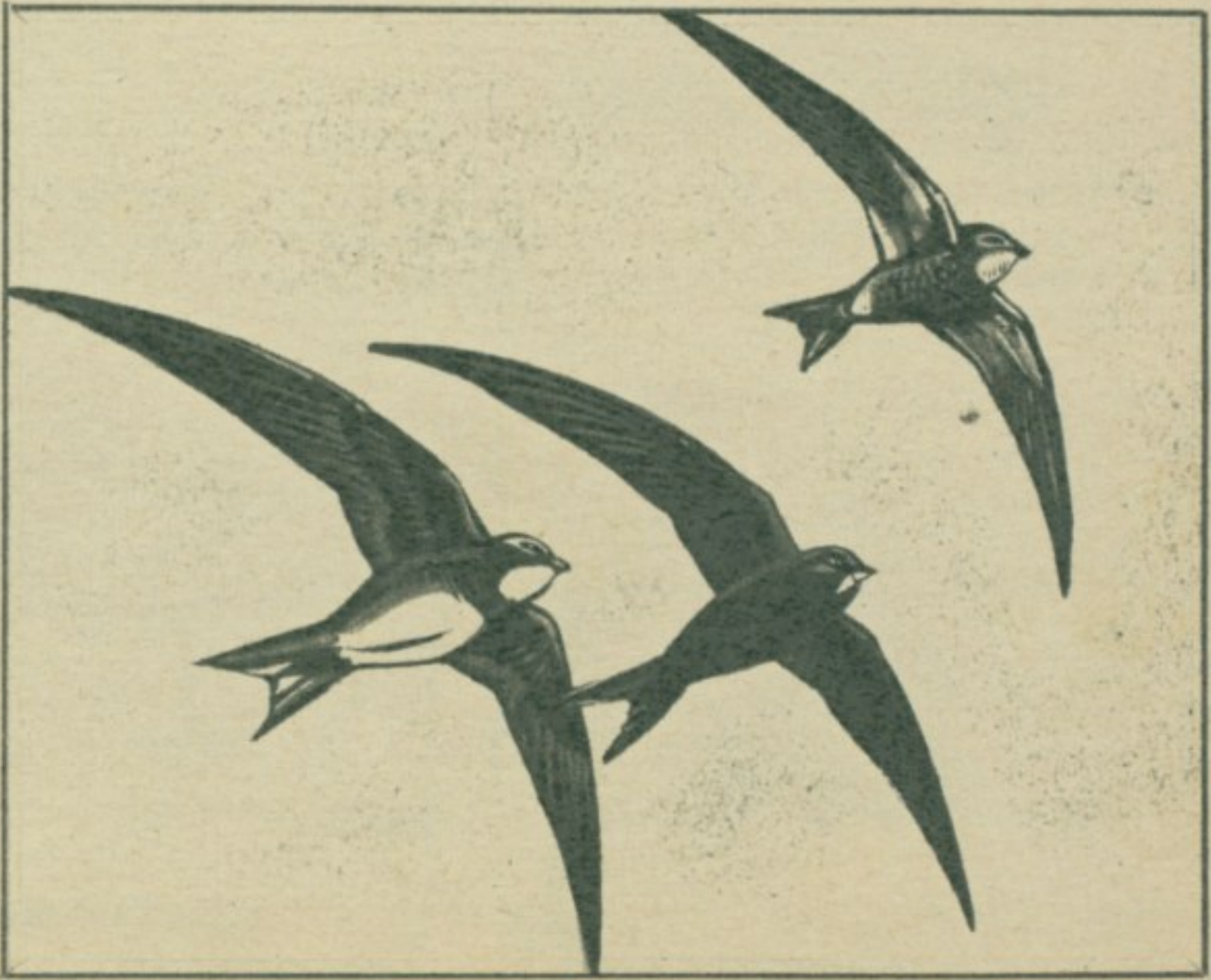
Али, све би било сувише једноставно ако би се svelo само на ултразвук и на чуло слуха, иако су и тиме многе до јуче чудне и необјашњиве појаве постале разумљиве. Лет слепог миша на пример. Како он у мраку лети и не удари ни у један предмет. Утврђено је да он испушта нечујне, за човечије ухо ултразвуке који се одбијају од предмета око њега и враћају му се натраг. Он се према њима управља и непогрешиво заобилази све што му се као препрека јави на путу. А његова главна предност је у томе што може да „чује“ и ултразвуке са 170.000 трептаја у секунди.

Животиње, међутим, имају и друга „шеста чула“ којима су одувек стављале људе пред на изглед нерешиве загонетке. Вековима су Индијанци посматрали птице селице како у јесен крећу на југ америчког континента и вековима су њихови лекари тумачили те сеобе на своје начине. Није чудно што је за њих то остала велика тајна, кад и модерна наука мора да уложи велике напоре да би проникла у такве чудне и никад потпуно објашњиве појаве као што је сеоба јегуља у Саргеско море да би тамо бациле икру и повратак младих генерација у хиљадама километара удаљена језера. Или невероватно напорно путовање лососа од мора до планинских потоака одак

ле је некад као младунац пошао према мору.

То што се обично и једноставно назива инстинктом у ствари постаје разумљивије тек у светлу Дарвинове теорије о постанку

врста путем природног одабирања, односно еволуције. Свако од ових понашања одражава неку од правних фаза у развоју поједине врсте, фаза у којима је вршено прилагођавање спољним условима. Нису ли, можда, како верују неки научници, праисторијске птице пред надирањем леда са севера морале да побегну на југ да би потражиле заклон и храну. И нису ли се касније, кад се лед повукао према Северном полу, ослобађајући континенте вратиле натраг. То што се у неком далеком периоду догодило и битно утицало на опстанак неке врсте, понавља се и данас сваке јесени и сваког

пролећа јер је постало инстинкт.

Гренландска ластва, на пример, сваке јесени лети према југу и сваког пролећа се враћа према Северном полу преваљујући у одласку и повратку 34.000 километара. Ово је сигурно и најдужи пут који једна птица селица превали у току године, и то са математичком тачношћу.

Како ластва нађе своје гнездо које је пре неколико месеци оставила? Како се пингвин оријентише кад, без обзира куда га одвели, увек креће према северу? Како мрав зна пут до свога мравињака или пчела до кошнице? Како лосос не залута у неки други поток већ пронађе свој „рођени“?

Наука све то истражује и долази до нових открића и нових објашњења, иако се увек уз то јављају и нове тајне и непознанице. Неке од животиња веома су осетљиве на мирисе и према њима се управљају. Неке, као мрави или пингвини, према правцу пружања сунчевих зрака одређују своје кретање. Пастири у планинама знају да чим овце крену на ниже, тражећи заклоњене пашњаке, прети олуја, али не знају да је објашњење таквом понашању оваца у осетљивости вуне на влагу и електрицитет у ваздуху, јер је вуна хигроскопна. Има животиња које су осетљиве на ваздушни притисак или, као лосос, на хемијски састав воде.

Све то утиче на понашање животиња стварајући временом навике које постају саставни део природе поједине животињске врсте.

Човек, иако и сам део природе, не може својим чулима све то да докучи и схвати. Као што је његово ухо „глуво“ за ултразвуке, или као што је његово око „слепо“ за инфрацрвене и ултравиолетне зраке, или нос „неосетљив“ на неке мирисе, тако су и многе друге појаве за њега неприступачне. Али, то што не може да сазна чулима он савладава науком.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР

ЈЕДНОГ СУНЧАНОГ ЛЕТЊЕГ ЈУТРА 1642.
ГОДИНЕ ШПАНСКУ ГАЛИЈУ „КРАЉ МОРА“

НАТОВАРЕ-
НУ СВИЛОМ
И ЗАЧИ-
НИМА...

... НАПАО ЈЕ БРИТАНСКИ ГУСАРСКИ
БРОД ...

ДОШЛО ЈЕ ДО БОРБЕ
ПРСА У ПРСА. ШПАЊ-
ЦИ СУ СЕ ХРАБ-
РО ОДУПИРАЛИ...

... АЛИ СУ НА КРАЈУ
САВЛАДАНИ.

ХАЈДЕ! ШТА
ЧЕКАТЕ? БАЦИ-
ТЕ ИХ АЖКУ-
ЛАМА!

НЕ ТРАЖИМ МИ-
ЛОСТ ЗА СЕБЕ,
ПЛАВА РУКО,
ВЕК ЗА
СВОГ СИНА!

ИМА САМО
ДВАНАЕСТ
ГОДИНА!

НЕ БОЈИМ СЕ, ОЧЕ!
НЕЋЕМО ДА МОЛИМО
МИЛОСТ ОД ОВОГ ЗЛИ-
КОВЦА!

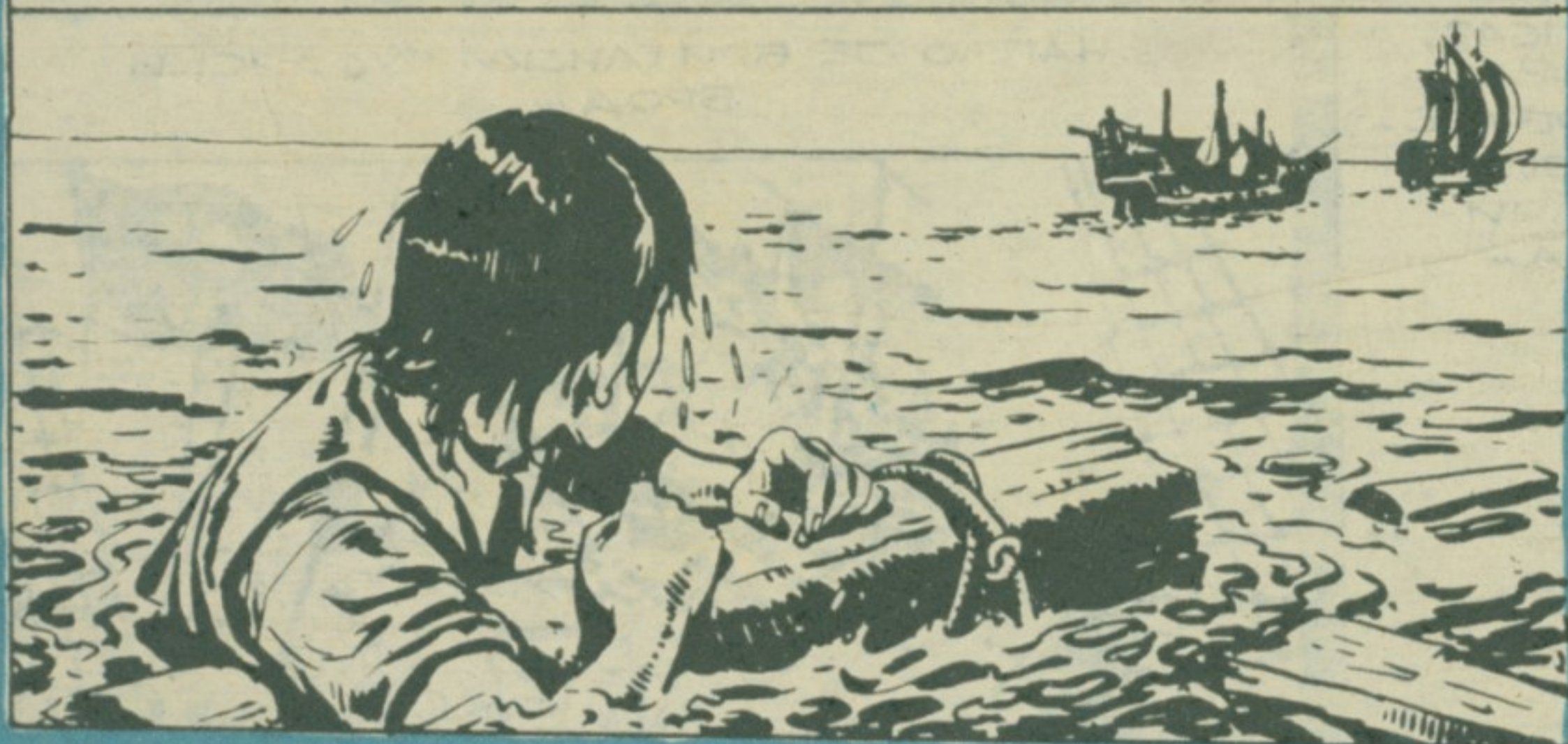

ДИРНУТ НЕУС-
ТРАШИВОШЋУ
ДЕЧАКА ЈЕДАН
ГУСАР МУ ЈЕ
ПРЕСЕКАО ВЕЗЕ
И ПОСЛЕДЊЕГ
БАЦИО У МОРЕ...

ЗНАО ЈЕ ДА ПЛИВА И ДОК СУ АЖУЛЕ БИЛЕ
ЗАОКУПЉЕНЕ ДРУГИМ ЖРТВАМА УСПЕО ЈЕ
ДА СЕ УДАЉИ...

НИКАДА ТЕ НЕЋУ ЗАБО-
РАВИТИ, ПЛАВА РУКО! НАКН
ЋУ ТЕ И ОСВЕТИТИ СВОГ
ОЦА!

ПРОЛАЗИЛЕ СУ ГОДИНЕ... ПЛАВА РУКА ЈЕ
ЗАХВАЉУЈУКИ ГУСАРЕЊУ И ТРГОВИНИ
РОБЉЕМ ПОСТАО БОГАТИ И ПОШТОВАНИ
ЛОРД БЕНБЕРИ...

... КОГА ЈЕ И САМ КРАЉ ПРИМАО У
СВОЈИМ САЛОНИМА...

ТУЖНИ СТЕ, МОЈ ДОБРИ БЕН-
БЕРИ... НЕШТО СЕ ДОГОДИЛО?

АХ, ВЕЛИЧАЊСТВО! ЗА ГОДИ-
НУ ДАНА ШЕСТ МОЈИХ БРОДО-
ВА ЈЕ ЗАПЛЕЊЕНО!

НА СРЕЋУ ИМАТЕ ДИВ-
НУ НЕКАЊУ КОЈА ВАМ ПРЕ-
СТАВЉА УТЕХУ У ТИМ
ТЕШКИМ ТРЕНУЦИМА!

ОД ПРЕ ИЗВЕСНОГ ВРЕМЕНА ЈЕДНА
ДОБРО НАОРУЖАНА ГАЛИЈА НА-
ПАДА СВЕ БРОДОВЕ КОЈИ НОСЕ
ЗАСТАВУ НЕКАДА-
ШЊЕГ ГУСАРА...

... А ПОСАДА БЕНБЕРИЈЕВИХ БРОДОВА
СА УЖАСОМ ИЗГОВАРА ИМЕ КОЈЕ СУ СА-
МИ ДАЛИ КАПЕТАНУ ШПАНСКЕ ГАЛИЈЕ...

ЊЕГОВОЈ СНАЗИ ИСПРЕДАЈУ СЕ НЕВЕ-
РОВАТНЕ ПРИЧЕ...

КО ЈЕ ТАЈ ЧОВЕК ПРЕД
КОЈИМ СВИ ДРХТЕ
ОД СТРАХА...

ШТА? ЈОШ ЈЕДАН БРОД
ЗАПЛЕ-
ЊЕН!

ТОМЕ СЕ
МОРА СТАТИ
НА ПУТ!

ИМАМ
ИДЕЈУ!
ПОЗОВИТЕ
МИ МОГ
ПУШ-
КАРА
!

И ДОК ЛОРД БЕНБЕРИ СА
СВОЈИМ ПУШКАРЕМ ПРАВИ ПЛАН
КАКО ДА СЕ ДОМОГНЕ ЧЕЛИЧНОГ
ГУСАРА...

... ЈЕДАН ШКОТСКИ ПАСТИР СТИГАО
ЈЕ У ЛОНДОН ДА ПРОДА
ОВЦЕ...

МММ! ШТО ВОЛИМ
ОВАЈ ЗВУК
МЕТАЛА!

ХА, ХА!
ХО, ХО, ХО!
ХИ, ХИ, ХИ!

ХИ, ХИ, ХИ! ХО, ХО, ХО! МУШКАРАЦ
У СУКОБ! ИЛИ ЈЕ ТО МОЖДА БРА-
ДАТА ЖЕНА!

НИКО ЈОШ ОВА-
КО НИЈЕ УВРЕ-
ДИО МЕК
ДАФА
!

АЛИ ОСОБА С КОЈОМ ЈЕ МЕК ДАФ
ДОШАО У СУКОБ УТИЦАЈНА ЈЕ ЛИЧ-
НОСТ... ЗАТО СУ ГА БАЦИЛИ У ТАМ-
НИЦУ...

ПУСТИТЕ МЕ! ОН ЈЕ
ЗАПОДЕО КАРГУ!

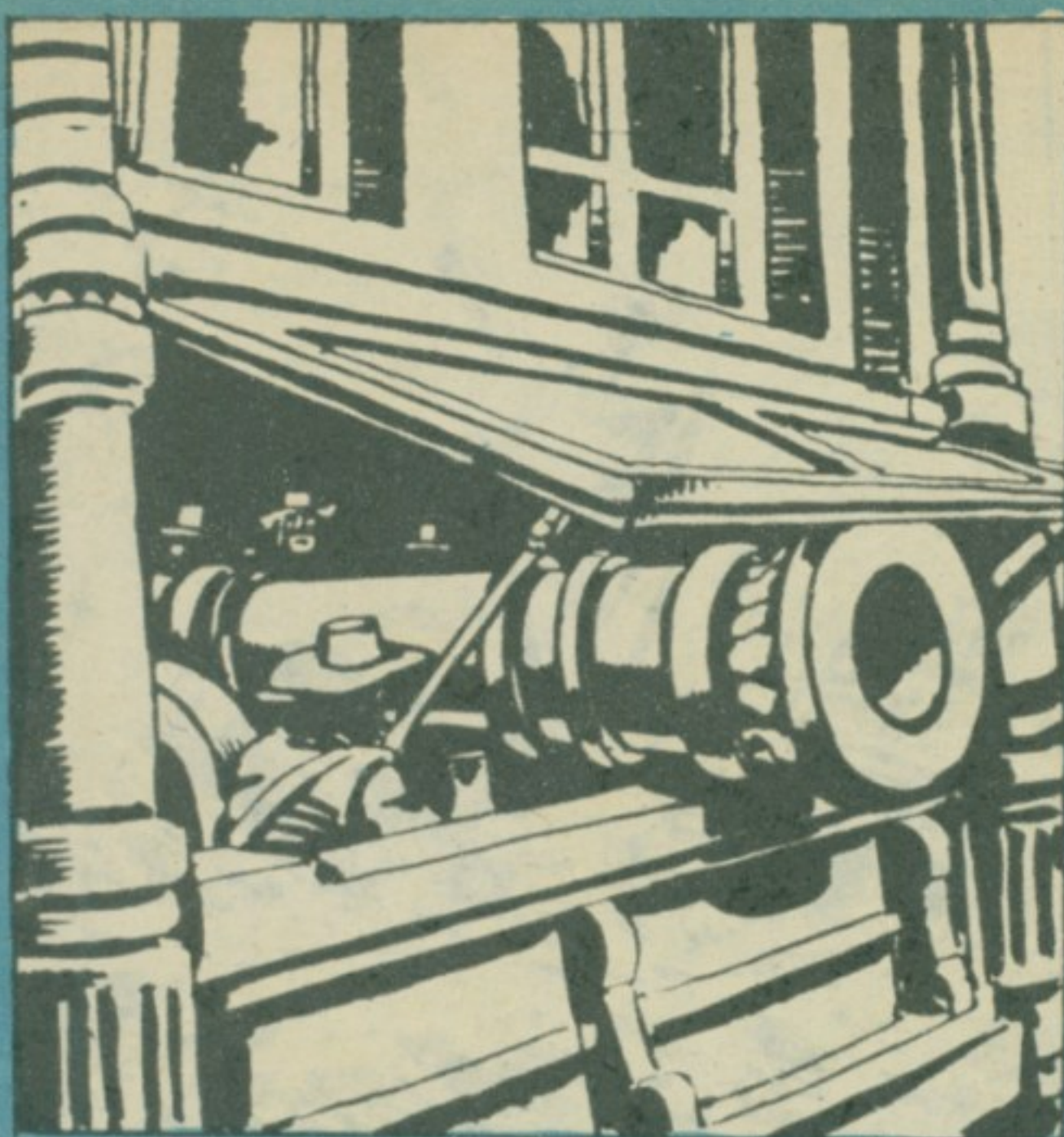
ОВО ВАМ ЈЕ
ОДГОВОР НА
ПИТАЊЕ!

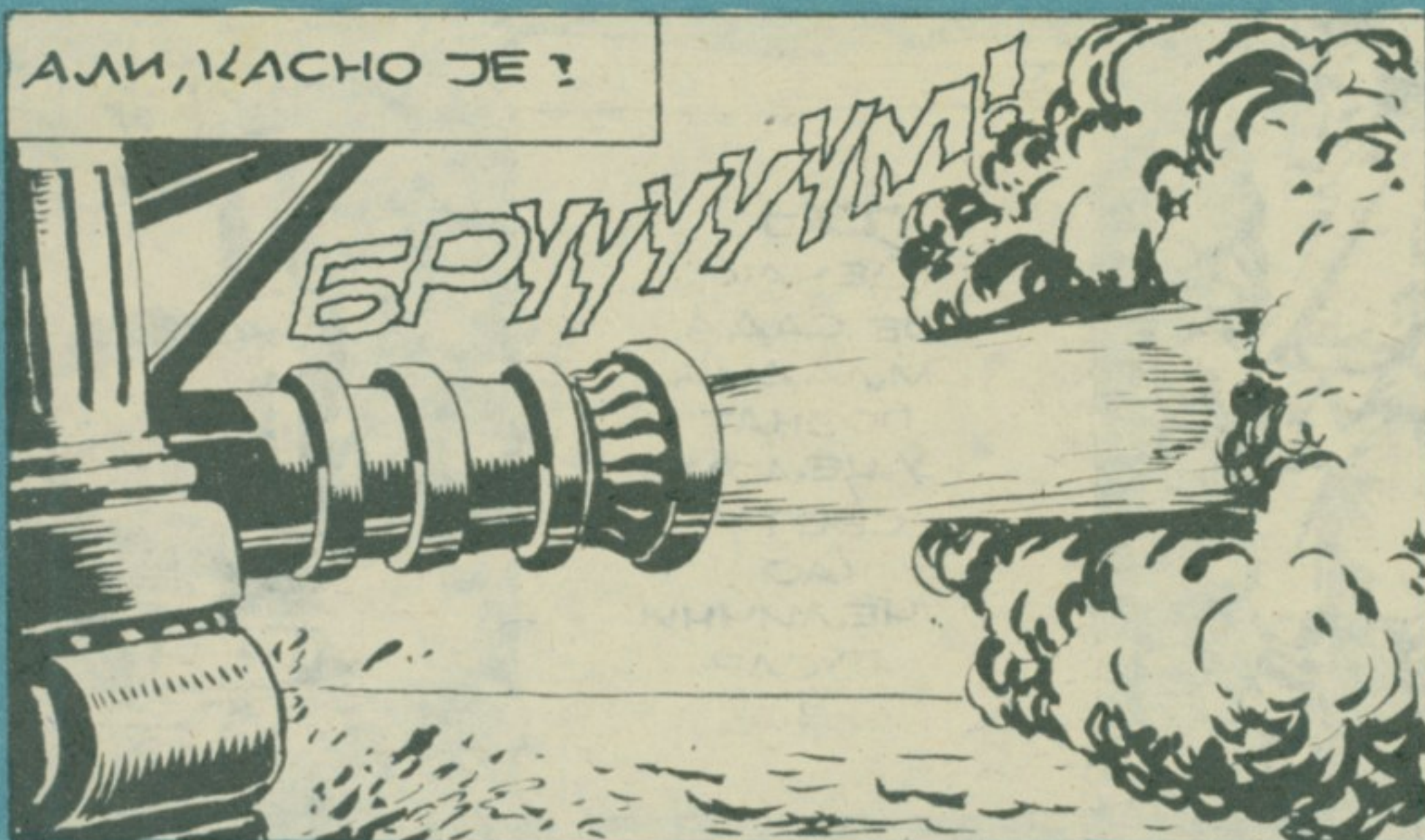

АЛИ, КАСНО ЈЕ!

ОГРОМНА ГРАНАТА ПАЛА ЈЕ САМО НЕКОЛИКО МЕТАРА ОД ШПАНСКЕ ГАЛИЈЕ...

И КАДА ЈЕ УВИДЕО ДА СЕ НЕ МОЖЕ ОДУПРЕТИ БЕНБЕРИЈУ, ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ЈЕ НАРЕДИО...

НАПУСТИТЕ БРОД! СПАСАВАЈ СЕ КО МОЖЕ!

ПРАМАЦ ШПАНСКОГ БРОДА ОДМЕТЕО ЈЕ У ВАЗДУХ!

ХЕ, ХЕ! УСПЕЛИ СМО! АКО ЈЕ ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ПРЕЖИВЕО ОВО, СМЕСТА МИ ГА ДОВЕДИТЕ!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР СКОЧИО ЈЕ У МОРЕ ...

... САМО НЕКО-
ЛИКО СЕКУНДИ
ПРЕ НЕГО
ШТО ЋЕ
ЕКСПЛОДИРА-
ТИ ЊЕГОВ
БРОД ...

ПРОШЛО ЈЕ МНОГО ГОДИНА ОТКА-
ДА ЈЕ ГУСАР ПЛАВА РУКА УНИШ-
ТИО ШПАНСКУ ГАЛИЈУ „КРАЉ МО-
РА“... ТАДА СЕ КАПЕТАНОВ СИН ЗА-
РЕКАО ДА ЋЕ ОСВЕТИТИ ОЦА...

ТАЈ
ДЕЧАК
ЈЕ САДА
МЛАДИК,
ПОЗНАТ
У ЦЕЛОМ
СВЕТУ
КАО
ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР
!

ПОСАДА БЕНБЕРИЈЕВОГ БРО-
ДА ГА ЈЕ ПРИМЕТИЛА ...

ОХ! МОЈА НОГА!
РАНИЛИ СУ
МЕ!

ОНЕСВЕШЋЕНОГ СУ ГА ПРЕНЕЛИ НА БРОД ...

ИЗГУБИО ЈЕ
МНОГО КРВИ!
МОЖДА ЈЕ
ВЕЋ МР-
ТАВ!

НЕ СМЕ УМРЕТИ!
ХОЋУ ДА ГА ВИ-
ДИМ КАКО
КЛЕЧИ ПРЕД
МОЈИМ НО-
ГАМА И МО-
ЛИ ЗА МИ-
ЛОСТ!

НИСАМ
НИ
ЗНАЛА
КОЛИКО
ЈЕ
МОЈ
СТРИЦ
СУ-
РОВ
!

АХ, ГОСПОЂО
КВИКЛИ!
МОРАМО ШТО
ПРЕ ДА
НАПУС-
ТИМО
ОВУ
КУКУ!

ШТА ТО
ГОВО-
РИШ,
ДЕ-
ТЕ?

А У
ТВРЂАВИ...

НАПРЕД! ИМАЋЕТЕ ЧАСТ
ДА УМРЕТЕ С ЈЕДНОМ
ПОЗНАТОМ ЛИЧНОШ-
ЋУ!

ШТА? ТО МОРА
ДА ЈЕ НЕКА ГРЕ-
ШКА!

НЕ, МЕРЛИНИ! ОНИ
СУ ЗАИСТА РЕШИ-
ЛИ ДА НАС УБИЈУ!
АЈ, КАДА БИ МО-
ЈА МАМА ЗНАЛА
ШТА МЕ ЈЕ
СНАШЛО!

У ДВОРИШТУ
ТВРЂАВЕ...

ПОЛАКО! ШТО МЕ
ГУРАТЕ?

НАПРЕД, ЧЕ-
ЛИЧНИ ГУСАР
ЈЕ НЕСТРПЉИВ!
ХО,ХО,ХО!

МОМЦИ, ЗА МЕНЕ ЈОШ НИЈЕ СВЕ ИЗ-
ГУБЉЕНО! БУДИТЕ СПРЕМНИ
ДА МИ ПОМОГНЕТЕ АКО НАМ
СЕ УКАЖЕ ПРИЛИ-
КА!

НА ГРАДСКОМ ТРГУ
СВЕ ЈЕ СПРЕМНО
ЗА ИЗВРШЕЊЕ
СМРТНЕ
КАЗНЕ...

ЗАШТО НИЈЕ
ДОШЛА ВАША
РОБАКА РОК-
САНА?

ПРОПУСТИ-
ЋЕ ДОГАЂАЈ
ГОДИНЕ!

ОНА ЈЕ СУВИШЕ ОСЕТЉИ-
ВА! ШМРИК! ТАКАВ ЈЕ БИО
И МОЈ ЈАДНИ БРАТ КОЈИ
ЈЕ ПОГИНУО ОД ГУ-
САРСКЕ РУКЕ!
ШМРИК!

КАКВА ГАЛА-
МА! ПОГЛЕДАЈТЕ
КОЛИКО СЕ СВЕТА
ОКУПИЛО!

9. СЕПТЕМБАР 1666.
ГОДИНЕ. ВЕЛИКИ
ПОЖАР ЗАХВАТИО
ЈЕ ЛОНДОН...

ШТА
СЕ ДОГО-
ДИЛО?

НЕШТО
ГОРИ!

ЛОНДОН СЕ ТЕК ОПО-
РАВЉАО ОД ПОСЛЕДИЦА
КУГЕ КАДА СЕ НАД
ЊИМ НАДНЕЛА ЈОШ
ЈЕДНА
ОПАСНОСТ...

ПОЛА ГРАДА
ЈЕ ВЕК У ПЛА-
МЕНУ! ВРА-
ТИМО СЕ
КУЋИ,
РОКСА-
НА!

НИ-
КАДА?

НЕЋУ СЕ СМИРИТИ ДОК
НЕ ВИДИМ СВОГ ОЦА ОС-
ЛОБОЂЕНОГ! КОЧИЈАШУ,
ВОЗИ КА ДОВЕРУ!

ЈА
ОДЛА-
ЗИМ!

И ЈА! ЖИВОТ
МОЈЕ ПОРОДИ-
ЦЕ ВАЖНИЈИ
МИ ЈЕ ОД
СВЕГА!

МОРАМО
ИСКОРИСТИТИ
ОВАЈ ТРЕНУ-
ТАК ПОМЕТ-
ЊЕ!

САДА, ПРИЈА-
ТЕЉИ!

ОООХ!

ХИ, ХИ, ХИ! ЋЕ-
ЛАТ ДАНАС НЕЋЕ
ИМАТИ ПОСЛА!
ВАТРА ЋЕ
ИХ ПРО-
ГУТАТИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ГРАДСКОМ ТРГУ...

ЗАР БАШ
САДА ДА
ИЗБИЈЕ
ПОЖАР!

НЕЋЕМО
ВИДЕТИ
ПОГУБ-
ЉЕЊЕ
?

ЉОРА БЕН-
БЕРИ ЈЕ
У СВОЈ
ЗАМКУ...

...НЕКУ СЕ ВРАТИТИ
ДОК НЕ СПАСЕМ СВОГ
ОЦА! А ОНДА ЋЕМО СЕ
БОРИТИ ДА ПОВРАТИ-
МО ИМАЊЕ И
ТИТУЛУ КОЈЕ
СТЕ НАМ ОТЕ-
ЛИ!

ДОЛАЗИ ГОСПОДАР!
НЕШТО ЈЕ ЛОШЕ ВОЉЕ!

УСТАЈТЕ, ЛЕЊИВЦИ! ПРЕТРАЖИ-
ТЕ ЧИТАВ ГРАД И ДОВЕДИТЕ
МИ МОЈУ РОЂАКУ!

ПРОПАО САМ АКО РОКСАНА ПРОНА-
ЂЕ МОЈ БРАТА АРЧИБАЛДА! БАШ
САМ БИО ГЛУП ШТО НИСАМ СПАЛИО
ОНО ПИСМО КАО И СВА
ОСТАЛА!

НА ДРУГОМ КРАЈУ ЛОНДОНА...

АААА! КАКО ЈЕ ВРУ-
ЋЕ! ОСТАКУ БЕЗ
БРКОВА!

БАХ!

КАДА БИ МОЈА МАМА
ВИДЕЛА СВЕ ОВО!

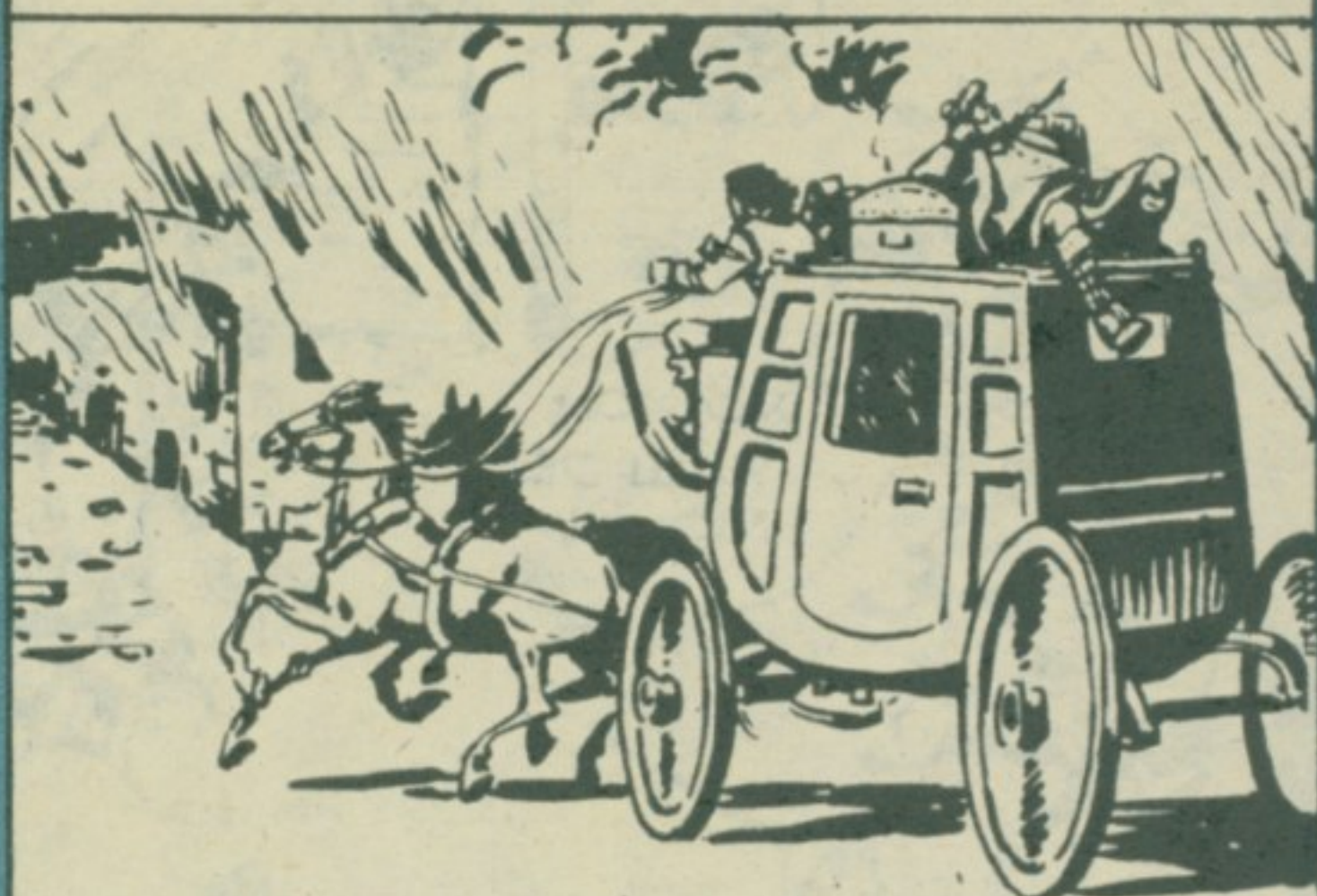

РАЧУНАЈТЕ НА МОЈЕ
КОЧИЈЕ! ЖЕЛИМ ДА
ВАМ ПОМОГНЕМ ЗБОГ
ПАТЊИ КОЈЕ ВАМ ЈЕ
МОЈ СТРИЦ, ЛОРД БЕН-
БЕРИ НАНЕО!

ЛОРД БЕНБЕРИ ЈЕ ВАШ
СТРИЦ? ЗНАЧИ ДА НИСАМ
САЊАО! ЈА САМ
ВАС ЗАИСТА
ВИДЕО!

МАЛО КАСНИЈЕ СВИ СУ СЕ
УКРЦАЛИ У КОЧИЈЕ...

НЕБЕСА! НЕКЕМО
УСПЕТИ ДА СЕ
ПРОБИЈЕМО!

ЧУВАЈ ТИ САМО
СВОЈ ШЕШИР, А
ОСТАМО ПРЕ-
ПУСТИ
МЕ-
НИ!

КОЊИ СУ У ДИВЉЕМ ТРКУ ПРОШЛИ ИСПОД
ПЛАМТЕЋЕГ ЛУКА...

УСКОРО СУ СЕ НАШЛИ
ДАЛЕКО ОД
ЛОНДОНА
И ВАТРЕ...

РОКСАНА ЈЕ ИСПРИ-
ЧАЛА ЧЕЛИЧНОМ
ГУСАРУ СВЕ
ШТО ЈЕ ОТ-
КРИЛА О
СВОМ
СТРИЦУ...

...ЗАТО САМ ПОБЕГЛА!
ПОНЕЛА САМ САВ
СВОЈ НАКИТ! МИСЛИМ
ДА ЋУ ЊИМЕ МОЋИ ДА
УНАЈМИМ БРОД И
ПЛАТИМ ОТКУП ЗА
СВОГ ОЦА!

ЈАДНО ДЕТЕ! НЕ ЗНА КАКВЕ ЈЕ
СВЕ ОПАСНОСТИ ВРЕБАЈУ НА ТОМ ПУТУ!

МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ И ЈА ЖЕ-
ЛИМО ШТО ПРЕ ДА НАПУС-
ТИМО ЕНГЛЕСКУ...

ОХ! НИСАМ СЕ УСУЋИ-
ВАЛА ДА ВАС ЗАМОЛИМ,
АЛИ САДА ЋУ ТОУЧИ-
НИТИ... ПОЋИТЕ
СА МНОМ!

БИЋЕ МИ ЧАСТ И
ЗАДОВОЉСТВО
ДА ВАС
ПРАТИМ!

ПОСЛЕ
НЕКОЛИКО
ДАНА...

ФРЕ-
ГАТЕ
ЛОРДА
БЕНБЕРИ-
ЈА!

БРЗО НАС
ЈЕ НАШАО
ТАЈ
НИТКОВ!

КОЧИЈАШ
НАС
ЈЕ
ИЗДАО!

НЕКА РОКСАНА И
ГОСПОЂА КВИКЛИ НЕ
ИЗЛАЗЕ НА ПАЛУБУ!

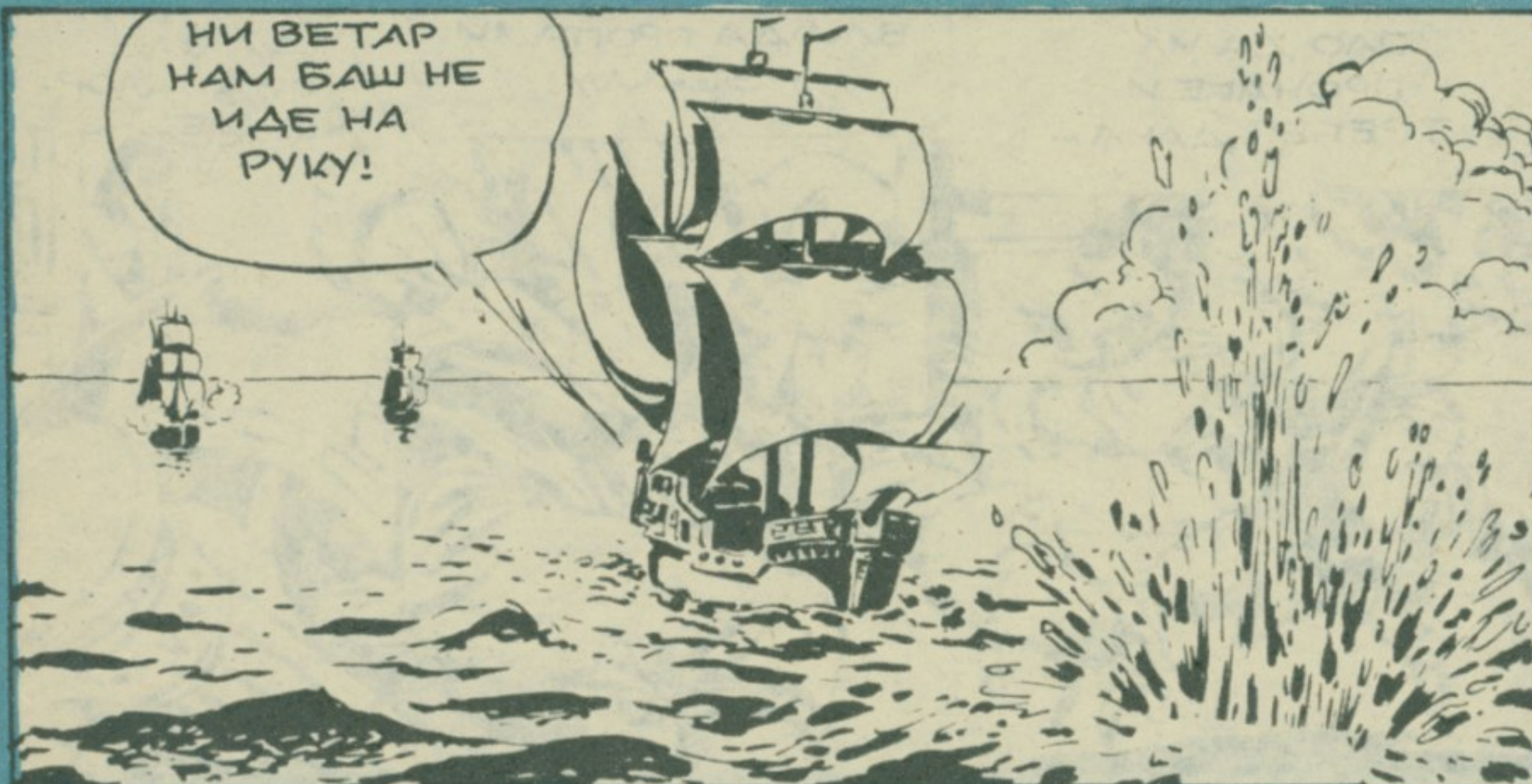

БОРБА ЋЕ БИТИ
НЕРАВНОПРАВНА!

КОРМИ-
ЛАРУ, ОК-
РЕНИ
БРОД!

НИСМО
ТАКО
ДОБРО
НАОРУЖАНИ,
А И ВИШЕ
ИХ ЈЕ!

НИ ВЕТАР
НАМ БАШ НЕ
ИДЕ НА
РУКУ!

УЛАЗИТЕ! ТАКО ЈЕ НАРЕ-
ДИО ЧЕЛИЧНИ ГУСАР!

УРЕДУ!
УРЕДУ!

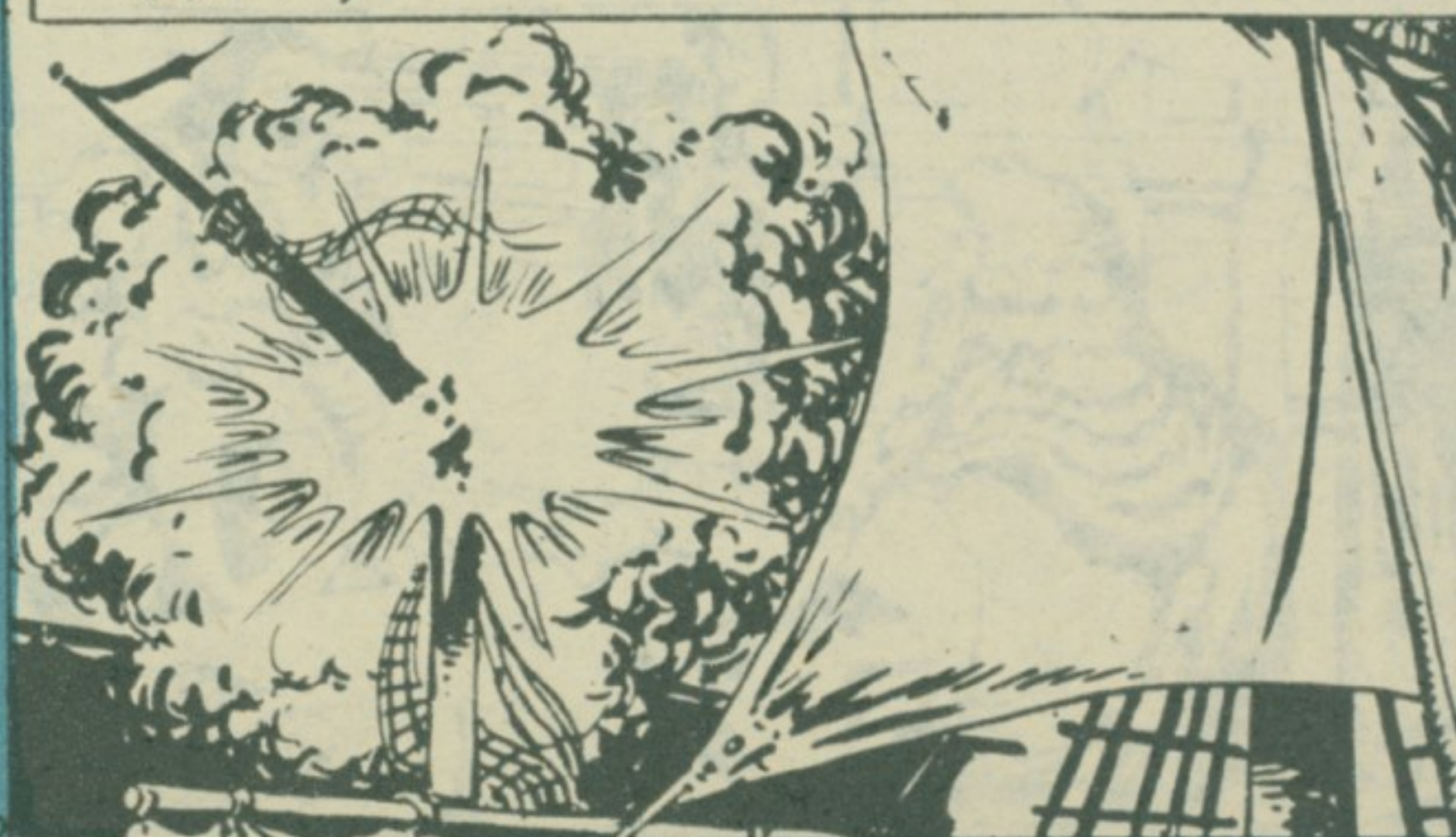

АХ, КАКАВ МУШКАРАЦ!
КАКВА СНАГА! ПОДСЕКА
МЕНА МОГ ТРЕ-
ЋЕГ МУЖА!

НА ОНОГ КОЈИ ЈЕ
МОГАО ДА ПОДИГ-
НЕ КОЊА?

ОСМЕХ ЈЕ НЕСТАО СА РОКСАНИНИХ
УСАНА КАДА ЈЕ ЈЕДАН СНАЖАН
УДАРАЦ ПОТРЕСАО ТИГРА...

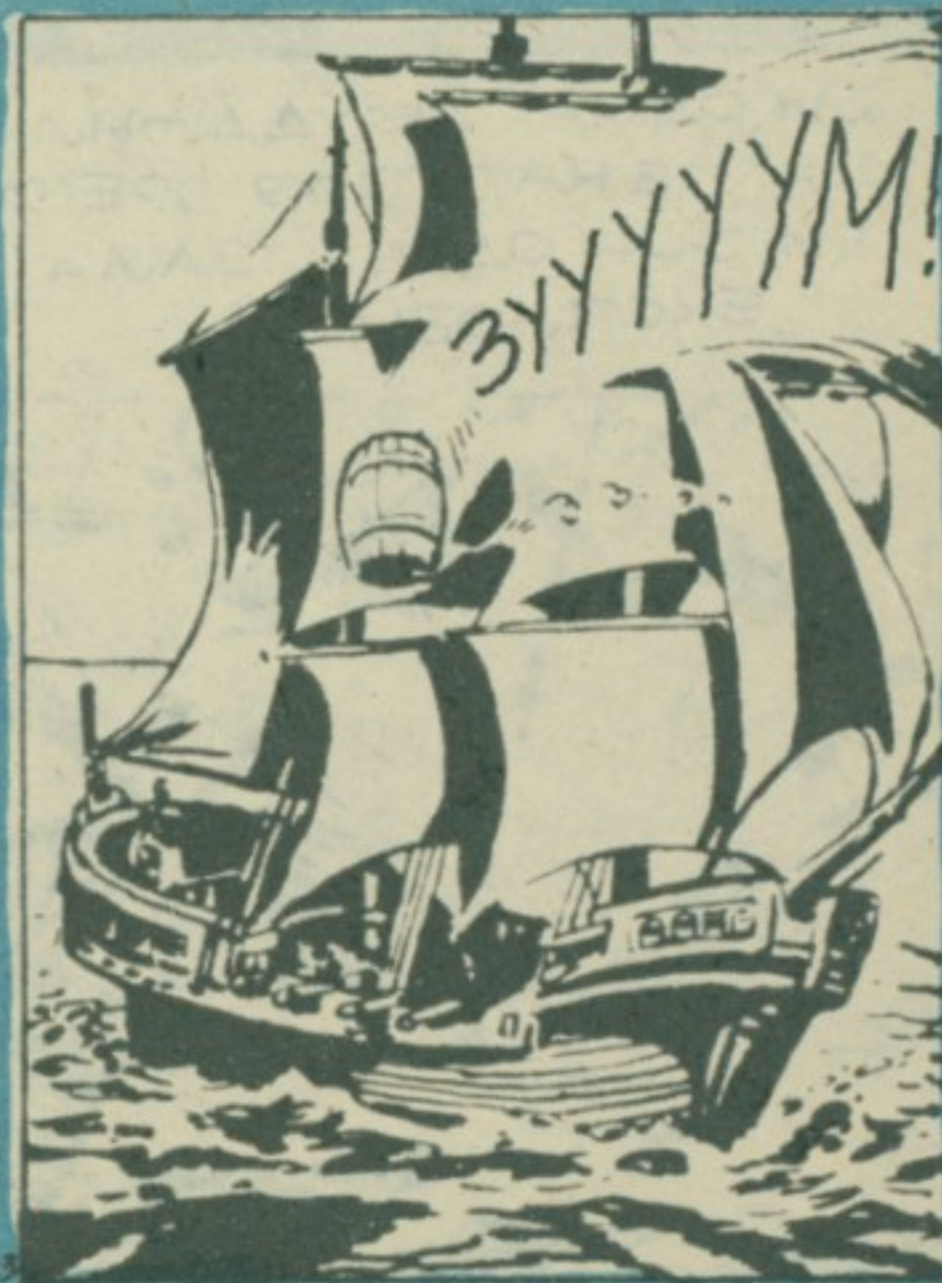

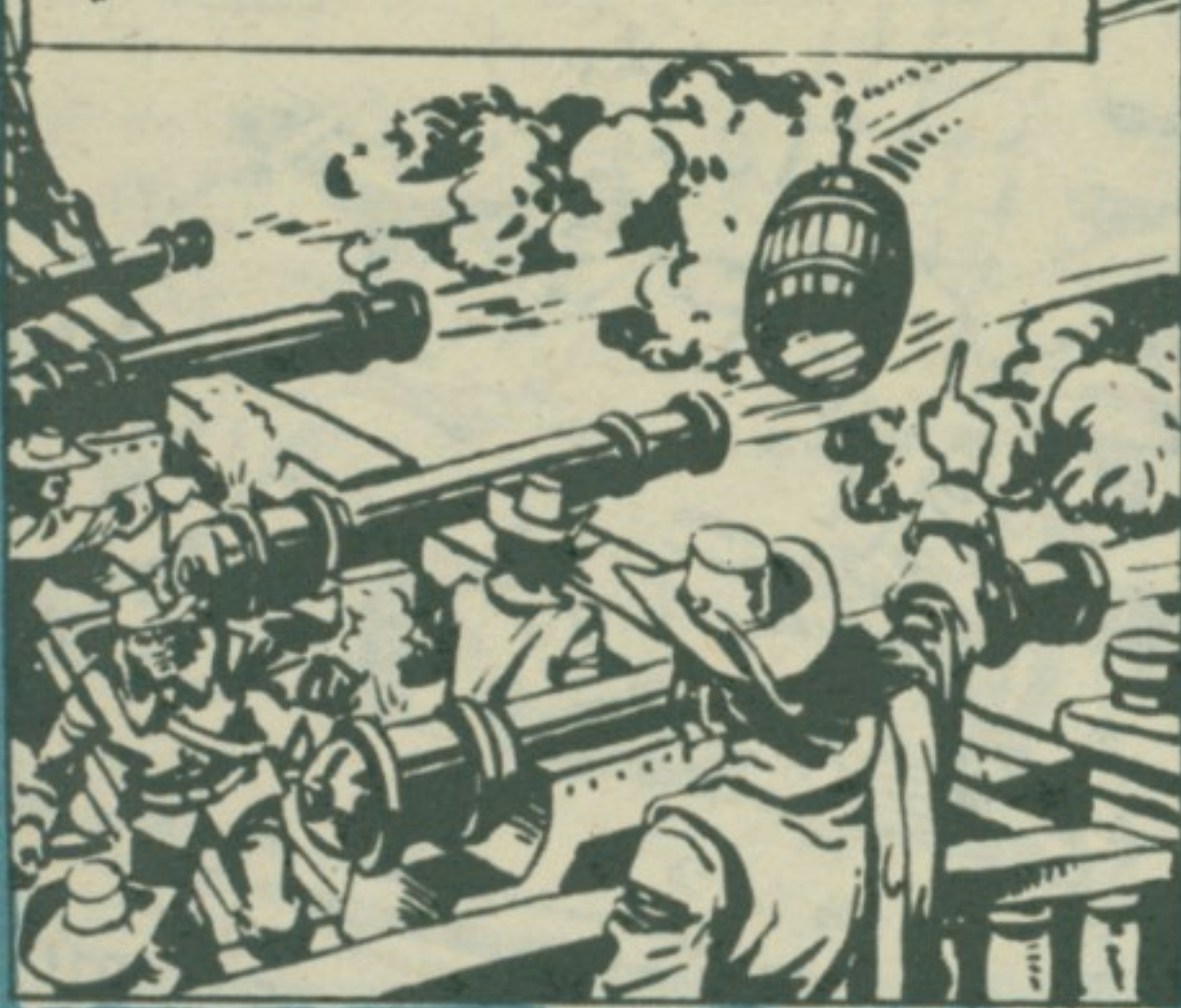

У ИСТОМ ТРЕНУТИКУ СА
БЕНБЕРИЈЕВЕ ФРЕГАТЕ
ИСПАЉЕНО ЈЕ ИЗ СВИХ
ТОПОВА У ПРАВЦУ
„ТИГРА“...

БУРЕ С БАРУТОМ ПРЕПО-
ЛОВИЛО ЈЕ ЈЕДРЕЊАК...

...АЛИ И „ТИГАР“ ЈЕ УЗДРМАН!

...И ОДМАХ СЕ УДАЉИЛА,
ДОК ЈЕ НА ПРВОЈ ФРЕГА-
ТИ ЈОШ ОДЈЕКИВАЛА
ЕКСПЛОЗИЈА!

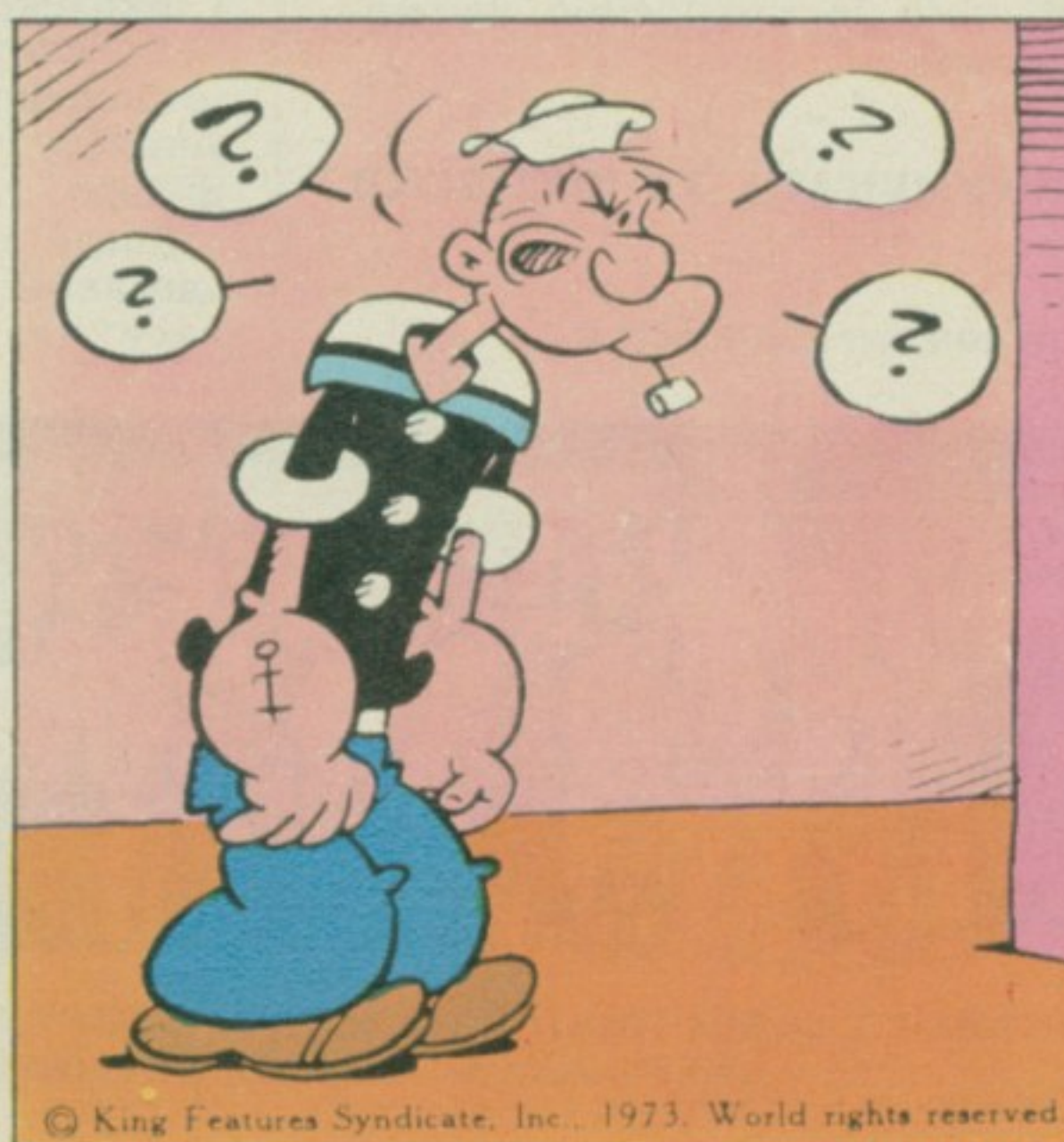
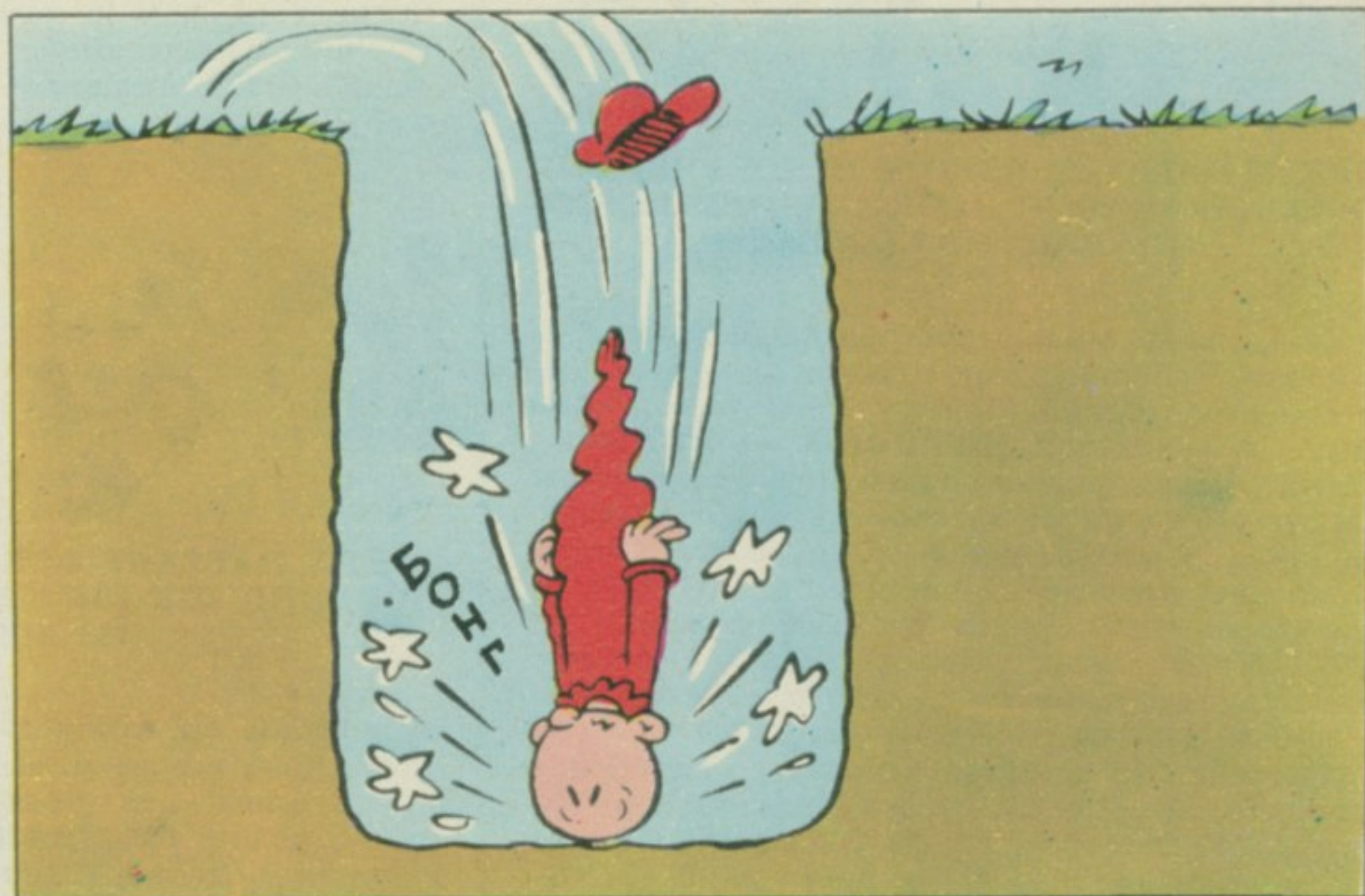
ДА ПОГЛЕ-
ДАМ КОЛИ-
КО СУ ОШ-
ТЕТИЛИ
МОЈ
ИЗУМ!

ПОПРАВИЋЕМО
ЈЕДРА А ОНДА...
ПРАВАЦ АФРИКА!

КРАЈ

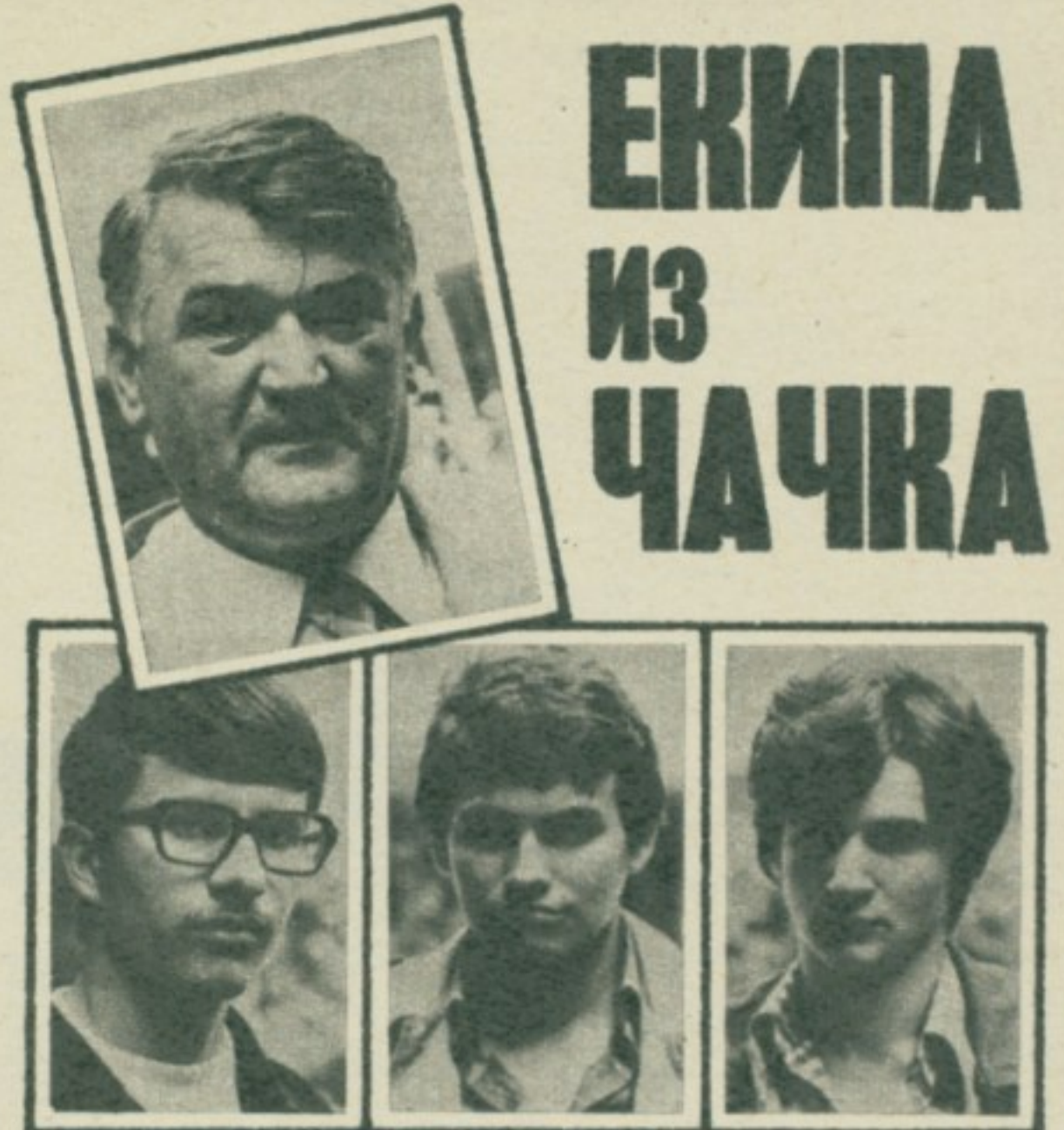
ЗАВРШЕН

ВЕЛИКИ КВИЗ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ
ШТЕДИШЕ СВЕЗНАЛИЦЕ

ДОКАЗАЛИ
СМО ДА ДОБРО
ПОЗНАЈЕМО
НОВ!

СВЕЗНАЛИЦА 75.

ЕКИПА
ИЗ
ЧАЧКА

Десетог маја ове године у Дому пионира у Београду одржано је завршно наградно такмичење из НОВ које су организовали Београдска банка и Политикин забавник. Том приликом изведен је и пригодан програм у којем су учествовали народни херој Костја Ђурашиновић, певач Драган Лаковић, композитор Мирко Шоуц и играчи — чланови Студија за народну уметност и хор Дома пионира. Програм је водио Дејан Ђуровић.

ДРУГУ НАГРАДУ ОСВОЈИЛИ СУ УЧЕНИЦИ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „ЖИКИЦА ЈОВАНОВИЋ ШПАНАЦ“ ИЗ БЕОГРАДА

Као што се сећате, Београдска банка и Политикин забавник започели су почетком јануара ове године Велики квиз Београдске банке под називом ШТЕДИШЕ — СВЕЗНАЛИЦЕ. Услов је био: добро познавање наше нове историје и штедња код Београдске банке. Наравно, за добре одговоре обећане су и вредне награде за школе, и то прва у износу од 2.200, друга од 1.800 и трећа од 1.500 нових динара. Поред овога и чланови три првопласиране екипе као и њихови наставници добили су лепе награде.

Одзив је био више него леп и до срећеног рска, то јест до 20. марта организатору је стигло 130 пријава из целе СР Србије. Пошто су све пријаве пажљиво прегледане издвојено је 80 екипа које су према пропозицијама испуњавале све услове. Од ових 80 екипа пет су сачињавале екипе ученика средњих школа, док су осталих 75 екипа биле из основних школа.

Као што је и било предвиђено, средином априла у више градова СР Србије организована су регионална такмичења на којима су чланови свих 80 екипа полагали писмени испит. Све радове прегледао је жири који су сачињавали: др Ђорђе Кнежевић, професор универзитета мр Богдан Смиљевић, професор гимназије и Михајло Војводић, професор универзитета, и одвојио 20 финалиста и то само међу основним школама, јер се ниједна средња школа није пласирала у финале.

Финалисти, ученици следећих основних школа: „Милан Илић Чича“, Аранђеловац; „Светозар Ранковић“, Аранђеловац; „Арсеније Лома“, Рудник; „Вук Караџић“, Чачак; „7. октобар“, Чачак; „Станика Радовановић Цана“, Нови Пазар; „Моша Пијаде“, Велика Плана; „Радица Ранковић“, Лозовик; „Светозар Марковић“, Лапово; „Ђорђе Јовановић“, Селевац; „Јован Јовановић Змај“, Смедерево;

„Херој Срба“, Осиповица; „Анта Богичевић“, Лозница; „Петар Враголић“, Љубовија; „Сава Вујановић Жућа“, Узовница; „Ђура Јакшић“, Београд; „Жикица Јовановић Шпанац“, Београд; „Жарко Зрењанин“, Нови Београд; „Соња Маринковић“, Земун и „Јајинци“, Јајинци, боравили су о трошку Београдске банке два дана у Београду. Тако су 9. маја заједно са својим наставницима гледали свечану војну параду а после обишли Спомен-гробље у Јајинцима, Авалу, Филмски и Пионирски град, Спортски центар, Војни музеј на Калемегдану и разгледали град. Другог дана боравка у Дому пионира почело је завршно такмичење. У првом делу свих двадесет екипа полагале су писмени испит који је трајао 45 минута. После тога, док је жири са професорима др Ђорђем Кнежевићем, као председником и члановима Богданом Смиљевићем и Михајлом Војводићем, прегледао задатке, изведен

ТРЕЋУ НАГРАДУ ОСВОЈИЛИ СУ УЧЕНИЦИ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „РАДИЦА РАНКОВИЋ“ ИЗ ЛОЗОВИКА

је програм. На крају су чланови три најбоље екипе пред жиријем, гостима и организатором одговарали на по три питања усмено. Прво место и назив СВЕЗНАЛИЦЕ 75 освојили су ученици основне школе „Вук Караџић“ из Чачка Жарко Јанда, Бранко Вујовић и Владимир Бошковић које је припремио наставник Тсислав Дабовић.

Награда за школу:

КОМПЛЕТ ИНСТРУМЕНАТА ЗА ШКОЛСКИ ОРКЕСТАР

за екипу:

3 магнетофона и ручни сат с посветом

Друго место освојили су ученици основне школе „Жикица Јовановић Шпанац“ из Београда: Љубица Цап, Милојко Бреко и Сретенко Марић а припремила их је наставница Елиза Обрадоскић.

Награда за школу:

КОМПЛЕТ СПРАВА ЗА ФИСКУЛТУРНУ ДВОРАНУ

за екипу:

3 фото-апарата и ручни сат с посветом

ПОСЕТА АВАЛИ

Треће место освојили су ученици основне школе „Радица Ранковић“ из Лозовика: Славица Николић, Љубица Иванскић и Бојан Ђаговић а припремила их је наставница Даница Николић.

Награда за школу:

КОМПЛЕТ ЗА ХЕМИЈСКИ КАБИНЕТ

за екипу:

3 школске библиотеке и ручни сат с посветом

Осталих 17 екипа учесника на финалном такмичењу у Београду освојило је по једну школску библиотеку у вредности од по 2000 динара.

После завршеног такмичења учесници свог наградног квида посетили су НИП „Политику“ где им је приређен опросташњи ручак.

ПОСЛЕ ЗАВРШЕНОГ ТАКМИЧЕЊА УЧЕСНИЦИ ИСПРЕД ДОМА ПИОНИРА СА НАРОДНИМ ХЕРОЈЕМ КОСТЈОМ ЂУРАШИНОВИЋЕМ

ЗА МАЛЕ КУВАРИЦЕ

1

КОРПИЦЕ СА ВИШЊАМА

РАСТОПИТЕ НА ШПОРЕТУ 1/4 КГ БУТЕРА, 200 Г ЧОКОЛАДЕ И У ТО ДОДАЈТЕ КЕСИЦУ (ИЛИ ШИПКУ) ВАНИЛЕ. СКИНИТЕ СА ШПОРЕТА И МЕШАЈТЕ ДОК СЕ МАСА НЕ ОХЛАДИ. ЗАТИМ ЊОМ НАПУНИТЕ ДО ПОЛОВИНЕ КОРПИЦЕ ОД ПАПИРА И У СВАКУ КОРПИЦУ СТАВИТЕ ПО ЈЕДНУ ВИШЊУ КОЈА ЈЕ ПРЕТХОДНО МАЛО ПОСТОЈАЛА У ЗАШЕБЕРЕНОМ РУМУ.

2 СЛАДОЛЕД ОД БРЕСАКА

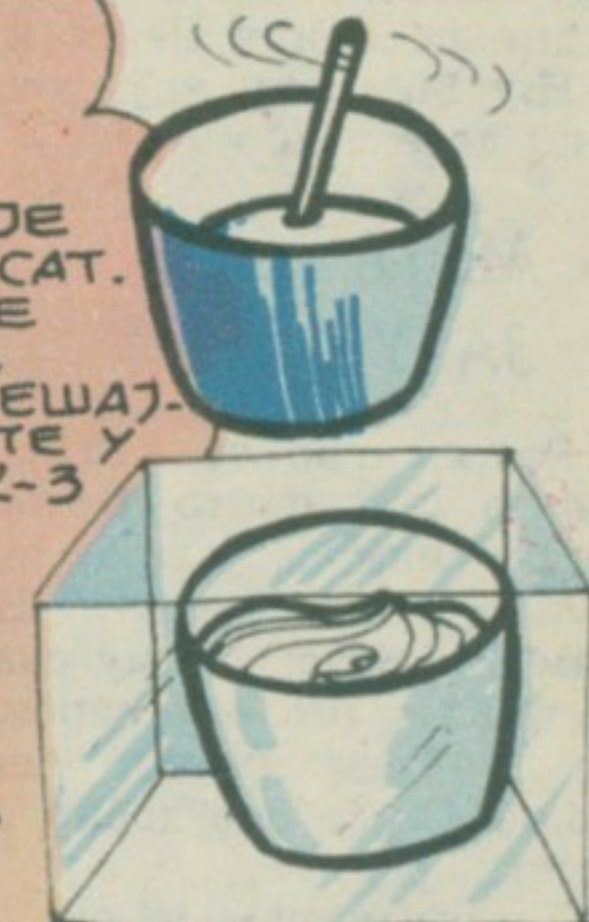
ЗА ОВО СУ ВАМ ПОТРЕБНЕ 4 ВЕЛИКЕ БРЕСКВЕ, ВЕЛИКА ШОЛА ШЕКЕРА И 2 ЧАШЕ МИЛЕРАМА.

ОЉУШТЕНЕ БРЕСКВЕ ИСЕЦИТЕ НА КОЦКИЦЕ, РАСПОРЕДИТЕ ИХ У ДВЕ ВЕЛИКЕ ШОЛЕ, ПОШЕБЕРИТЕ И СТАВИТЕ ДА ОДОСТОЈЕ. КАД СЕ ШЕКЕР УПИЈЕ, БРЕСКВЕ ПРОПАСИРАЈТЕ, НАЦЕДИТЕ МАЛО ЛИМУНА И СВЕ ТО УМУТИТЕ С МИЛЕРАМОМ.

СМЕСУ СТАВИТЕ У ФРИЗ И ОСТАВИТЕ ЈЕ ДА СТОЈИ 1 САТ. ЗАТИМ ЈЕ ИЗВАДИТЕ, ДОБРО ПРОМЕШАЈТЕ И ВРАТИТЕ У ФРИЗ. ТАКО 2-3 ПУТА.

НА ИСТИ НАЧИН НАПРАВИТЕ СЛАДОЛЕД ОД МАЛИНА ИЛИ ЈАГОДА.

3 КОМПОТ

ВОДА СЕ ЗАСЛАДИ ПО УКУСУ И ТЕК КАД ПРОВРИ СПУСТИ СЕ ИСЕЦКАНО ВОЌЕ И КУВА У ДОБРО ПОКЛОПЛЕНОМ СУДУ 4-5 МИНУТА.

АКО НЕ ПОКЛОПИТЕ, ПОБЕГОШЕ ВАМ ВИТАМИНИ!

4

СУВЕ ТРЕШЊЕ

ПОПАРИТЕ ВРЕЛОМ ВОДОМ ТРЕШЊЕ СА ПЕТЕЉКАМА, ЗАТИМ ИХ СТАВИТЕ НА ДАСКУ И ОСТАВИТЕ ДА СЕ СУШЕ НА СУНЦУ 7 ДО 10 ДАНА. КАД ПОСТАНУ ПОЛУСУВЕ ОТКИНИТЕ ИМ ПЕТЕЉКЕ. ТО ИСТО МОЖЕТЕ УРАДИТИ И СА ВИШЊАМА.

5 СЛАТКИ "СИР" ОД КРУШАКА

ОЉУШТИТЕ КИЛОГРАМ И ПО СОЧНИХ КРУШАКА И 1/2 КИЛОГРАМА НАКИСЕЛИХ ЈАВУКА, ИСЕЦИТЕ НА КОЦКИЦЕ И КУВАЈТЕ У МАЛО ВОДЕ СВЕ ДОК НЕ ПОСТАНУ САСВИМ МЕКЕ. ПРОПАСИРАЈТЕ ИХ, НАЦЕДИТЕ МАЛО ЛИМУНА...

... ЗАТИМ СМЕСУ КУВАЈТЕ И НЕПРЕКИДНО МЕШАЈТЕ ДОК СЕ НЕ ЗГУСНЕ. ЧИНИЈЕ ЗА КОМПОТ ИСПЛАКНИТЕ ХЛАДНОМ ВОДОМ И У њИХ СИПАЈТЕ СМЕСУ. КАД СЕ ОХЛАДИ...

... СТАВИТЕ КАСЕ У МАКУ ПЕРНУ ДА СЕ СМЕСА ОСУШИ. ОСУШЕНУ СМЕСУ ИЗВАДИТЕ ИЗ КАСЕ И УВИЈТЕ У СТАНИОЛ ТАКО ДА СЛАТКИ "СИР" МОЖЕ ДУГО ДА СТОЈИ.

Цела прича почела је пре неколико месеци.

Али, најпре да кажем нешто о свом брату Терију. Био је то добар младић. Увек послушан, тих, љубазан према деци, нежан према животињама. Али, био је немирна душа, рођени луталица. Није могао да се скраси на једном месту. Када је напунио осамнаест година, отишао је у морнарицу, тамо провео три године а онда почео да — лута. Сестра и ја ретко смо добијали вести од њега. Тери није баш волео да пише. Сестра би добила писмо од њега једанпут годишње, а ја и ређе. Последњи пут видели смо га у Сан Франциску пре годину и по дана. Отад о њему нисмо ништа чули све док једне вечери у нашу кућу у Њу Мексико није дошао онај детектив.

МЕТА ЗА УБИЦЕ

Распитивао се о Терију: знамо ли нешто о њему, да ли нам се јавља, је ли имао непријатеља. Није нам било јасно чему сва та питања. Нисмо веровали да је Тери учинио нешто лоше. Он је био добар и по штен.

Детектив нам је онда ис причао да је Тери радио у једном рибарском градићу, Санта Рити, на обали Ка-

ТОМ РИДЕЛ

вратио се необављена посла.

Тута и бес смењивали су се у мени док смо сахрањивали Терија. Имао је тек двадесет пет година и пред њим су биле још многе године. А неко му их је отео изненада и мучки. Нисам могао да дозволим да се за њим тек тако затвори књи-га само зато што се поли-ција нашла у ћорсокаку. Тери је био мој брат бли-занац и волео сам га. Мо-рам нешто да учиним?

— Ти су луд! — говорила ми је сестра, док сам па-ковао своје ствари. — Зар мислиш да си паметнији од полиције и да ћеш от-крити оно што ни она није успела?

— Ја могу да будем Тери Ридела, схваташ ли? — го-

УБИЈЕ СЕ ВРАТ

њему. Кад ме је угледао устаде и запрепашћено за-пита:

— Ридела?

— Вратио сам се. Је ли неко питао за мене? — ре-кох.

Старац није одговорио. Окренуо се, ушао у продав-ницу и затворио врата. Чак је намакнуо и резу. Очигледно, старац није во-лео духове.

Добар почетак! Преи ис-пит одлично сам положио. Трговац је био убеђен да сам ја Тери.

Продужио сам улицом и ушао у крчму „Код Рамо-на“. У мрачној просторији седела су само два госта и играли „даме“, а вижљаст човек с брчићима стајао је иза шанка.

— Дођавола — узвикнуо је кад ме је угледао, а он-да му се лице претворило у пријатељски осмех.

— Па зар ниси мртав! — запрепастио се млади гост.

— Ко ти је то рекао?

— Па, полиција! Били су овде, распитивали се о теби и рекли су да су пронаш-ли твоје тело на обали.

— Као што видиш, по-грешили су.

— Наравно, не изгледаш ни најмање мртав — уме-ша се човек за шанком. — Али, где си био све ово време, друшкане?

— Причаћу ти други пут — одговорио сам и затра-живо пиво. Претпостављао сам да је то Тери обично пио. — Рецимо, само, да је мене теже убити него што је то неко мислио.

ИЗНЕНАДНА ПОСЕТА

Уселио сам се у братов-љеву собу код госпође Монтез.

Два дана шетао сам гра-дићем упознавајући га. Ме-ђутим, ни на једном месту се нисам задржао дуго да некоме не бих пружио мо-гућност да ме боље „про-учава“. Где год бих се по-јавио изненађао сам меша-вину изненађења и нерво-зе. Највише сам се задр-жавао у пристаништу где је Тери радио.

Овде је нешто сумњиво, мислио сам. Људи се нече-га плаше или желе нешто да сакрију. Вероватно је Тери сазнао нешто што ни-је смео.

Изгледа да је Терија нај-боље познавао Рамон, влас-ник крчме. За мене је он представљао опасност јер је могао открити неку мо-

ју навику која није била и Теријева.

Друге вечери мог борав-ка у Санта Рити добио сам изненадну посету.

Управо сам кренуо у куп-атило кад сам зачуо не-ки шум пред вратима. Брзо сам пришао вратима и от-ворио их. Преда мном је стајала ситна девојка дуге црне косе и нежног лица. Пребледела је кад ме је угледала. Од свих који су ме до тада видели, она је била највише изненађена. Позвао сам је да уђе.

— Ниси ме чак ни поз-вао да ми јавиш да си се вратио — рекла је преба-цујући ми.

— Мислио сам да ћеш чути — брзо сам се сна-шао.

— Где си био до сада Те-ри? И шта покушаваш?

— Па, ништа! Вратио сам се.

— Ко су били они маски-рани људи који су те на-пали? Чије је тело полици-ја пронашла?

— За тело не знам. Је-дино знам да то нисам био ја, као што видиш. А о оним маскираним људима не треба да бринеш.

— У реду — слегла је раменима, а затим је приш-ла и пољубила ме. — Ти, ђаволе, како си могао да ми се тако дуго не јавиш? Тoliko сам бринула.

Вероватно су она и Тери били пријатељи. Нисам био спреман да одговарам на сва њена питања. Извинио сам се и пошао у купатило. Отворио сам врата и док сам тражио прекидач, неко ме је скочио на мене. Само ме је инстинкт спасао но-жа, јер сам у делићу секун-де пре него што ме је до-такла општрица ножа, од-скочио удесно. А онда сам свом снагом ударио напа-дача и одгурнуо га на зид.

— Ридела, шта је то? — завикала је девојка из со-бе.

У мраку сам чуо само тешко дисање свог против-ника. Знао сам да је спре-ман да поново употреби нож. Нисам зато смео мно-го да му се приближим. Замахнуо сам ногом према њему. Мора да сам га јако ударио, јер је бесно отсо-вао и полетео на мене. Рвали смо се. Морао сам по сваку цену да му отнем нож. Ухватио сам га за чла-нак руке у којој је држао нож и ударао њоме о зид све док нож није звекнуо о под.

Девојка ме је звала све

— Да видимо колико вслиш своју жену! — рекао сам Гејју држе-ћи Елену испред себе.

гласније и глас јој је већ личио на врисак.

Левом руком погодио сам нападача посред лица. Он је издржао ударац. Чак ме је и гурнуо. Пао сам у каду и главом ударио о ивицу. Можда би ме тада и до-крајчио да је одмах нашао нож и да девојка није тр-чала према купатилу. Њен долазак га је, вероватно, уплашио. Узварао се до ма-лог прозора и нестао.

Извукао сам се из каде и упалио светло. На поду је лежао нож, велики рибар-ски нож. То ми ништа ни-је говорило јер је већина становника Санта Рите но-сила исте сваке ножеве.

ЧИМЕ САМ СЕ ОДАО

Девојка је стајала у вра-тима и хладно ме гледа-ла. А онда ме запитала:

Када сам дошао у Санта Риту, људи су ме гледали с неверицом и запиткивали где сам био тако дуго. А ја сам се плашио да не погрешим.

лифорније. Увече, 12. ав-густа 1974. нестао је под тајанственим околностима. Те вечери био је у кафани Цоа Гејџа. Када је изла-зио, напала су га два мас-кирана човека, увукла га у аутомобил који је чекао с упаленим мотором, и сви су нестали.

То што се догодило ви-дело је само троје: један возач камиона и две де-војке које су послуживале у кафани. Нико од њих ни-је стигао ни да викне, а камоли да помогне. Све се одиграло веома брзо.

Два и по месеца касније море је избацило Теријево тело на обалу близу Санта Рите. Полиција га је иден-тификовала једино по отис-цима прстију. Пошто у Санта Рити није било по-лицијске станице, снај де-тектив је отишао тамо и нашао на непробојни зид ћутања. О Терију нико ни-шта није знао. Све што су рекли било је то да је био странац, да је у градићу био свега неколико месеци, ни са ким се није дружио нити је шта коме причао. Једног дана је нестао. И то је било све. Детектив ни-шта више није сазнао и

ворио сам јој завијајући пиштољ у кошуљу. — Били смо толико слични да нас нико није могао разлико-вати. Чак ни ти! Сећаш ли се кад си нас сликала у Сан Франциску? Ниси пос-ле знала ко је ко на слици. Кад се појавим у Санта Рити убице ће помислити да сам Тери. Веровато ћу успети да их наведем да се одају.

— Забога, Томе, знаш ли шта говориш? Па ти хо-ћеш да поставиш себе као мету!

Нисам је упитао има ли, можда, неки бољи предлог. Знао сам да нема. Обећао сам јој да ћу бити спрезан.

ДОБАР ПОЧЕТАК

Старим расклиманим ау-тобусом стигао сам у Санта Риту. Запахнуо ме је јак мирис рибе. Неколико ри-барских бродича у луци и старе и оронуте куће дуж главне улице — типична слика пропадања једног градића.

Поред аутобуске станице налазила се продавница. Пред њом је седео неки старац. Кренуо сам према

ШО

бан савезник. На крају, рекао сам јој да сумњам на Џо Гејда, власника једне кафане. Он сигурно нешто зна. Упитао сам је хоће ли поћи са мном до њега, да бих уверљивије глумио, Терија.

— То ти баш није најбоља идеја. Треба још много штошта да сазнаш. На пример, и то да сам Гејдјева жена.

Ипак сам те вечери отишао у кафану Џо Гејда.

— Ти си као мачка, Ридела! Имаш девет живота — довикнуо ми је.

— Само имам среће, чини ми се — одговорио сам, а он је махнуо келнеру:

— Дај мртвацу још једно пиће, Леоне! Не желимо да помисли како нам није недостајао. — Тада се поново обратио мени. — Шта ћеш сада?

— А ти? — насмејао сам се.

брат и због чега је убијен — насмешио се кад сам се тргао. — Човече, па ја знам да ти ниси Тери. Ако је Тери имао пријатеља овде, онда сам то био ја. Једино је према мени био отворен. Ти си ме само у првом тренутку збунио, а после сам се досетио. Ти си Теријев брат близанац, онај који живи у Њу Мексику.

Нисам био сигуран да могу да му верујем. Ипак сам пристао.

— Да ли то још неко зна? — питао сам.

— Понеко зна, понеко сумња. Али, сви се боје Гејда. Опасан је. Због кријумчарења је већ био у затвору.

— Како је сазнао да је Тери хтео да га пријави?

— То треба ти да откријеш... — пред нама су се упалила светла неког ауто мобила који је појурио на нас. Рамон ме је снажно гурнуо. — Бежи, друшкани!

Потрчали смо према луци. У последњем тренутку успели смо да измакнемо. Кола се зауставише. Из њих су изашла два наоружана човека. А онда се зачу Гејдов глас:

— Моји су људи наоружани, Риделе. Зато лепо приђи.

ЕЛЕНА ЈЕ ИЗДАЛА

Један од оне двојице већ је гурao Рамона према ауто-мобилу. Пошао сам за њима. Гејд је изашао и из све снаге ме ударио по лицу.

— То ти дугујем. А сада ћу те послати на дуго, дуго пливање. Као и твог брата.

Тада се појавила и Елена. Чини ми се да сам вриснуо.

— Ти си, дакле, одала мог брата!

— Твој брат је погрешно. Мислио је да ћу сведочити против Џоа. Али, Џоов посао је и мој. Нисам била толико луда да све покварим — иронично се смешкала.

— А онај у купатилу? Је ли и он био твој „посао“?

— Ох, њега је послао Џо. Није знао да сам дошла тамо да проверим да ли се у Санта Рити појавио Тери или његов брат.

Док сам заговарао Елену, полако сам примичао руку револверу. Кад сам пошао, заденуо сам га за појас. За сваки случај. У истом тренутку једном руком сам извукао револвер а другом зграбио Елену. Заклонио сам се иза ње и обратио се Гејду:

— Да видимо колико волиш своју жену — откочени револвер прислонио сам Елени на слепоочницу. — Реци својим људима да буду мирни.

— Нећеш ти то учинити.

— Она је издала мог брата. Само покушај нешто и видећеш хоћу ли то учинити.

Побеснео је. Почео је да псује, али је својим људима рекао да баце оружје. Један је послушао, а други се окренуо и побегао.

После два дана полиција је и њега ухватила. Био сам задвојан што сам оне ноћи држао Елену а не њеног мужа. Она би сигурно рекла да идем до ђавола и да пуцам, и друго, то што Гејд није знао да ја никад не бих могао да тек тако убијем nekog.

Т. Р. 21

— Јеси ли видео ко је то био?

— Не, а ни он није баш желео да се представи.

— Е, па сада — наглашавала је сваку реч — могао би да ми кажеш ко си ти у ствари. Ја сам Елена.

Претрнуо сам. Требало је нешто да јој одговорим. Али шта? Могао сам самој да је питам чиме сам се одао.

— Ничим — одговорила је. — Сигурно ниси видео Терија неко време, а он је у међувремену „зарадио“ један мали ожиљак иза уха. Ти си Теријев брат. Једанпут ми је показао слику. „Само је мени показао. Можда и Рамону. Њих двојица су били добри пријатељи, пре... стиснула је усне.

Тада сам јој све испричао. Нисам имао избора, а осим тога био ми је потре-

Разговор у кафани је замро. Сви су ме пратили погледом. Нико ми се није осмехнуо, нико није пришао да се са мном рукује. Очито, ту није било Теријевих пријатеља. Келнер ми је донео пиво и рекао:

— Изгледаш ђаволски добро за неког ко је требао да буде леш.

— Управо тако. Јеси ли разочаран? — одговорио сам му.

ПИЋЕ ЗА МРТВАЦА

Само су му се очи рашириле, али је успео да се насмеши пре него што се окренуо и вратио за шанк.

Тада сам за једним столом угледао Елену. Седела је са једном девојком и крупним човеком, лепо обученим, али са првим знацима гојазности. Џо Гејд!

— Па, за почетак, могу ти рећи да сам веома љубоморан. Не прилази Елени! Немој ме терати да те сам удаљим.

Тако сам се упознао са Џо Гејдом. Одлазећи кући размишљао сам о Терију и Гејду. Да није Тери страдао као жртва љубоморног мужа? Гејд је могао некога да унајми да убије Терија. У његовој кафани било је доста оних који се не би либили таквог задатка.

Пред кућом сам срео Рамона. Управо је био пошао к мени. Ушли смо у моју собу. Упитао сам га зашто је дошао.

— Најпре сам мислио да држим језик за зубима. Ја нисам никакав херој. Али имам савест. Дођи сутра у луку да ти нешто покажем.

— Шта?

— Оно што је видео твој

— Добро! Сутра увече у луци.

— Између 11 и 12 — до-
дао је и отишао.

Следеће вечери Рамон ме је чекао у луци. Сакрили смо се у сенку једне куће. Роман ми је показао један рибарски брод:

— Припада Гејду. Има још три таква. И људе који раде за њега. Он је у нашем градићу оно што би се могло назвати „Великим оператором“.

Уто се један чамац одвојио од брода и упутио према обали. Шест људи се искрцало и ушло у камион који их је, очигледно, чекао. Камион је одмах кренуо и изгубио се у ноћи.

— То су људи који нису могли легално да уђу у нашу земљу. Гејд све организује. Тери је за то сазнао и хтео да пријави Гејда. Зато је и страдао.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

СЛЕДЕЋЕГ ПЕТКА: НА ОБАЛИ!

ЗАБАВНИК ВАС ПОЗИВА НА НАЈЛЕПШЕ ЛЕТОВАЊЕ

ПОНЕСИТЕ ГИТАРУ!

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ и ове године позива своје читаоце да се пријаве у пионирску чету коју оснива заједно са Републичком конференцијом Савеза социјалистичке омладине Србије. Специјалне мајице „Забавника“ већ су спремне. Треба само да се одлучите за једну од акција: **МОРАВУ 75, НИШ 75, ШАБАЦ 75, КОПАОНИК 75 или ПРУГУ БЕОГРАД — БАР.**

АКО СЕ ОДЛУЧИТЕ ЗА МОРАВУ 75, очекује вас пут у Крушевац па даље према Јастрепцу до Ломнице. Смештај је у стамбеним павиљонима који се скривају међу крошњама дрвећа. Ту су и друштвене просторије: библиотека, разгласна станица, фото-лабораторија и савремена кухиња са трпезаријом. Омладинци ће уређивати Оикирички поток код Параћина и чистити остатке шуме са дна будућег језера Ђелије а пионери ће им помагати.

ЗГРАДА ЈЕДНЕ НИШКЕ ШКОЛЕ, која се налази усред парка, биће претворена у бригадирско насеље кад почне радна акција **НИШ 75.** Радиће се на уређивању улица, булевара, спомен-паркова, ископавању канала за водоводну, канализациону и електричну мрежу.

БРИГАДИРИ КОЈИ ЋЕ У ШАПЦУ радити на вађењу дрвећа, чишћењу радилишта, постављању водовода биће смештени у излетишту Летњиковац.

НА КОПАОНИКУ треба уредити спортске терене и смучарске стазе.

ШТО СЕ ТИЧЕ ИЗГРАДЊЕ ПРУГЕ БЕОГРАД — БАР, радилиште ће бити код Пријеполја, а насеље на Јабуци, лепом планинском месту усред четинарске шуме. Овде је подигнут велики рекреативни центар за омладину и пионире па ће Забавниксва чета радити на уређивању парка и околине, изградњи стаза и озелењавању.

СЛОБОДНО ВРЕМЕ ће бити испуњено забавом и спортским активностима. Бригадире ће се сами побринути за програм а долазиће им у госте познати уметници. Ако свирате, немојте случајно да кренете без свог инструмента!

СВИ КОЈИ ЖЕЛЕ да се укључе у Забавникову чету, треба да се пријаве најкасније до 23. јуна на адресу: **РЕПУБЛИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА САВЕЗА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ, 11070 Београд, Булевар Лењина 6/IV са знаком: ЗА АКЦИЈУ.** Због ограниченог броја места, у пионирске чете ће се примати само ученици који испуњавају следеће услове:

1. Да ове године завршавају VI или VII разред основне школе и да су одлични или врло добри ђаци
2. Да имају пристанак родитеља
3. Да се баве неком ваншколском активношћу: да певају, свирају, сликају, пишу песме или прозу и слично

О путовању, смештају, здрављу и читавој организацији брине Републичка конференција Савеза социјалистичке омладине Србије. Њихов телефон је 628-052 (позивни знак за Београд је 011) па им се заинтересовани могу, ако желе ближе информације, обратити и директно.

награђује сваког дана

50

мајица ПЕЗ
сваког дана
до 1. 9. 1975. године

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	10 _____

N

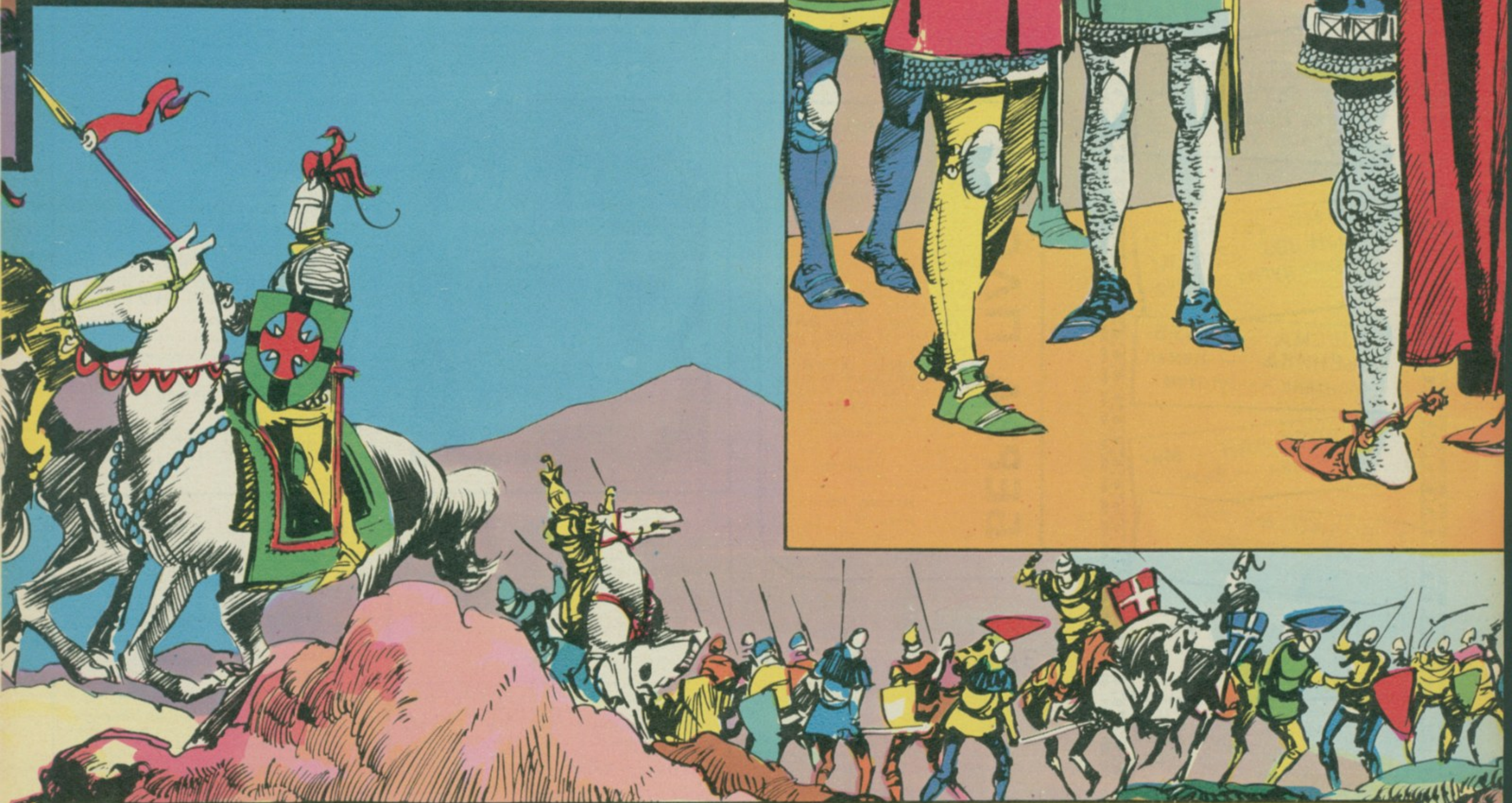
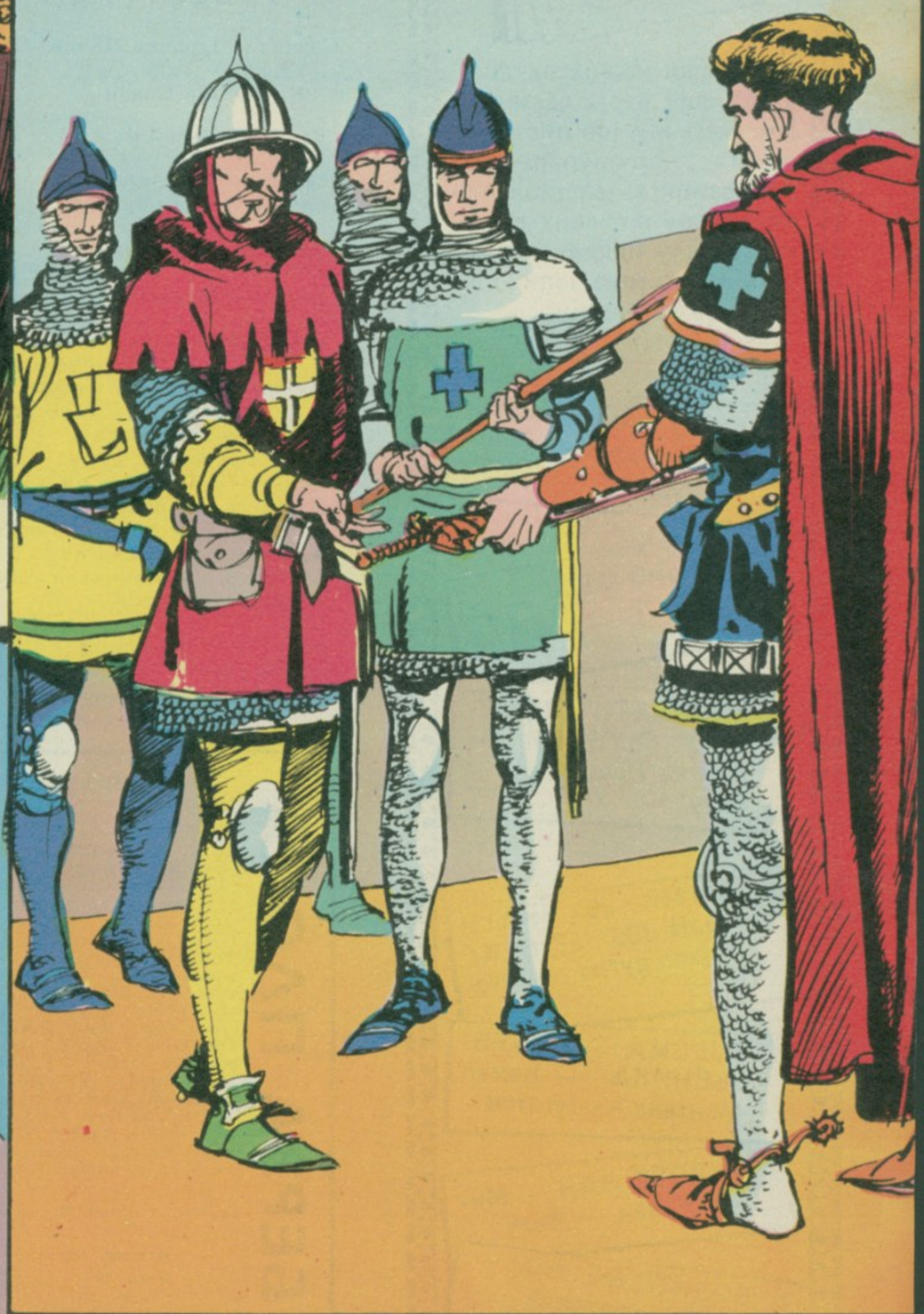
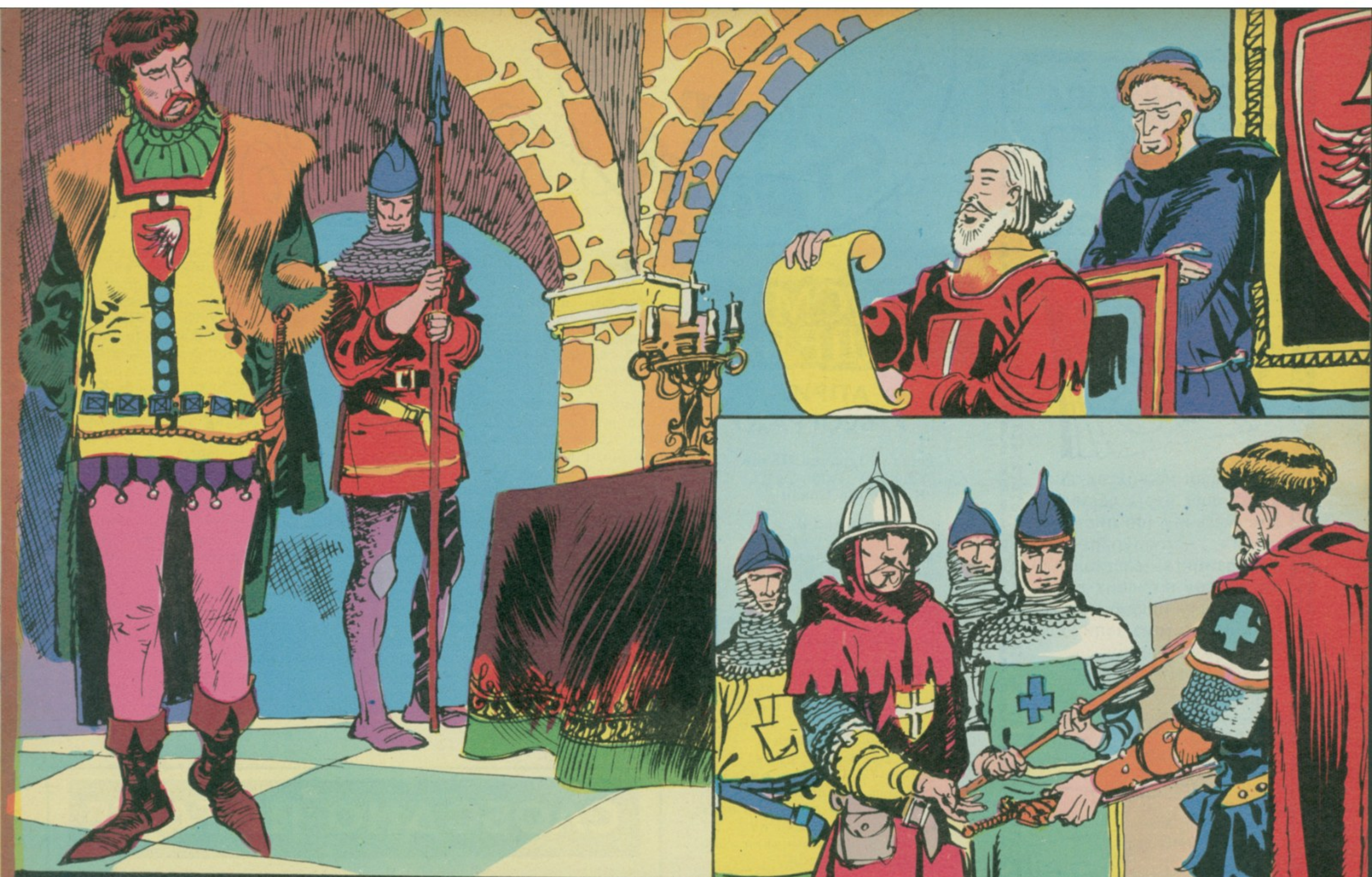
оследnja decenija 13. века je vreme uspona poznate hrvatske porodice Šubić. Glava porodice Pavle Šubić bio je primorski ban i njegova vlast se prostirala gotovo do samih granica stare bosanske države.

Međutim, Šubićima ovo nije bilo dovoljno. Oni se već oдавно nose mišlju da osvoje Bosnu. Bosanski ban im je pružio žilav otpor, ali je osvajачка porodica uspevala da mu, s vremena na vreme, oduzme poneki deo države. Posle Pavlove smrti njegov sin Mladen I nastavio je sa upadima u Bosnu, ali nije uspeo da je pokori jer ga je omela smrt. To je učinio njegov brat Mladen II.

Novi primorski vladar želeo je da osvoji i Hum koji je pripadao staroj srpskoj državi. U to vreme u Srbiji vlada borba za presto između Dragutina i Milutina i Hum je lako pao. No, Mladen II ga je ubrzo napustio jer je doživio težak poraz od kralja Milutina. Bio je to veliki udarac moćnoj porodici i početak njegovog slabljenja. Od tada kao da se svo zaveralo protiv Šubića. Prvo su počeli da ih napuštaju najistaknutiji vazali, a zatim ih je sustigla i pretnja novog ugarskog kralja Karla Roberta da će se nemilosrdno obračunati sa osionim feudalcima. Preme nevolje za Mladena II počele su tek kad su se slavonski i hrvatski velikaši udružili i krenuli na njega. Krajem leta 1322. godine njima se pridružila vojska ugarskog kralja kod Bлизне, nedaleko od Пољица у долини Цетине. Док су борбе још трајале, у Хрватску је дошао угарски крал, предводећи око 20.000 војника. У жестоком окршају Младенова војска је потучена до ногу, а он је успео да побегне. Али, Карло Роберт га је убрзо на превару ухватио и одвео у Мађарску. Младен II Шубић умро је у тамници око 1341. године.

БИТКА КОД ПОЉИЦА

ЗАБАВНИКОВА ТОП ЛИСТА

По жељи наших читалаца од овог броја објављујемо месечну топ листу 10 наших најпопуларнијих композиција састављену на основу њихових предлога, броју продатих плоча и према томе колико се слушају на радију:

1. ЗВАО САМ ЈЕ ЕМИЛИ — Здравко Чолић — Југотон

2. ЗЕМЉО МОЈА — Амбасадори — Диско-тон

3. РАСПЛЕТИ ВИЈЕНАЦ ЉУБАВИ — Душко Локин — Suzy

4. ДА МИ ЈЕ ЗНАТИ КОЈИ ЈОЈ ЈЕ ВРАГ Бијело дугме — Југотон

5. ПЈЕСМА ЗАЉУБЉЕНИКА — Кемал Монтено — Југотон

6. И ДОЂЕ ДАН — Мишо Ковач — Suzy

7. ВОДИТЕ МЕ ЊОЈ — Боба Стефановић — РТВ

8. ЈЕДНА МАЛА ПЛАВА — Про арте — Suzy

9. АПРИЛ У БЕОГРАДУ — Здравко Чолић — Југотон

10. ДАН ЉУБЕЗНИ — Пепел ин кри — РТВ Љубљана

ХИТ Страна

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

АПРИЛ
У БЕОГРАДУ

Изводи: Здравко Чолић
Музика и текст:
Корнелије Ковач

Долазе и враћају се с
ластама
сунчани и насмејани дани
опет је у мојој души
пролеће
да л' си девојка ил' жена
сад ти.
Април у Београду
узалудно тражи
усне једне девојке, што
се дивно мазе,
Април у Београду милује
јој косу
испод савског моста
то је можда она ал' је
други љуби.
Април у Београду, једно
прошло доба,
носим га у мислима из
војничких соба.
Април у Београду
уморно се смеши
испод савског моста,
док се сумрак спрема
више мене нема.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем следеће ЛП плоче: Slade — Old New Borrowed and Blue; Sweet: Sweet Fany Adams; Jimmy Smith: Root down Jimmy Smith Live и следеће синглове: Slade: The Bangin' Man; Sweet: The Six Teens, The Ballroom Blitz и Teenage Rampage; Mud: The Cat Crept in, Rocket и Tiger Feet; Hudson — Ford: Burn Baby Burn; The Glitter Band: Angel Face; Arrows: Touch So Much; T. Rex: Truck on; Gari Glitter: I Love You Love Me Love; Paper Lace: The night Chicago bled; C временна на време: Јана и Mongo Jerry: Long Legged Woman Dressed in Black.

Исидор Билић,
Војводе
Стене 286,
11040 Београд

ПОП ЗАНИМЉИВОСТИ

Са тромесечне турнеје по Совјетском Савезу вратила се група Про арте која је учествовала у музичком програму Владимира Савчића. Чобија, Зденке Ковачићек, Далиборке и Жарка Данчуа.

★★★★

Већ два месеца на концертима нисмо видели YU групу. Разлог томе је одлазак гитаристе Бате Костића, кога ускоро треба да замени Драги Јелић који се у јуну враћа после одслужења војног рока.

Овогодишњи, четрнаести по реду, фестивал „Београдско пролеће“ окупио је 17. маја у Великој дворани Дома синдиката у Београду већ опробане композиторе и певаче. Од њих 18, колико их се представило публици, највећу пажњу привукао је тренутно најпопуларнији домаћи певач и љубимац публике Здравко Чолић. Када је саопштено да је композиција Корнелије Ковача у интерпретацији младог Сарајлије освојила прво место салом се проломом дуготрајан аплауз.

После победе на Шлагеру сезоне, одржаном месец дана раније, тандем Ковач—Чолић је још једном тријумфовао. Одмах после фестивала Здравко је отпутовао у Совјетски Савез на двомесечну турнеју.

Чолић је почео каријеру у свом родном граду, као члан вокално-инструменталног састава „Амбасадори“. Из анонимности је изишао када се 1971. године придружио „Корни групи“. Међутим, шеф ове

групе, данас једини Здравков композитор, Корнелије Ковач убрзо му се захвалио на сарадњи, независној његовим музичким квалитетима. Били су то свакако најтежи тренуци у животу Здравка Чолића. Али, Чолић се одлучио за каријеру певача и повратка више није било. Колико је тада Корнелије Ковач био у праву то највероватније он сам зна, али чињеница је да је баш после те његове одлуке југословенска забавна музика добила ново певачко име. Многи успеси у земљи и иностранству само су потврда великих могућности Чолића коме, очигледно, више леже соло интерпретације него рад у групи. Нећемо набрајати све награде и успехе младог Сарајлије, навешћемо само неколико композиција које су се у последње време налазиле на топ-листама и у радио-емисијама. То су: Зелена си ријека била, Блиње блиње, Она спава, Звао сам је Емили и ова последња Април у Београду.

СЛОБОДНО ПИТАЈТЕ

У овој рубрици данас одговарамо на писма наших читалаца који сматрају да имају талента али не и мо-

гућности да докажу своје певачке квалитете. Упознаћемо вас са човеком који је као композитор успео да лансира многе, данас већ познате, певаче забавне музике. То је Ђорђе Новковић, композитор који сматра да југословенска забавна музика у последње време оскудева у младим талентима. Зато сви читаоци Политикиног забавника, ако сматрају да су талентовани могу да му пошаљу пробни снимак било које композиције у свом извођењу и једну фотографију. Пројекција грамофонских плоча SUZY позваће их на аудицију у Загреб, где им се пружа могућност да сниме плочу са композицијама Ђорђе Новковића. Адреса на коју треба слати пробне снимке гласи:

ПРОДУКЦИЈА SUZY, Грушка 10, П.П. 729, 41.000 Загреб

Група „Бијело дугме“ издала је још једну сингл-плочу. За продукцију „Југотон“ снимљена је композиција Јадранке Стојаковић „Тајна веза“. О каквој је вези реч још не знамо али зато знамо да на овој плочи „дугмад“ прати велики ревијски оркестар Радио-телевизије Загреб.

★★★★

У Лондону је недавно почео да се приказује филм снимљен према рок-опери Пита Таузенда „Tom!“. Филм је режирао Кен Расел и у њему поред Оливера Рида и Ен Маргарет, појављују се и поп-звезде Ерик Клептон и Тина Тарнер.

★★★★

Једна од најпопуларнијих група „Т Рех“ више не постоји. Марк Болан, Били Легенд и Мајкл Фин одлучили су да се окушају као солисти.

Сарајевска група „Тешка индустрија“ из дана у дан има све више присталица, нарочито међу најмлађом публиком.

★★★★

Почетком јуна на стадиону Ташмајдан у Београду одржаће се смотре најбољих домаћих група. Четири најбоље поћи ће на велику летњу турнеју.

★★★★

Победници овогодишњег Европског фестивала у Стокхолму група Тич ин, налазе се на великој турнеји по европским земљама. Изванредни вокал групе Гети добила је у Енглеској примамљиве понуде тако да се сматра да ће се одлучити за каријеру солисте.

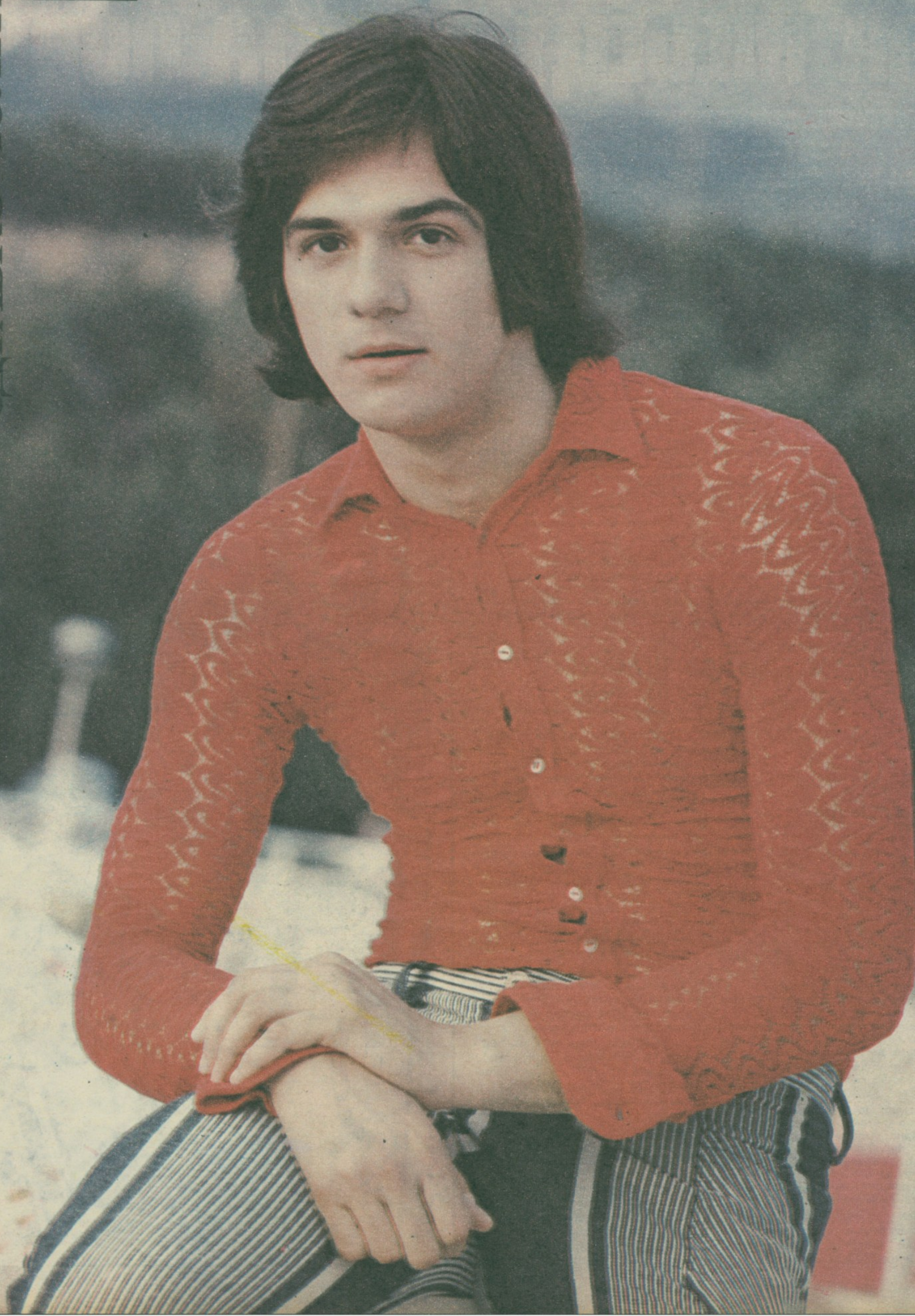
★★★★

У Лондону је одржана промоција најновијег албума групе „Лед Цеplin“ — „Physical Graffiti“.

ЗДРАВКО ЧОЛИЋ

ПОПУЛАРНИ
ЗАБАВНИК

Снимио: С. Сулејмановић

НА МЕСЕЦУ НИШТА НОВО НА МЕСЕЦУ НИШТА НОВО

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ПОЛ ЕРНСТ

Блистава кугла пуне Земље пловила је изнад планинских врхова. Пуна Земља! Значи, прошао је још један месец.

Клод Хартиган се одмакао од телевизијског екрана који му је показивао околину хангара и сео за примопредајник.

— Овде РЦ-3! — рекао је. — Земља, јави се!

Није било одговора. Као обично, Стејсију се није журило. А и зашто би? Из станице РЦ-3 никад није стизала ниједна важна вест. На Месецу се није догађало ништа.

— Овде Земља — чуо се најзад Стејсијев глас.

— Овде Хартиган. Подносим месечни извештај.

Увек тако. Стејсија су чекали много важнији извештаји са Венере, Јупитера и Марса. Хајде, Месече, реци да нема ништа ново, као и обично!

— Прилике на Месецу непромењене — почео је Хартиган. — Није атерирао ниједан васионски брод, нити је било позива за помоћ. Хангар је у добром стању.

— У реду — рекао је Стејси. — Како са резервама хране?

— Добро... Реци ми: како је тамо, у Њујорку?

Стејсијев глас био је далек и хладан:

— Жалим, немам времена за ћаскање.

Светлећи сигнал се угасио. Хартиган је устао.

Време за шећњу

Био је то висок, крупан човек, риђе браде и косе и плавих очију. Имао је све особине које Васионски центар тражи од људи намењених изолованим базама као што је ова на Месецу.

Било је укупно пет или шест оваквих међупланетарних база са пистама за слетање у случају квара. Издржати овде више од неколико месеци био је прави подвиг.

Хартиган је опет стао испред екрана и с мржњом је посматрао Месечев пејзаж. Кад би бар неко напао ову базу. Било шта, само да се нешто догоди!

Неспрљивим покретима навукао је васионско одело. Било је време за шетњу.

Отворио је унутрашња врата, прешао у комору за декомпресију, затворио унутрашња врата, а затим отворио спољашња. Сад је био напољу и кретао се без журбе, скоковима од пет метара, према једној узвишици на којој је понекад седео и размишљао.

Између хангара и ове узвишице пружало се сиво пространство, нека врста језера покривеног пепелом. Вешто је избегавао опасна ме-

ста, али више по навици него свесно.

Одједном, на десетак метара од њега, сиво вулканско тле као да је потресла експлозија. Комади стена летели су у вис; за тренутак се чинило да лебде у ваздуху, а онда су се расули свуда окол, као киша.

Метеорит! И то крупан, чим је могао да изазове овако снажну експлозију.

— Избегао сам га за длаку — рекао је Хартиган. — Глас му је звучао мукло испод скафандера.

На Месецу су метеорити били нешто као громови на Земљи. Или те погоди или промаши.

Хартиган се спотакао на нешто. Погледао је шта је то: некакав лоптаст предмет, гладак и усијан, величине људске главе.

„Метеорит“, помислио је.

Некако је успео да се сagne и да га подигне. Ко зна, можда садржи племените метале. Однеће га у хангар и испитати.

Био је то најчуднији предмет који је икад видео да је пао с неба. Пре свега, облик му је био изузетан: савршено округлао, а не неправилан као код већине метеорита.

Шум иза леђа

Док се пресвлачио, посматрао је нађени предмет. Кад га је донео овамо, имао је боју усијаног гвозђа. Сада је био зелене боје, која је постајала све светлија, готово провидна.

Одјекнуо је откуцај сата: знак да треба поћи у редовну контролу свих улаза. Са жаљењем, Хартиган је оставио предмет на столу и пошао да активира уређај који са Земље доводи електричну струју. Испружио је руку према прекидачу који ће ту невидљиву бујицу енергије упутити у моторе за отварање тешких врата.

Трас!

Хартиган је потрчао према столу и са запрепашћењем констатовао да је метеорит нестало. Можда је пао са стола и откотрљао се?

Тада је чуо неки шум иза својих леђа. Окренуо се, али није видео ништа. Вратио се столу и испружио руку. Претрнуо је кад је напипао глатку, овалну површину. Метеорит! Само, сада то више није била кугла, него две полукугле које су постале невидљиве.

Подигао је једну полукуглу и принео је очима. Чврста на додир, била је невидљива и провидна; кроз њу се видело све као кроз стакло. Пипањем је утврдио да је изнутра издубљена. Таква је била и она друга. Значи, нешто је испало из кугле и треснуло на под.

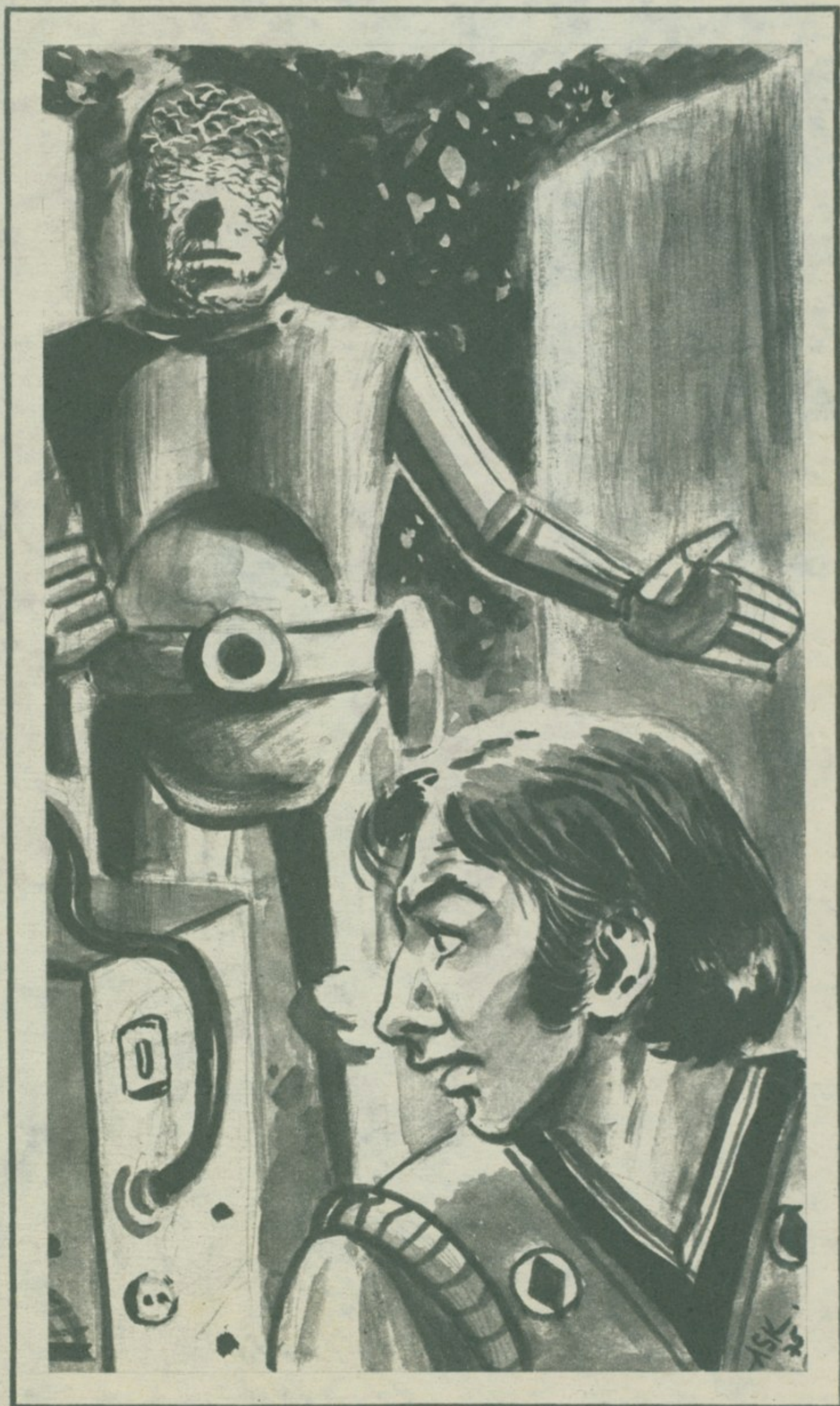
У БЛЕСКУ ПЛАВИЧАСТЕ СВЕТЛОСТИ ОЦРТАВА-
ЛИ СУ СЕ ОБРИСИ ОГРОМНЕ ГЛАВЕ БЕЗ ОЧИЈУ

Пошао је према вратима, и тада је опет чуо шум иза леђа, некакво крцкање, као да је неко пустио у рад машину за млевење камења.

Вратио се столу и хтео да напипа

полукугле, али није их било. Чучнуо је и почео да их тражи по поду: ништа.

„Шта се ово догађа са мном“, питао се. „Хоћу ли завршити у

лудници као Бенџамин Стјувесант?"

Тај Стјувесант је провео на планети Меркур више од десет месеци. Једног дана је јавио да се око хангара нешто креће. Нешто живо, очигледно. Али, шта може бити живо на Меркуру, на онако високој температури? Стјувесант је ипак наставио да шаље такве извештаје, и једног дана су дошли по њега и вратили га на Земљу...

Да би сузбио страх, Хартиган је пошао да провери функционисање врата. Одлучно је окренуо прекидач и врата су почела да клизе по свом лежишту, како и увек до сада.

Остала су још спољна врата. Ушао је у просторију између њих и окренуо други прекидач. Врата су почела да се отварају.

Одједном, био је свестан да се још неко налази ту, поред њега. Чуо је шум и механички је поново окренуо прекидач. Врата су почела да се затварају. Затворила су се до половине, до три четвртине, и одједном су стала. Нешто се заглавило између њих и довратка. Чуо се нељудски крик, а онда је то „нешто“ ваљда успело да се извуче, јер су се врата најзад затворила.

Је ли могуће ово што је видео и чуо? Сетио се забрањених астероида на које космички бородови не смеју да слећу. Било их је двадесетак. Бродови који би тамо слетели једноставно су нестајали. Да ли су их уништавала нека чудна бића, као ово које је сада прошло поред њега и побегло напоље? Бића која се легу из циновских јаја и у стању су да живе под немогућим условима.

Да обавести базу на Земљи о овоме што је видео? Али, шта је видео? Стејси би се насмејао и рекао: „Одмори се, момче, сутра ћемо разговарати о томе“.

Ударци по зиду

Дани су опет пролазили један за другим... ако се то могло назвати данима. Хартиган је обављао уобичајене послове са тачношћу аутомата. На циновско „јаје“ било је готово заборавио, док једног дана...

Био је тек устао и умио се кад је чуо неке чудне шуме. Као да је неко споља ударао по зиду хангара.

Укључио је спољну телевизијску камеру, али ништа се није видело. А ударци су одзвњали све јаче.

Одједном... као да се покренула једна стена. Подигла се са тла на висину од метар и по или два, а затим треснула о метални зид хангара. Зазвечало је све око њега, а на том месту на зиду, изнутра, појавила се избочина.

Било му је јасно шта се догодило. Оно чудно биће које је изашло из јајета сад је било високо као човек, ако не и више, а покушавало је да попрде у хангар.

Ево, још један грумен вулканског тла се подигао и ударио о зид, и то баш тамо где се он налазио. Значи, оно биће га је видело кроз зид.

Шта да ради? Приликом сваког ударца зид би се мало улегао. Да ли ће издржати и колико? Ако чудовиште настави да расте досадашњом брзином, идућег месеца биће високо четири метра.

Зваће Стејсија и затражиће помоћ. Нека му одмах пошаље кос-

мички разарач који ће уништити чудовиште.

Али, хоће ли му Стејси поверовати? Можда ће му уместо разарача послати болничаре да га врате на Земљу. Као Стјувесанта.

Банк!

Овај ударац је био снажнији од ранијих, а улегнуће на зиду веће. Чак и да му Стејси поверује, неће бити времена да разарач стигне са Земље.

Не, мораће сам нешто да учини ако хоће да остане жив. Али, шта?

Идеја му је синила готово истог тренутка. Али, да ли је уопште изводљива? Уосталом, није могао да бира.

Сигурним покретима, као човек који је о свему зрело размислио, узео је један кабл, од оних најдебљих, и оголио жице на једном крају. Други крај је укључио у кутију у коју је долазила струја са Земље. Затим је онај голи крај однео у комору између спољних и унутрашњих врата и оставио га тамо.

Док су ударци у зид хангара и даље одјекивали, вратио се до прекидача за отварање спољних врата. Окренуо га је само мало и врата су се одшкринула. Сад је остајало само да чека.

Није чекао ни десет секунди. Као опчињен, гледао је како се врата полако размичу, као да неко тело покушава да се провуче. Сантиметар по сантиметар, отвор се ширио. Сад је требало да се догоди чудо: да неман примети кабл и дохвати га.

Чинило му се да сања. Кабл се подигао, као змија коју су из крчага измамили зваци свирале.

Сад је био тренутак. Зграбио је прекидач и повукао га до краја.

Оно што се тада догодило неће заборавити до краја живота. Разлегао се урлик и блеснула је плавичаста светлост при којој су се оцртали обриси огромне главе без очију, која је почивала на масивним раменима. За тренутак је назрео шапе као истесане од камена. Неман је била виша од три метра.

Овај приказ је потрајао само неколико тренутака, а онда се огромна маса просто распала, претворивши се у безобличну гомилу прашине.

Реци, Харџијане

Светла кугла пуна Земље пловила је, слична неком драгуљу, изнад планинских врхова.

Хартиган је сео за примопредајник.

— Овде РЦ-3. Земљо, јави се.

Као обично, прошао је минут или два док се није чуо Стејсијев глас:

— Говори, Хартигане.

А мислио је свакако: „Хајде, реци да нема ништа ново!“

— Услови на Месецу непромењени — почео је Хартиган. — Није атерирао ниједан васионски брод. Хангар је у добром стању.

— Ништа више?

Хартиган је оклевао. Да ли да каже? Тамо је још стајала она гомила плавичасте прашине која ни по чему није указивала да је то некад било живо биће. На зидовима хангара било је десет улегнућа, али могла су потицати од метеорита. Оне две полукугле неман је појела...

Сетио се Бенџамина Стјувесанта и похитао да одговори:

— Ништа више.

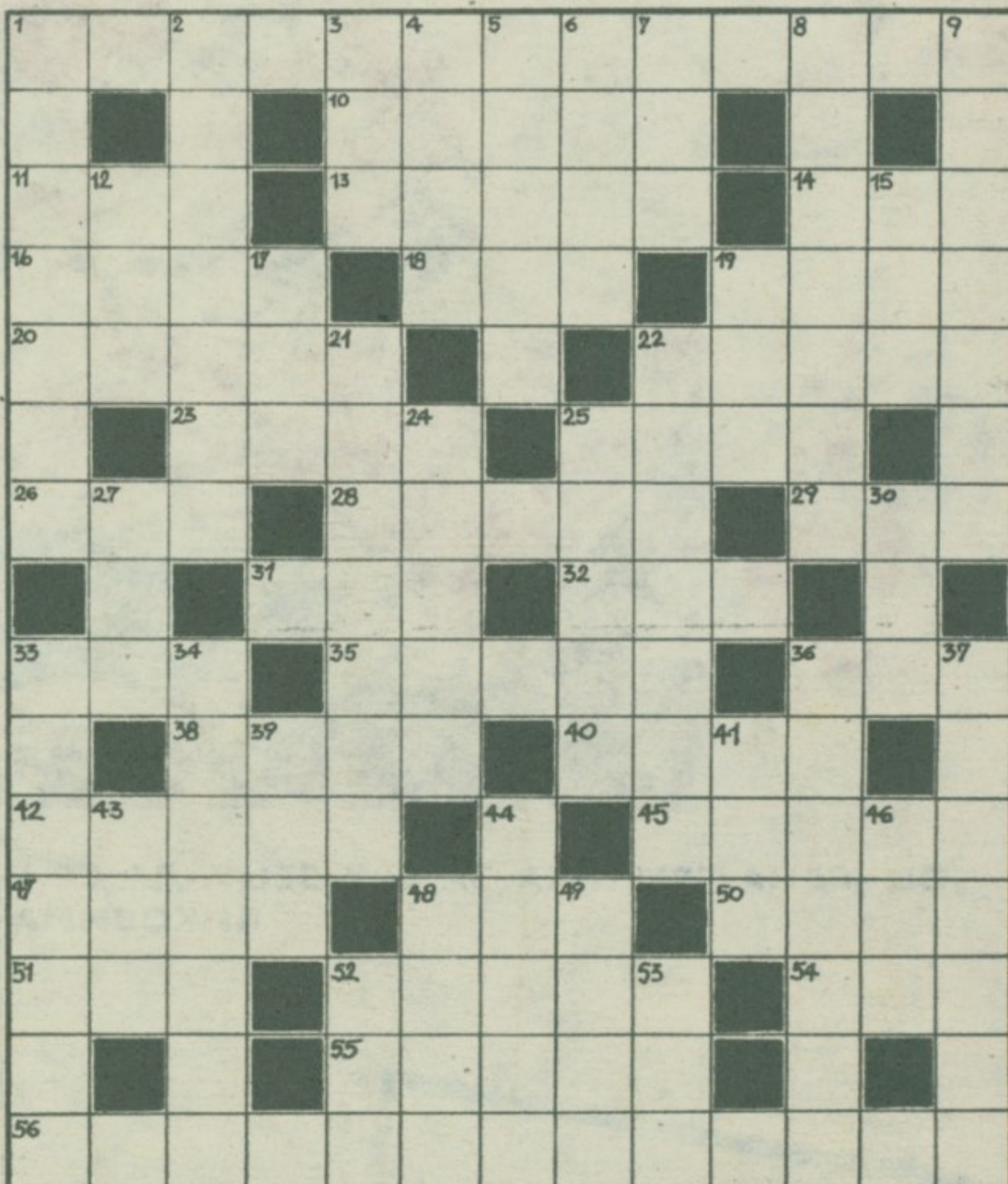
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) особина онога што је незаборавно, 10) граница копна, 11) раније, 13) напрезање, 14) лична заменица, 16) део отплате кредита, 18) колос, голијат, 19) наслага, 20) сазвучје тонова, 22) стигнути, 23) аутор романа „Пут у средиште Земље“ (Жил), 25) место на полуострву Пељешцу, 26) погодбени везник, 28) сајам, 29) турска титула, 31) обор, 32) чађ, 33) доњи део посуде, 35) књижевно дело, 36) напуњен, 38) испред, 40) вера, 42) пешчани нанос, 45) пољубац, 47) река у Арменији, притока Каспијског језера, 48) речна риба, 50) снажно, 51) неупотребљаван, 52) име совјетског шахисте Спаског, 54) орган чула мираса, 55) удубљење на земљишту, 56) становници једног града у Србији.

УСПРАВНО:

1) справа, 2) рудник олова и сребра у Македонији, 3) новчана дознака, 4) инсект који напада стоку, 5) аустријски фудбалски клуб, 6) рибарска мрежа, 7) заварено место, 8) предео око неког места, 9) три мушкарца, 12) тешка болест, 15) део дана, 17) река у Швајцарској, 19) троцифрен број, 21) ред дрвећа, 22) туђинац, 24) нација, 25) француска књижевница (Франсоаз), 27) град у Француској, 30) врста јужноафричке антилопе, 33) име књижевнице Максимовић, 34) поправка, 36) градић, 37) новине, 39) припадник словенског народа, 41) америчка филмска глумица (Дорис), 43) латински предлог (пред, за), 44) морска животињца, 46) орган чула вида, 48) ноћна птица (мн.), 49) француски композитор (Даријус), 52) плесан, 53) целокупан.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Скуп, 4) акт, 7) штап, п, 10) Костарика, н, 11) омот, 13) ами, 14) орао, 16) ракоп, е, 18) алаун, л, 19) потреба, с, 22) јак, 24) трупа, 25) стр, 27) Акра, 29) ено, 30) бора, 31) ксенон, 32) Леонид, 33) Нада, 34) име, 36) сеја, 37) ала, 38) Анита, 40) Тар, о, 41) циглана, н, 43) испис, о, 45) грака, 48) стар, 49) ИЛО, 51) Ерат, т, 52) виолинист, р, 53) орах, 54) Ака, 55) Тихи.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44, дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

ЈОШ ЈЕДНА ПРИЛИКА ЗА СВУ ДЕЦУ. ДА СЕ ПОНОВО СУСРЕТНУ СА ВЕСЕЛИМ И РАЗДРАГАНИМ ЛИКОВИМА ВОЛТА ДИЗНИЈА

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ“,
Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „ВЕЛИКА ПАРАДА“, штампана ћирилицом-латиницом (не-
потребно прецртати)
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној
цени од 55 динара (плаћање поштару приликом
пријема књиге).

Име и презиме _____

Занимање _____

Поштански бр. и место _____

Адреса стана _____

(Потпис купца)

„ВЕЛИКА ПАРАДА“ одвешће малишане у бескрајно царство маште где ће, окружени својим омиљеним јунацима, уживати у необичним доживљајима и чудноватим и веселим згодама.

Прикладан слог којим је штампан текст омогућава чак и најмлађима, који су тек савладали вештину читања, да самостално уживају у причама.

Књига је штампана ћирилицом и латиницом, у вишебојној првокласној техници. Формат 29 x 30,5 cm.

ДИЗНИЈЕВА „ВЕЛИКА ПАРАДА“ у књижари стаје 70.— динара.

Читаоци Политикиног забавника уживају посебан попуст, тако да књигу добију за 55.— динара.

Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у предузећу „ВУК КАРАЏИЋ“, Краљевића Марка 9.

Поруџбине шаљите на адресу: Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ“, 11001 Београд, Краљевића Марка 9.

ПОШТА
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

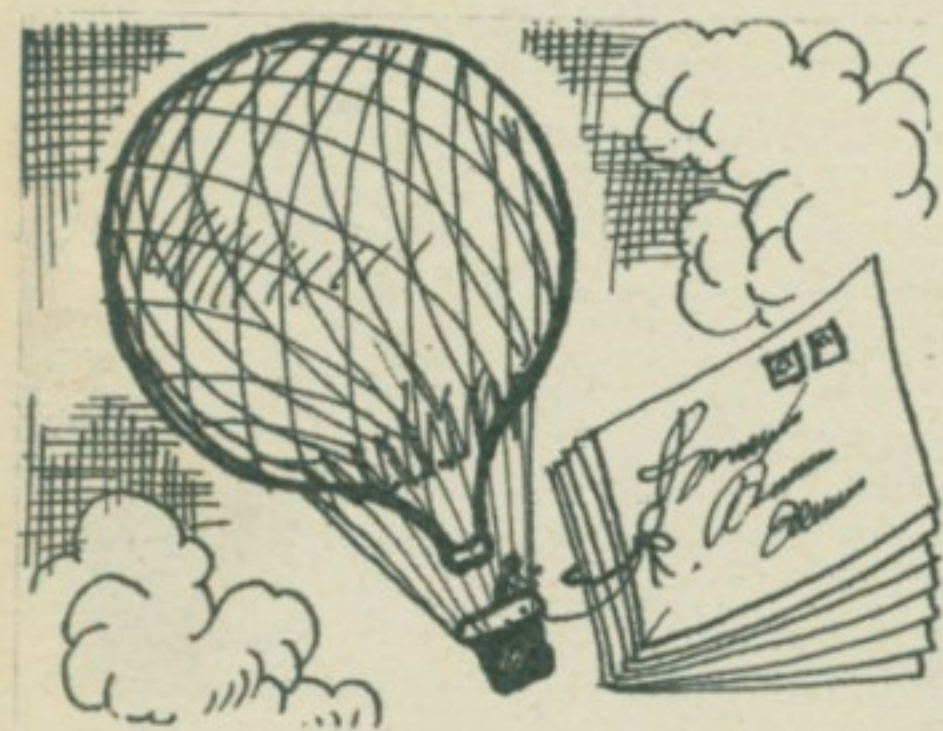
Граин Забавниче,

ВАЗДУШНА ПОШТА

Да ли се зна када је прва поштилка пренијета ваздушним путем, не рачунајући голубове писмо ноше. Занима ме да ли је то дошло са појавом авиона или можда прије?

Саша Мијаиловић,
радник, Никшић

За време опседе Париза 1870. године, у току немачко-француског рата, поштанска управа није била у стању да доставља важне

поштанске поштилке у унутрашњост Француске. Тада је неком пало на памет да се пошта може из Париза изнети ваздушним путем, помоћу балона. Увече 23. септембра са Марсовог поља узлетео је балон „Нептун“ на коме се налазио ваздухопловац Дирнов. Он је носио 125 килограма поште и после три сата лета срећно се спустио са својим товаром далеко од Париза. То је охрабрило поштанску управу која је хитно приступила прављењу лаких балона.

Преношење поште оваким лаким балонима било је веома тежак и опасан посао и могао је бити поверен само способним и храбрим људима. И поред животне опасности било је довољно одважних људи који су пристајали да на овај начин преносе пошту. У току два месеца, од 23. IX до 30. XI, око четрдесет поштанских балона је напустило Париз.

Било је неколико летова који су се трагично завршили. Балон „Жакар“ у коме се налазио ваздухопловац Пренс ухватила је ваздушна струја и однела изнад Ламанша. Храбри Пренс се дуго борио са невременом, али није успео да се спасе. Потонуо је заједно са балоном и поштом коју је преносио. Трагично је завршио и ваз-

духопловац Лаказ чији је балон пропао у близини Ла Рошела.

Двадесет и осмог јануара 1871. године полетео је из Париза балон „Генерал Гамброн“ са поруком да је закључено примирје. То је био последњи поштански балон. Улогу ових балона касније су преузели авиони.

АРАПСКИ ЗА ПОЧЕТНИКЕ

Потребан ми је уџбеник за учење арапског језика па те молим да ми помогнеш да га набавим. Да ли га је нека издавачка кућа издала и где може да се купи.

Весна Ковачевић,
Вуковар

Према информацијама које смо добили не постоји уџбеник који тражиш, али можеш да набавиш скрипта која је за потребе својих студената штампала Катедра за оријенталистику Филолошког факултета у Београду. Обрати се скриптарници и замоли да ти пошаљу поузећем. Адреса је: Филолошки факултет, Студентски трг 1 — Скриптарница.

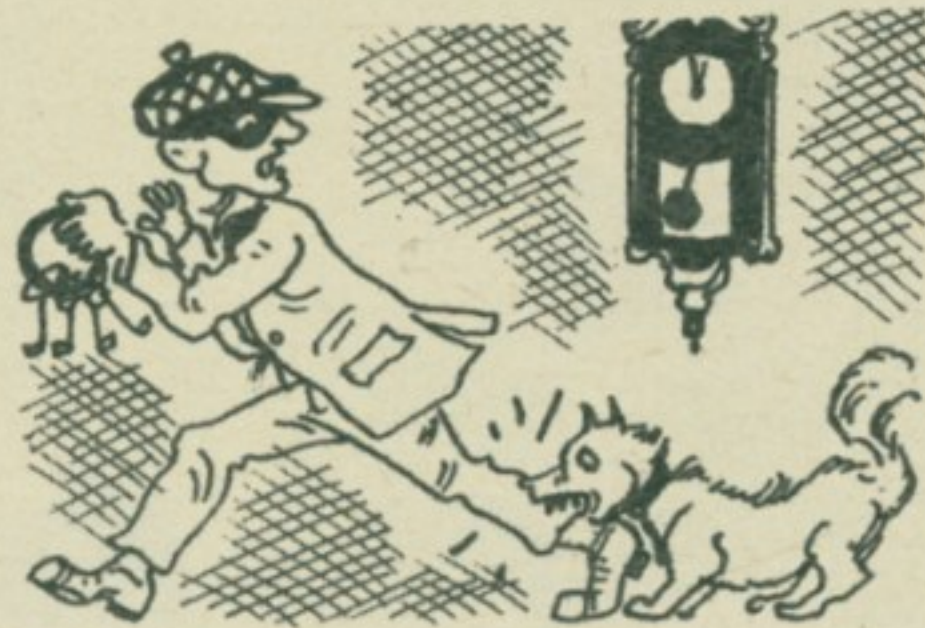
НЕ ЛАЈУ, АЛИ УЈЕДАЈУ!

Чула сам да постоје пси који не лају, али су одлични као чувари куће и лопови их се много боје. Да ли је то тачно и где их има?

Марија Биљатина,
Брач

Постоје такви пси. Пореклом су из Конго Киншасе и зову се базени. Нарочито су омиљени у британским домаћинствима баш због те своје особине да не лају. Лопов се сасвим спокојно прикрада

не слутећи на какав ће пријем наићи. Пас га шчепа нечујно и тада се зачује глас престрављеног лопова. Базени имају главу на-

лик на лисичју, а производе неке звуке који подсећају на тихо јодловање. Ове нечујне чувари куће прави су страх и трепет за крадљивце!

ПРИВИЛЕГИЈА

Молим те да ми објасниш шта значи реч привилегија и када се за неког може рећи да ужива привилегију?

Светлана Маројевић,
ученица, Рума

Реч привилегија је латинског порекла и некада је имала значење сасвим супротно од данашњег. „Привилегијум“ је старом Риму био специјалан закон издат у

корист или против неке личности. У пракси, међутим, „привилегијум“ је био закон против некога. Тек много подина касније ово значење се изгубило и реч привилегија данас означава само неко изузетно право или повластицу.

ЗАШТО — ЦРНО МОРЕ?

Интересује ме како је Црно море добило име, али нигде не могу да нађем нешто о томе. Молим те да ми ти одговориш.

Милан Јовановић,
Брање

Грци, први становници обале данашњег Црног мора, често су били изложени нападима непријатељских племена, па су море назвали

Понт Аксински, што значи — негостољубиво. У петнаестом веку његове обале освојили су Турци и дали му име Кара денгиз (Црно море). Азијски народи су сваку бојом: југ — црвеном, исток — жутом, запад — плавом и север — црном. Пошто је ово море лежало северно од Турске, дали су му име Црно море.

НИЈЕ НУШИЋ ВЕЋ СТЕРИЈА!

Молим те да ми помогнеш да нађем комедију „Београд некад и сад“ од Бранислава Нушића. Свуда сам је тражио, али без успеха.

Кире В.
Прилеп

Вероватно ниси успео да нађеш сву популарну комедију зато што је ниси добро тражио. „Београд некад и сад“ написао је Јован Стерија Поповић!

КАКО?~ЛАКО!

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

